

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE
BETER SAMEN LEVEN
SPP INTÉGRATION SOCIALE
MIEUX VIVRE ENSEMBLE

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Automatisering van de rechten

Inhoudstafel

Inleiding.....	4
Woord vooraf: Kruispuntbank van de sociale zekerheid.....	7
a) <i>Juridische basis</i>	7
b) <i>Missies van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid (KSZ)</i>	7
c) <i>Automatisering</i>	12
d) <i>Moeilijkheden (beschikbare vereiste gegevens, andere, ...)</i>	13
e) <i>Projecten op korte, middellange of lange termijn</i>	14
1. ENERGIE.....	15
1) Sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas.....	15
2) Sociaal verwarmingsfonds	24
2. JUSTITIE.....	28
1) Recht op gerechtelijke bijstand.....	28
2) Uitkeringen en tegemoetkomingen (in gevangenis).....	32
3. MOBILITEIT.....	43
1) Verminderingskaart voor grote gezinnen	43
2) Verminderingskaart 'verhoogde tegemoetkoming - OMNIO-statuut.....	44
4. PENSIOENEN.....	46
1) Inkomensgarantie voor ouderen (IGO).....	46
2) Rustpensioen voor werknemers.....	48
3) Overlevingspensioen of overgangsuitkering voor werknemers	50
4) Rustpensioen voor ambtenaren.....	53
5) Pensioenen voor zelfstandigen: rustpensioen, overlevingspensioen, overgangsuitkering, pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot, onvoorwaardelijk pensioen (= rente).....	54
5. TELECOMMUNICATIE.....	59
1) Sociaal tarief telecom	59
6. GEZONDHEID	63
1) Verhoogde tegemoetkoming (RIZIV-HZIV)	63
2) Maximumfactuur (RIZIV-HZIV)	71
3) Derde betaler.....	75
4) Statuut van persoon met een chronische aandoening.....	77
5) Forfait chronisch zieken.....	79
6) Het incontinentieforfait voor afhankelijke personen	81
7) Arbeidsongeschiktheidsuitkering	83
7. TEWERKSTELLING	85
1) Werkloosheidsuitkering.....	85

2) Uitkering voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet	98
8. SOCIALE ZEKERHEID ZELFSTANDIGE ONDERNEMERS	104
1) Automatische vrijstelling betaling sociale bijdragen na bevalling voor zelfstandigen	104
2) Semiautomatische toekenning van de moederschapshulp voor zelfstandigen.....	106
3) Gelijkstelling wegens ziekte voor zelfstandigen	109
4) Uitkering ten gunste van zelfstandigen die tijdelijk hun beroepsactiviteit onderbreken om zorgen te geven aan een persoon	112
5) Recht om een aanvraag in te dienen voor vrijstelling van bijdragen als zelfstandig ondernemer....	115
6) Het overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen.....	118
BESLUITEN.....	121
Bijlage - voor extra informatie - POD MI en FOD Financiën	124
FINANCIËN	124
POD MI.....	127

Inleiding

De voorbije jaren is er op federaal niveau verschillende maal verwezen naar het belang van de automatische toepassing van rechten. Actie 12 van het federaal plan voor armoedebestrijding voorziet dat: *“De staatssecretaris voor Armoedebestrijding geeft het netwerk van federale armoedeambtenaren de opdracht om de rechten die automatisch toegekend kunnen worden zo spoedig mogelijk in kaart te brengen. De resultaten hiervan worden uiterlijk eind 2016 verwacht. Gelet op de aanwezige specifieke kennis en om zijn slagkracht te vergroten werd het netwerk van federale armoedeambtenaren verder uitgebouwd.”* Daarnaast komen initiatieven met betrekking tot de automatische toepassing van sociale rechten en afgeleide rechten aan bod in de Algemene Beleidsnota's van de staatssecretaris voor Armoedebestrijding tot 2017 en in de Algemene Beleidsnota's over Sociale Zaken.

Op vraag van de staatssecretaris voor Armoedebestrijding, mevr. Zuhail Demir, hebben de POD Maatschappelijke integratie en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting een actualisering opgestart van twee nota's die rond dit thema werden opgesteld. In 2013 heeft het Steunpunt tot bestrijding van armoede, op verzoek van zijn Begeleidingscommissie, gewerkt rond de automatische toepassing van rechten¹. Het heeft onderzocht welke rechten reeds automatisch worden geopend en ook welke mogelijkheden er voor andere rechten zijn. Vervolgens heeft het Netwerk van federale armoedeambtenaren onderzocht wat zijn bijdrage zou kunnen zijn aan de doelstelling om een maximum aantal sociale rechten automatisch toe te kennen, evenals afgeleide rechten. In 2017 heeft het netwerk een lijst opgesteld van rechten die automatisch kunnen worden toegekend, met suggesties die daaruit voortvloeien.

In functie van deze vraag hebben de POD Maatschappelijke integratie en het Steunpunt tot bestrijding van armoede een kort vragenschema opgesteld en de verschillende federale administraties bevraagd, evenals de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Voorliggende nota bevat de antwoorden van de verschillende administraties betreffende de stand van zaken van automatische toekenning in hun domein en de mogelijkheden en knelpunten. De POD Maatschappelijke integratie en het Steunpunt tot bestrijding van armoede wensen de administraties uitdrukkelijk te bedanken voor hun bijdrage.

¹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2013). Automatisering van rechten met betrekking tot de bevoegdheden van de federale Staat. Nota op vraag van de Begeleidingscommissie, 1 maart 2013, <http://www.armoedebestrijding.be/publications/automatiseringrechten.pdf>

De automatische toekenning van een recht is binnen de juridische taal geen bekend begrip. Om het begrip beter te omschrijven willen we verwijzen naar de definitie die het Steunpunt tot bestrijding van armoede in zijn nota in 2013 heeft gebruikt.

Strikt genomen bestaat de notie van automatische toepassing van rechten uit de automatische opening van een recht, d.w.z. het feit dat een overheidsdienst automatisch onderzoekt of een persoon al dan niet van een recht kan genieten. In de praktijk wordt de term 'automatische toekenning van rechten' vaak gebruikt om te verwijzen naar vier verschillende niveaus van min of meer directe automatische toepassing, die duidelijk moeten worden onderscheiden:

1. De 'automatische opening van een recht': de overheid onderzoekt ambtshalve, zonder voorafgaand verzoek, of de burger al dan niet van een specifiek recht kan genieten en kent dit toe als aan de voorwaarden is voldaan. Dit is de meest enge definitie. Het is de meest directe en zuivere vorm van automatische toekenning van rechten. Volgens het Steunpunt tot bestrijding van armoede bestaat deze "perfecte vorm" van automatisering in de praktijk maar zelden.
2. 'Identificatie als mogelijk rechthebbende': de overheidsdienst identificeert een persoon als mogelijk rechthebbende. Hij informeert de betrokkene en vraagt hem of haar de informatie te verstrekken die nodig is om het dossier te openen en de rechten toe te kennen. In dit geval speelt de overheid zelf een proactieve rol door het identificeren van potentiële begunstigen om hun rechten toe te kennen.
3. 'Automatische actualisering': zodra een persoon bij de bevoegde overheidsdienst bekend is, worden wijzigingen in de situatie automatisch onderzocht en kunnen deze aanleiding geven tot wijzigingen in (de toekenning van) het recht.
4. 'Administratieve vereenvoudiging': dit is een vereenvoudiging van de aanvraagprocedures, waardoor de burgers geen informatie hoeven te verstrekken die reeds beschikbaar is voor de overheid. In dit verband is het belangrijk om de 'Only Once'-wet te vermelden, die op 1 januari 2016 in werking is getreden. Deze wet bepaalt dat moet vermeden worden dat burgers en bedrijven verschillende keren dezelfde informatie moeten verstrekken en 'postbode' moeten spelen tussen verschillende publieke diensten. Strikt genomen is gaat het niet om 'automatisering'. Toch zijn dergelijke initiatieven belangrijk omdat ze de toegang tot een recht aanzienlijk vergemakkelijken.

De uitdaging van automatische toepassing is een grotere effectiviteit van rechten, door een vermindering van de non-take-up van rechten, een fenomeen dat wijder verspreid is dan algemeen gedacht en dat in het bijzonder de meeste kwetsbare mensen treft. De redenen voor de non-take-up van rechten zijn divers, en de remedies zijn dat al evenzeer. De automatisering van het openen van rechten is er één van.

We hopen dat deze nota een zicht geeft op de stand van zaken over mogelijkheden en knelpunten betreffende de automatische toekenning binnen de verschillende regelgevingen. Belangrijk hierbij is dat niet enkel naar de mogelijkheden voor een pure automatische toekenning wordt gekeken, maar ook naar deze inzake identificatie van mogelijke rechthebbenden, een automatische actualisatie van de situaties en administratieve vereenvoudiging.

Woord vooraf: Kruispuntbank van de sociale zekerheid

a) Juridische basis

De Kruispuntbank van de sociale zekerheid is een socialezekerheidsinstelling die werd ingevoerd door de organieke **wet van 15 januari 1990** van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

De buffer-databank werd ingevoerd door artikel I Ibis in te voegen in de organieke wet.

b) Missies van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid

(KSZ)

De Kruispuntbank van de sociale zekerheid heeft de volgende opdrachten²:

- de actoren van de Belgische sociale zekerheid aanzetten:
 - tot een efficiënte en effectieve dienstverlening met een minimum aan administratieve lasten en kosten voor alle betrokkenen
 - op een wijze die optimaal afgestemd is op de verschillende eindgebruikers van de diensten
 - door de permanente verbetering van hun (onderlinge) processen en relaties met behulp van nieuwe technologieën (e-government)
 - vanuit een gemeenschappelijke, onderling overlegde visie
- de informatieveiligheid en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer door de actoren in de Belgische sociale sector bevorderen, zodat alle betrokkenen terecht vertrouwen kunnen hebben
- geïntegreerde, sector overschrijdende beleidsondersteunende informatie ter beschikking stellen van de beleidsvoerders en onderzoekers

Hiervoor hebben de Kruispuntbank en de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) het volgende voorbereid, ontwikkeld en ingevoerd:

- Het netwerk: een elektronisch netwerk dat de verschillende socialezekerheidsinstellingen verbindt. Elke socialezekerheidsinstelling is verantwoordelijk voor het opslaan en bijwerken van de informatie die haar databank bevat. Op basis van zeer strikte toelatingen is de

² Zie hieromtrent de site van de kruispuntbank: <https://www.ksz-bcss.fgov.be/nl/over-de-ksz/de-ksz-het-kort/wat-doet-de-ksz-en-hoe-doet-ze-het>

informatie in de verschillende databanken toegankelijk voor de andere socialezekerheidsinstellingen via het netwerk; dit vermijdt dat er talrijke identieke gegevens worden verzameld.

- Het referentierepertorium: met het oog op een geautomatiseerde uitwisseling van persoonsgegevens beschikt de Kruispuntbank over een databank die geen basisinformatie bevat, maar enkel referentiegegevens, die per persoon vermelden welke gegevens worden bijgehouden in welke stelsels of socialezekerheidsinstellingen en kunnen worden verkregen.
- Gegevensuitwisseling: wanneer een socialezekerheidsinstelling bepaalde gegevens nodig heeft voor de uitvoering van haar missie is zij verplicht om haar aanvraag elektronisch te richten aan de Kruispuntbank. Dankzij het referentie- en lokalisatierepertorium waarover de Kruispuntbank beschikt, kan zij nagaan of de gezochte gegevens reed beschikbaar zijn bij een andere socialezekerheidsinstelling die geïntegreerd is in het netwerk van verdeelde informatie. Indien dit het geval is, zorgt zij ervoor dat de nodige gegevens die beschikbaar zijn in een andere socialezekerheidsinstelling ter beschikking worden gesteld van de instelling die de aanvraag doet.
- Automatische mededeling van de wijzigingen: de Kruispuntbank ziet er eveneens op toe dat bepaalde wijzigingen die werden aangebracht door een instelling aan de gegevens die ze bewaart automatisch worden meegedeeld. Deze mededelingen zijn bestemd voor de andere instellingen die geïntegreerd zijn in het netwerk en die op de hoogte moeten gebracht worden van de doorgevoerde wijzigingen.
- De coördinatie van het portaal van de sociale zekerheid: de Kruispuntbank speelt eveneens een leidende rol in de ontwikkeling van het portaal van de sociale zekerheid www.socialsecurity.be

De KSZ heeft verschillende missies, waaronder bijdragen aan de automatisering van de sociale rechten. In het kader van de automatisering van de rechten werd een zogenaamde “buffer-databank” opgericht.

De regering heeft de KSZ ermee belast om de instellingen die de afgeleide rechten toekennen een beveiligde, snelle en betrouwbare raadpleging aan te bieden van de gegevens die nodig zijn om deze rechten correct op te stellen.

Naast de raadpleging van de authentieke bronnen die prioritair blijven, heeft de KSZ een buffer-databank ontwikkeld waarin tijdelijk de kwartaalinformatie wordt bewaard die vaak als basis wordt gebruikt voor de toekenning van afgeleid rechten.

Hoe meer instellingen de informatie gebruiken uit de buffer-databank of van de authentieke bronnen, des te beter zullen de doelstellingen inzake armoedebestrijding en administratieve vereenvoudiging bereikt worden. Dit houdt in dat de afgeleide rechten in meerderheid moeten kunnen worden vastgelegd op basis van de informatie die beschikbaar is in de buffer-databank of van de authentieke bronnen.

De buffer-databank maakt het mogelijk:

- Om alle sociaal verzekerden alle extra voordelen te laten genieten waar zij recht op hebben en zoveel mogelijk administratieve formaliteiten te vermijden en rekening te houden met hun werkelijke sociale situatie.
- Een correcte en volledige dekking van de rechthebbenden (non take-up vermijden)
- Via een automatische toekenning van de rechten, in plaats van via een uitdrukkelijke vraag van de verzekerde
- een daling van het aantal en van de complexiteit van de gebruikte statuten en toekenningsvoorwaarden
- Een administratieve vereenvoudiging, dankzij een daling van de administratieve formaliteiten en papieren attesten die gevraagd worden aan een reeds kwetsbare bevolking

Samen met de toegang tot de gegevens, vereist het project een consequente prestatie op juridisch vlak en meer bepaald een definitie van coherente en beperkte doelgroepen/-populaties.

i. Stand van zaken op functioneel niveau

De uitwisselingsarchitectuur is gebaseerd op het volgende model:

- prioriteit wordt verleend aan de (synchrone of asynchrone) raadpleging van de authentieke bronnen
- gebruik van gestructureerde informatie met betrekking tot de potentiële rechthebbenden van voordelen:
 - meest gevraagde sociale statuten
 - leeftijd van een persoon
 - postcode van zijn woonplaats
 - gezinssamenstelling (zoals thans meegedeeld door de gemeenten)

De gestructureerde informatie wordt bewaard in een buffer-databank (buffer-DB)

- enkel sociale statuten en gegevens die noodzakelijk zijn voor de toekenning van rechten
- enkel basisgegevens
- trimestriële of maandelijkse update
- zonder archivering van de gegevens die bij de updates worden vervangen

De buffer-DB is opgesteld met de eerste nuttige sociale statuten, vastgesteld in overleg met 6 authentieke bronnen: NIC, SFP, POD MI, DGPH, VSB, Kind&Gezin:

- Leefloon,
- Tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden
- Verlies van autonomie
- Voordeel van de verhoogde tegemoetkoming
- Inkomensgarantie voor ouderen
- ...

ii. Stand van zaken op juridisch niveau

Naast de toegang tot de gegevens dient er voor dit project ook op juridisch vlak een en ander te gebeuren:

- de definitie van coherente en afgebakende doelgroepen
- de rationalisering en harmonisering van de concepten die gebruikt worden bij de toekenning van de rechten
- de vereenvoudiging van de wetgeving waarin de toekenningsvoorwaarden van de aanvullende rechten worden vastgesteld

De bedoeling is om te komen tot gestandaardiseerde sociale statuten, wat een dubbel voordeel oplevert:

- het wordt voor de toekennende instanties eenvoudiger om de informatie te verzamelen op basis waarvan ze aan zoveel mogelijk rechthebbenden hun voordelen automatisch kunnen toekennen
- de toekenningsvoorwaarden van de voordelen zijn transparant voor de burgers

De definitie van de gestandaardiseerde statuten laat toe om voor elk statuut een fiche op te stellen. Het juridische kader waartoe het project behoort, wordt ook afgebakend.

De KSZ heeft het artikel 11bis, § 2 van de KSZ-wet gewijzigd, waardoor een wettelijke basis gecreëerd wordt voor de ontwikkeling van de buffer-DB waarin, na machtiging van het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid, de ingezamelde noodzakelijke sociale persoonsgegevens worden geregistreerd en vervolgens meegedeeld aan de toekennende instanties.

Ten slotte maakt het project GSS ook het voorwerp uit van een machtiging van het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid, waardoor de finaliteits- en proportionaliteitsprincipes gewaarborgd zijn:

- de toegang tot de gegevens die in het kader van het GSS-project worden ingezameld, wordt enkel verleend voor het toekennen van afgeleide rechten voor zover er een wettelijke basis bestaat die de noodzakelijke gegevens duidelijk afbakent
- de machtigingsaanvraag moet specifiek zijn (bijvoorbeeld: in de machtiging moet een uitdrukkelijke verwijzing worden opgenomen naar de applicaties die de bufferdatabase mogen gebruiken)
- één enkele gesprekspartner bij de KSZ die instaat voor de exploitatie van de gegevens en die ervoor zorgt dat de gebruikscontext wordt vastgelegd in samenspraak met de authentieke bronnen met als doel de coherentie en de naleving van de privacy te garanderen
- aan de klant worden enkel de gegevens meegedeeld die hij strikt nodig heeft (bv. wanneer dit mogelijk is, moet het antwoord zijn "heeft recht JA/NEE op dat voordeel + geldigheidsdatum")

iii. Standaardisering

Het is essentieel om de toekenningscriteria van de afgeleide rechten zoveel mogelijk te standaardiseren en ze te harmoniseren, rekening houdend met de informatie die beschikbaar is bij de authentieke bronnen.

iv. Authentieke bronnen

Het netwerk van de sociale zekerheid zorgt voor toegang tot de verschillende authentieke bronnen om er nuttige informatie op te zoeken (IGO, LL, ...) en informatie over leeftijd, woonplaats en gezinssamenstelling die vaak toekenningscriteria vormen van afgeleide rechten.

c) Automatisering

De informatisering vormt de 'core business' van de KSZ, die bestaat sinds het begin van de jaren 90 (1991).

I. De buffer-databank

Er wordt voorrang gegeven aan de raadpleging (synchroon of asynchroon) van de authentieke bronnen. De Buffer-DB is opgesteld met de eerste nuttige sociale statuten, vastgesteld in overleg met **6 authentieke bronnen: NIC, FPD, POD MI, DGPH, VSB, Kind&Gezin:**

Vervolgens wordt de gestructureerde informatie in verband met de potentiële begunstigden (de meest gevraagde sociale statuten, de leeftijd van een persoon, de postcode van zijn woonplaats, de samenstelling van zijn gezin (zoals momenteel bezorgd door de gemeenten) om een afgeleid recht toe te kennen.

De gestructureerde informatie (basisinformatie en informatie nodig voor de toekenning van de rechten) wordt bewaard in een buffer-databank (buffer-DB) gedurende 2 jaar. De duur van 2 jaar komt overeen met de betwistingstermijn van de facturen. De buffer-databank wordt om de drie maanden bijgewerkt.

Om de rechten toe te kennen, tracht de buffer-databank voorrang te geven aan de begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming, aangezien dit statuut beschouwd als "maatschappelijk" het meest juiste.

a. Enkele gevallen van gebruik in productie en enkele cijfers

- Automatische toepassing van het sociaal tarief voor de levering van elektriciteit en aardgas aan bepaalde categorieën van klanten (FOD Economie)
 - o Aantal eindklanten (gezinnen) met een actief recht op 01/2018 = **416.066**
- Automatische vrijstelling van de heffing voor watervervuiling (VMM, AquaFlanders)
 - o Aantal personen dat actief beschermd werd in 2017 en werd meegedeeld = **267.619**
- Automatische toekenning van een vermindering van de huisvuilbelasting, aan de gezinshoofden van minstens 65 jaar en gedomicilieerd in (Charleroi)
 - o Aantal gezinshoofden begunstigden in 2018 = **2.314**

- Vrijstelling van de provinciebelasting (Provincie Oost-Vlaanderen)
 - o aantal gezinnen begunstigden meegedeeld in 2018 = **105.582**
- Jaarlijkse automatische vernieuwing van de Uitpas aan voorkeurstarif (cultuurnet Vlaanderen)
 - o aantal personen begunstigden meegedeeld in 2018 = **17.657**
- Automatische toekenning van een vermindering van de belasting op verzamelen en verwerken van afval (Huy)
 - o aantal personen begunstigden meegedeeld in 2018 = **2.713**
- Toekenning van een voorkeurstarif op buitenschoolse opvang (kinderopvang, stage, kantine...) (Anderlecht)
 - o aantal kinderen begunstigden in oktober 2018 = **2.742**

b. Geval van gebruik dat geanalyseerd wordt:

- Toekenning van een vermindering op de gemeente- of provinciebelasting (verschillende aanvragen in voorbereiding)
- Geautomatiseerde toekenning van de gratis begeleiderskaart aan personen die om fysieke of psychische redenen moeten begeleid worden om de trein te nemen (NMBS)
- ...

d) Moeilijkheden (beschikbare vereiste gegevens, andere, ...)

i. De hervormingen en beslissingen van de politieke wereld

De politieke hervormingen, in het bijzonder de bevoegdheidsoverdrachten (regionalisering, communautarisering, ...) hebben vaak gevolgen voor het werk van de KSZ die het ganse proces moet herbeginnen.

De reglementaire bepalingen zijn vaak opgesteld vanuit hun eigen invalshoek, zonder zich altijd te bekommeren om de impact die zij hebben op andere sectoren, wat het principe is van de toekenning van afgeleide rechten op basis van een sociaal statuut eigen aan een sector. In deze context kunnen wij de politieke en administratieve actoren enkel aanmoedigen om de concepten en begrippen zo

standaard mogelijk te gebruiken om zo een complexiteit te vermijden die zo elke automatisering van de rechten beperkt".

ii. Miskenning

Er worden breed opgezette toepassingen ontwikkeld zonder te voorzien in noodzakelijke opleiding of zonder correcte informatie te verspreiden. De eindgebruikers weten dus niet hoe ze met dit systeem moeten werken en weten zelfs niet dat de toepassing bestaat. Er zijn gebruikers die, nadat zij lang manueel hebben gewerkt, moeite hebben om de nieuwe toepassing te gebruiken.

Het is niet altijd eenvoudig om de potentiële partners ertoe aan te zetten om de goede praktijken te gebruiken en het is niet eenvoudig om ze in te voeren.

De partners hebben vaak moeite om hun doelgroep te identificeren en te antwoorden op de vraag "wie wordt bedoeld?", wat tot moeilijkheden kan leiden op juridisch niveau.

iii. Wantrouwen

Sommige partners zijn terughoudend tegenover de automatisering van de rechten, omdat zij ervan overtuigd zijn dat de sociaal verzekerden inspanningen moeten leveren of een voordeel moeten verdienen. Bepaalde betrokkenen beschouwen de ontwikkeling van elektronische diensten vaak als een bedreiging. Het is dus van groot belang om te sensibiliseren en zo deze hinderpaal te overwinnen.

e) Projecten op korte, middellange of lange termijn

In het begin was de KSZ vooral gericht op de federale sociale zekerheid. Maar de uitwisselingen met de gefedereerde entiteiten zijn de laatste jaren sterk gestegen en momenteel worden steeds meer gegevens uitgewisseld met de instellingen die niet meer te maken hebben met de sociale zekerheid, maar die informatie nodig hebben van de sociale zekerheid om hun reglement toe te passen.

De KSZ tracht zo precies mogelijk te beantwoorden aan de noden van de partners. De verwerkingen worden zoveel mogelijk geconcentreerd bij de KSZ om de partners te ontlasten. Vroeger moest een instelling die twee databanken moest raadplegen eveneens twee verschillende vragenlijsten genereren. Zij moet voortaan nog slechts één vragenlijst opsturen en de KSZ zorgt indien nodig voor de kopie. De sensibilisering van de potentiële partners blijft het grootste werk dat moet worden uitgevoerd, nu de systemen worden ingevoerd.

De KSZ bestudeert de mogelijkheid om een nieuw project in te voeren dat tot doel heeft het begrip 'inkomen' te wijzigen. De bedoeling zou zijn om zich te baseren op het huidige inkomen om de sociale rechten te kunnen toekennen.

I. ENERGIE

I) Sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas

a) Wettelijke basis

Algemeen wettelijk kader:

- 12 april 1965 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 7 mei 1965)

Wet betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (kortweg de Gaswet genaamd), artikel 15/10, §2, eerste lid.

- 29 april 1999 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 11 mei 1999)

Wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (kortweg de Elektriciteitswet genaamd), artikel 20, §2, eerste lid.

Deze wetgeving vermeldt dat, na advies van de Commissie en overleg met de gewesten, de federale minister bevoegd voor Economie, na beraadslaging in de Ministerraad, maximumprijzen kan vaststellen per kWh geldig voor het gehele grondgebied, voor de levering van elektriciteit en aardgas aan residentiële beschermde klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie.

- 20 maart 2003 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 4 april 2003)

Wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van **gas**achtige producten en andere door middel van leidingen, van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980 en van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

Deze wet beschrijft de inwerkingtreding van het systeem "sociaal tarief".

Wettelijk kader sociaal tarief:

- 30 maart 2007 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 19 juni 2007)

Ministerieel besluit houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van **aardgas** aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie.

- 30 maart 2007 (Publicatie Belgisch staatsblad: 6 juli 2007)

Ministerieel besluit houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van elektriciteit aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie

- 29 maart 2012 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 30 maart 2012)

Koninklijk besluit tot vaststelling van de regels voor het bepalen van de kosten van de toepassing van de sociale tarieven door de **aardgas**ondernemingen en de tussenkomstregels voor het ten laste nemen hiervan.

- 29 maart 2012 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 30 maart 2012)

Koninklijk besluit tot vaststelling van de regels voor het bepalen van de kosten van de toepassing van de sociale tarieven door de **elektriciteits**bedrijven en de tussenkomstregels voor het ten laste nemen hiervan.

Wettelijk kader automatisering van het sociaal tarief:

- 27 april 2007 – Programmawet (Publicatie Belgisch Staatsblad: 8 mei 2007)

Beschrijft de automatische toepassing van de maximumprijzen voor de levering van elektriciteit en aardgas aan beschermde residentiële afnemers met een laag inkomen of in een onzekere situatie.

Deze programmawet vormt de wettelijke basis voor het project “SOCTAR”, m.a.w. de FOD Economie wordt belast met de automatisering van de sociale tarieven voor minstens de categorieën van rechthebbenden die in de wet zijn opgenomen.

De categorieën van rechthebbenden kenden een uitbreiding t.o.v. het MB van 30 maart 2007.

- 28 juni 2009 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 1 juli 2009)

Koninklijk besluit betreffende de automatische toepassing van maximumprijzen voor de levering van elektriciteit en aardgas aan de beschermde residentiële afnemers met een laag inkomen of in een onzekere situatie.

Geeft een beschrijving weer van de gegevensstromen tussen de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ), het Nationaal Register (RN), de FOD Economie en de energieleveranciers.

Bepaalt dat de lijst van rechthebbenden die de FOD Economie naar de energieleveranciers stuurt als bewijs kan gelden voor de energieleveranciers bij de recuperatie van de gedeerde inkomsten ten aanzien van de CREG.

- 28 april 2010 (Publicatie Belgisch Staatsblad: 18 mei 2010)

Koninklijk besluit betreffende de datum van inwerkingtreding van de artikelen 3 tot 11 van de programmawet van 27 april 2007. De programmawet trad in werking vanaf 1 juli 2009.

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Economie, K.M.O, Middenstand en Energie.

c) Omschrijving

Om het automatiseringsproces te kunnen uitvoeren is er nood aan elektronische uitwisseling van gegevens tussen de betrokken instanties:

- de energieleveranciers en distributienetbeheerders (energieleveranciers);
- de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ: informatie sociale instellingen);
- het Nationaal Register der Natuurlijke Personen (Rijksregister)

Dit verloopt in verschillende fasen:

Fase 1: identificatie³

De FOD Economie gaat in een eerste fase op zoek naar welke burger er bij welk contract hoort. Hiervoor ontvangt de FOD Economie om de drie maanden de klantenbestanden van alle energieleveranciers en de persoonsgegevens van alle burgers van België uit het Rijksregister.

Voor elk contract (afsluitingspunt) uit de klantenbestanden wordt gezocht naar een overeenkomst met een persoon uit het Rijksregister (enkel domicilieadres).

Het zoeken van een overeenkomst gebeurt op basis van de gekende persoonsgegevens in beide bestanden: naam, voornaam, adres, geboortedatum en eventueel het rijksregisternummer⁴.

De kwaliteit van de identificatiegegevens van de klanten bij hun energieleverancier(s) is essentieel om de automatische toekenning mogelijk te maken.

Indien een klant zich bij een energieleverancier of distributienetbeheerder aanmeldt met een naam, voornaam, geboortedatum of eventueel een rijksregisternummer, die erg verschillend zijn van de

³ Art. 7 KB 28 juni 2009

⁴ Cf. II Automatische toekenning 6. Identificatieproces: werkwijze

persoonsgegevens uit het Rijksregister (of op de identiteitskaart), is het onmogelijk zijn/haar contract te linken aan een burger.

Het sociaal tarief kan dan ook niet automatisch worden toegekend aan de klant die rechthebbende is. Niet herkennen staat gelijk aan niet automatisch toekennen. Vervolgens gaat de FOD Economie bepalen welke contracten behoren tot een domicilieadres.

Fase 2: bevraging KSZ⁵

Van de burgers waarvoor de FOD Economie een link heeft gevonden wordt een lijst opgemaakt om deze te kunnen bevragen bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ). De KSZ gaat na of de burger of een lid van zijn/haar gezin behoort tot één van de rechthebbende categorieën en zo ja voor welke periode. De KSZ wordt hiervoor gevoed met informatie van de authentieke bronnen, namelijk de OCMW's (via de Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie), de FOD Sociale Zekerheid Directie Generaal Personen met een Handicap, de Zorgkas (Vlaanderen) en de Federale Pensioendienst.

Fase 3: antwoord energieleveranciers⁶

Na het ontvangen van het antwoord van de KSZ, kan de FOD Economie per energieleverancier meedelen voor welke contracten het sociaal tarief moet toegekend worden en voor welke periode. Het sociaal tarief wordt telkens toegekend vanaf de eerste dag van het trimester waarin het recht gekend is bij de FOD Economie en dit tot op het einde van het lopende kalenderjaar. Als de klant blijft behoren tot een rechthebbende categorie, kan dit jaarlijks automatisch verlengd worden.

Fase 4: papieren attest⁷

Om te vermijden dat een rechthebbende burger, die wegens het niet vinden van een overeenkomst niet werd bevraagd bij de KSZ, het sociaal tarief niet zou genieten, bestaat er een 'papieren attest' procedure.

Dit papieren attest wordt uitgegeven door de sociale instelling, die op deze wijze de beslissing, of een burger behoort tot een categorie die recht heeft op het sociaal tarief, bevestigt.

⁵ Art. 8 KB 28 juni 2009

⁶ Art. 9 KB 28 juni 2009

⁷ Art. 6 PW 27 april 2007

Afhankelijk tot welke categorie de klant behoort, zijn het de sociale instellingen (het OCMW, de FOD SZ DGPH, het Agentschap Zorg en Gezondheid (Zorgkas) of de FPD) die instaan voor het opmaken en het uitreiken van een papieren attest.

Het recht op het sociaal tarief geldt alleen voor de officiële verblijfplaats (domicilieadres) van de klant en de toepassingsregels zijn gelijk aan deze van de automatisch toepassing.

d) Voorwaarden

Om van het sociaal tarief automatisch te kunnen genieten moet men behoren tot een categorie:

- **Categorie 1:** *Eén of meerdere personen op het domicilieadres ontvangen van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), hetzij:*
 - een leefloon;
 - een financiële maatschappelijke dienstverlening gelijkwaardig aan het leefloon;
 - een maatschappelijke steun verstrekt door het OCMW die geheel of gedeeltelijk door de federale staat wordt ten laste genomen op grond van de artikelen 4 en 5 van de wet van 2 april 1965;
 - een voorschot op een inkomensgarantie voor ouderen of een voorschot op een tegemoetkoming voor gehandicapten.

- **Categorie 2 A:** *Eén of meerdere personen op het domicilieadres ontvangen van de FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een Handicap (FOD SZ DGPH) hetzij:*
 - een tegemoetkoming als persoon met een handicap op basis van een blijvende arbeidsongeschiktheid van 65 %;
 - een inkomensvervangende tegemoetkoming;
 - een integratietegemoetkoming;
 - een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (enkel Brussel en Wallonië);
 - een tegemoetkoming voor hulp van derden;
 - een bijkomende kinderbijslag voor kinderen die getroffen zijn door een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van minstens 66 %.

- **Categorie 2 B (enkel in Vlaanderen):** *Eén of meerdere personen op het domiciliëadres ontvangen een de volgende tegemoetkoming via de Zorgkas waarbij de rechthebbende aangesloten is:*
 - een zorgbudget voor ouderen met een zorgnood

- **Categorie 3:** *Eén of meerdere personen op het domiciliëadres ontvangen van de Federale pensioendienst (FPD), hetzij:*
 - een inkomensgarantie voor ouderen (IGO);
 - een gewaarborgd inkomen voor bejaarden;
 - een tegemoetkoming als persoon met een handicap op basis van een blijvende arbeidsongeschiktheid van 65% (een aanvullende tegemoetkoming of een tegemoetkoming ter aanvulling van het gewaarborgd inkomen);
 - een tegemoetkoming voor hulp van derden.

Niet automatisch bestaat er ook nog:

- **Categorie 4:** *Sociale huurder in een appartementsgebouw:*

Een huurder van een appartementsgebouw, waarvan de verwarming op aardgas wordt verzekerd door een gemeenschappelijke installatie en waarbij de woningen verhuurd worden voor sociale doeleinden door een sociale huisvestingsmaatschappij kunnen genieten van het sociaal tarief.

Het sociaal tarief is enkel van toepassing op aardgas.

- **Regionale categorieën (niet automatisch)**

Het is mogelijk dat er supplementaire regionale categorieën bestaan die recht geven op een equivalent gelijk aan het sociaal tarief.

Meer informatie over deze categorieën kan worden bekomen bij de gewestelijke overheden:

Vlaams Gewest: VREG (Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt);

Waals Gewest: CWaPE (Commission wallonne pour l'Énergie);

Brussels Hoofdstedelijk Gewest: BRUGEL (BRUssel Gas ELEktriciteit).

e) Zicht op take-up en non-take-up?

De non-take-up kan afgeleid worden van het matchingspercentage (cf. fase 1). Het matchingspercentage is de koppelinggraad van de gegevens van het Rijksregister (burgers) aan de gegevens van de energieleveranciers (contracten). De matching is dus afhankelijk van hoe goed de gegevens met elkaar in overeenstemming gebracht kunnen worden. Het matchingspercentage bedraagt in 2018 ongeveer 84 %. Met andere woorden, voor 84 % van de contracten wordt er een link gevonden met het rijksregister en kan het sociaal tarief automatisch toegepast worden als er een recht is binnen het gezin. Voor 16 % van de energiecontracten wordt geen link gevonden en kan het sociaal tarief niet automatisch worden toegepast. Afhankelijk van de categorie waartoe de rechthebbende behoort, kan deze zelf een papieren attest aanvragen of wordt dit automatisch toegestuurd zodat zij zelf het sociaal tarief kunnen aanvragen (cf. fase 5). De FOD Economie beschikt enkel over cijfers van de automatische toepassing en kent het aantal rechthebbenden die het sociaal tarief via een papieren attest aanvragen niet.

Bij de interpretatie van het matchingspercentage moet rekening gehouden worden met het feit dat alle energiecontracten opgenomen worden in het proces (dus ook de niet-rechthebbenden). Als we via de Kruispuntbank Sociale Zekerheid kijken naar het aantal bevroegde rechthebbende gezinnen merken we dat het percentage stijgt naar ongeveer 91% (cf. fase 2). Dit kan wellicht verklaard worden aan het feit dat de rechthebbende gezinnen het meest gebaat zijn, met matching zodat zij opgenomen worden in het automatisch systeem.

Deze cijfers zijn opgemaakt ter informatie en de verspreiding er van hoort toe aan de FOD Economie en de KSZ.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Het sociaal tarief wordt sinds 1 januari 2010 automatisch toegepast, zoals hierboven beschreven.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Een actualisering van het wettelijk kader wordt momenteel bekeken en besproken op ministerieel niveau.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

Kwaliteit van de gegevens

Om het sociaal tarief automatisch te kunnen toepassen moet er een overeenkomst worden gevonden tussen de persoonsgegevens gekend in de verschillende databanken (naam, voornaam, adres en geboortedatum). Een klein verschil in 'e' met accent of zonder, een verschillende schrijfwijze van de naam, een afkorting van straatnamen, het gebruik van de roepnaam op de gegevens van het contract of een contract op naam van de overleden echtgenoot, kunnen voor een softwareprogramma voor heel wat problemen zorgen. Bijvoorbeeld omdat de officiële naam in het rijksregister 'Jozef' betreft, maar deze persoon gekend is als 'Jef' bij de energieleverancier, is een koppeling van gegevens niet mogelijk wegens een te groot verschil in de naam.

De categorieën van de OCMW's leveren de grootste moeilijkheden op, aangezien deze de minst stabiele doelgroep vertegenwoordigden, omdat de tegemoetkomingen slechts voor een korte periode aan verschillende personen wordt toegekend. De groep rechthebbenden van het OCMW verandert dus voortdurend in vergelijking met de categorieën van de FOD SZ en de FPD, die een meer standvastige doelgroep omvatten. Nog kenmerkend voor de OCMW-rechthebbenden betreft de speciale karakters binnen de persoonsgegevens, die vaker voorkomen dan bij de andere twee doelgroepen.

De FOD Economie heeft sinds de start van de automatisering grote inspanningen geleverd om de zogenaamde "uitval", nl. de contracten die niet automatisch kunnen verwerkt worden, zoveel mogelijk op te vangen.

Op zorgvuldige wijze werden de nodige aanpassingen en interne controles ingebouwd, waardoor bij een te grote onzekerheid het automatiseringsprogramma zal beslissen om geen koppeling te maken tussen de gegevens die te sterk verschillen.

De automatisering van de sociale tarieven is bijgevolg een complex gegeven waarbij de performantie ervan volledig afhankelijk is van de kwaliteit van de aangeleverde gegevens. Hierbij is het erg belangrijk op te merken dat deze databanken niet werden opgemaakt met oog op het koppelen van gegevens. Het spreekt voor zich dat de databanken van de leveranciers in het verleden enkel voor intern gebruik werden ontwikkeld en dat ook de andere databanken reeds een lange geschiedenis aan opmaak kennen. Via overleg met de verschillende betrokken actoren wordt er continu gewerkt aan een verbetering van de gegevens van de verschillende databanken.

Tijdspanne van de aangeleverde gegevens

Naast de kwaliteit van de gegevens is ook de tijdspanne van het doorgeven van de correcte gegevens erg belangrijk. Het doorgeven van een verhuis, een verandering in de periode van recht, een verandering van leverancier, ... spelen eveneens mee in het bemoeilijken van het automatisch toepassen van het recht. Bijvoorbeeld wanneer een verhuis bij de leverancier meteen wordt doorgegeven, kan het zijn dat de adresverandering binnen het rijksregister nog niet werd gerealiseerd. Een verschil in het doorgeven van veranderingen binnen een gezin, kan eveneens leiden tot een niet-koppeling van gegevens, waardoor het sociaal tarief niet automatisch wordt toegepast. Duidelijke afspraken onder de betrokken partners is hierbij niet voldoende, indien de burger zelf verantwoordelijk is voor het later doorgeven van de veranderingen.

Abstract wettelijk kader

In de wettelijke basis van de automatisering van de sociale maximumprijzen, terug te vinden in de programmawet van 27 april 2007, werd 'avant la lettre' vaag een automatiseringsproces uitgeschreven. De niet volledig uitgewerkte wetgeving bemoeilijkt het automatiseringsproces op het vlak van toepassingsregels en hoe de verschillende databanken dienen te worden geraadpleegd.

Concreet uitgewerkte toepassingsregels zijn niet terug te vinden in de wetgeving van de automatisering, noch in het wettelijk kader van de sociale tarieven zelf (MB 30 maart 2007). In het verleden (vóór de automatisering) werd het sociaal tarief op verschillende wijze toegepast, terwijl een toepassing van een aanvullend sociaal recht (hier het sociaal tarief) nood heeft aan een vaste structuur dat telkens op eenzelfde manier wordt toegepast voor elke rechthebbende. De heden uitgewerkte en gehanteerde toepassingsregels zijn conform het wettelijk kader en waarborgen een coherente en gelijke behandeling van elke rechthebbende energiek klant.

Dat de wetgeving de FOD Economie enkel toelaat de KSZ te bevragen, heeft tot gevolg dat de databank van de FOD Economie geen kennis heeft aangaande de niet-geautomatiseerde rechthebbenden.

2) Sociaal verwarmingsfonds

Komt gedeeltelijk tussen op de energiefactuur voor mensen die verwarmen met stookolie.

a) Wettelijke basis

De wettelijke basis is verspreid over verschillende wettelijke teksten die doorheen de jaren heel wat (kleine) wijzigingen ondergingen. De belangrijkste zijn:

- 27 december 2004. - Programmawet. Hoofdstuk III. – Sociaal stookoliefonds
Gepubliceerd op: 31-12-2004.
- 9 januari 2005. - Koninklijk besluit tot het bepalen van de nadere regels voor de toekenning van de verwarmingstoelage in het kader van het Sociaal Stookoliefonds.
Gepubliceerd op: 13-01-2005 Wijzigingen: KB van 10 augustus 2005, KB van 6 december 2005, KB van 10 december 2008.
- 20 januari 2005. - Koninklijk besluit tot bepaling van de nadere regels voor de werking en financiering van een sociaal stookoliefonds. Wijzigingen: KB van 24 oktober 2005.
- 20 juli 2005. - Wet houdende diverse bepalingen. – titel xii. - maatschappelijke integratie - aanpassing programmawet van 27 december 2004
Gepubliceerd op: 29-07-2005.
- 16 september 2005. - Ministerieel besluit tot erkenning van de vereniging zonder winstoogmerk "sociaal verwarmingsfonds stookolie, lamppetroleum en propaan in bulk", als "verwarmingsfonds".
Gepubliceerd op: 21-09-2005. Bijkomende verlenging: MB van 20 augustus 2005, MB van 17 september 2015.
- 27 december 2005: Wet houdende diverse bepalingen (1).
- 27 december 2006. - Wet houdende diverse bepalingen (i)
titel x. - maatschappelijke integratie, grootstedenbeleid en gelijke kansen - hoofdstuk i. – sociaal <stookoliefonds>.- art. 76. aanpassing regels schorsing voorschot ocmw
Gepubliceerd op: 28-12-2006.

- 7 januari 2008. - Wet strekkende tot een verruiming van de doelgroep die een toelage van het sociaal stookoliefonds kan genieten en tot verhoging van de hoeveelheid stookolie die recht geeft op die toelage.
Gepubliceerd op: 23-01-2008.
- 20 februari 2008. - Koninklijk besluit strekkende tot verruiming van de doelgroep die een toelage van het sociaal stookoliefonds kan genieten.
Gepubliceerd op: 22-02-2008.
- 22 december 2008. – Programmawet – hoofdstuk 3. – maatschappelijke integratie – verwarmingstoelage toegekend door ocmw in het kader van het sociaal stookoliefonds.
Gepubliceerd op: 29-12-2008
- 10 september 2009. - Wet tot wijziging van artikel 215 van de programmawet van 27 december 2004 teneinde de doelgroep uit te breiden die een toelage van het Sociaal Stookoliefonds kan genieten
Gepubliceerd op: 06-10-2009
- 27 december 2012. – Programmawet – titel 8 – sociaal stookoliefonds
Gepubliceerd op: 31-12-2012

b) Verantwoordelijke entiteit

Het is een uitvoerend initiatief van de overheid, de OCMW's en de petroleumsector.

Bevoegde instanties: om de maatregel uit te voeren werd de VZW Sociaal Verwarmingsfonds (SVF) opgericht. De erkenning van de VZW is de bevoegdheid van de minister van Energie. De FOD Economie, K.M.O, Middenstand en Energie is daarom een bevoegde administratie, alsook de POD Maatschappelijk Integratie als overkoepelend orgaan van de OCMW's.

c) Omschrijving

De vzw Sociaal Verwarmingsfonds komt voor een deel tussen in de betaling van de verwarmingsfactuur van personen die zich in een moeilijke situatie bevinden.

Het gaat om de factuur betaald voor:

- huisbrandolie;
- lamppetroleum (type c);
- bulkpropaangas.

Maar niet voor:

- aardgas via aansluiting op het stadsdistributienet;
- propaangas in flessen;
- butaangas in flessen.

Het Sociaal Verwarmingsfonds wordt gespijsd via een solidariteitsbijdrage op alle olieproducten die bestemd zijn voor verwarming (huisbrandolie en bulk propaangas). Via een protocol tussen de FOD Economie, K.M.O, Middenstand en Energie en het SVF wordt voorzien in bijkomende financiële middelen om de toelagen uit te betalen.

De rechthebbende moet contact opnemen met het OCMW van zijn/haar gemeente binnen de 60 dagen na de levering (factuurdatum). Het OCMW zal nagaan of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden betreffende het behoren tot een categorie, de brandstof, het leveringsadres en de financiële middelen. De financiële toestand wordt opgevraagd via FOD financiën, maar het OCMW kan via een sociaal onderzoek, ook op andere wijzen om inlichtingen vragen.

Bij een negatieve beslissing kan er een beroep ingesteld worden tegen de beslissing van het OCMW bij de Arbeidsrechtbank.

d) Voorwaarden

Om recht te hebben moet men behoren tot volgende categorieën:

- **Categorie I:** *personen met recht op een verhoogde verzekeringstegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeit:*

Tevens is vereist dat het jaarlijks bruto belastbaar inkomen van het huishouden lager of gelijk is aan 18.730,66 euro verhoogd met 3.467,55 euro per persoon ten laste⁸.

Er dient geen inkomensonderzoek gevoerd te worden in volgende gevallen:

- wanneer het huishouden bestaat uit een alleenwonende persoon (met of zonder kinderen ten laste) die geniet van het RVV-statuut;
- wanneer alle leden van het huishouden genieten van het RVV-statuut.

⁸ Met persoon ten laste wordt bedoeld een lid van het huishouden van de gerechtigde met een netto jaarinkomen, zonder de gezinsbijslag en het onderhoudsgeld voor kinderen, dat lager is dan € 3.200.

- **Categorie 2:** personen met een begreind inkomen:

Huishoudens met een jaarlijks bruto belastbaar inkomen lager of gelijk aan € 18.730,66 verhoogd met € 3.467,55 per persoon ten laste. Er wordt hierbij rekening gehouden met het niet-geïndexeerde kadastraal inkomen (x3) van de onroerende goederen buiten de gezinswoning.

- **Categorie 3:** personen met schuldoverlast

In de derde categorie gaat het om personen die aan volgende dubbele voorwaarde voldoen:

- personen die een schuldbemiddeling of een collectieve schuldenregeling genieten (Cf. Wet 12/6/1991 op het consumentenkrediet; art. 1675-2 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek) **en**
- die bovendien de verwarmingsfactuur niet kunnen betalen.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Er is geen zicht op de non take up.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

De tegemoetkoming wordt niet automatisch toegepast.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Onderzoek om na te gaan of automatisering van het recht mogelijk is en zo ja in welke mate.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De organisatie van de energiemarkt: veel eenmanszaken (kleine leveranciers), niet altijd een vast klantenbestand (per levering kan de klant voor een nieuwe leverancier kiezen) of geen klantenbestand,...

Niet alle categorieën zijn opgenomen in de databank van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ).

2. JUSTITIE

1) Recht op rechtsbijstand

a) Juridische basis

Artikel 644 en v. van het Gerechtelijk Wetboek

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Justitie

c) Beschrijving

De Belgische grondwet vermeldt het recht op rechtsbijstand als één van de elementen die het recht uitmaken om een menswaardig leven te leiden (artikel 23, 3de lid, 2°, van de Grondwet). Dit recht wordt ook gewaarborgd, binnen grenzen wel bepaald door artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, zowel in strafzaken, als in burgerlijke zaken (zie het arrest van 30 juli 1998 van het Europees Hof van de rechten van de mens in de zaak Aerts. C. België Jurispr. 1998-V, fasc. 83).

De wetgever heeft deze materie geregeld in de artikelen 664 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek en in het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten.

Al wie arm is of niet over voldoende inkomen beschikt, moet rechtsbijstand kunnen genieten. De toegang tot de procedure is nochtans niet onbeperkt. Er moeten toegangsvoorwaarden worden nageleefd, die gelden voor alle rechtzoekenden.

d) Voorwaarden

De toekenningsvoorwaarden van de rechtsbijstand (betaling van de procedurekosten) zijn dezelfde als die van de juridische tweedelijnsbijstand (vertegenwoordiging en bijstand van een advocaat). De juridische eerstelijnsbijstand (praktische informatie, eerste juridisch advies) is onvoorwaardelijk toegankelijk voor iedereen.

Armoede

De rechtsbijstand kan enkel worden toegekend wanneer de aanvraag van deze bijstand “arm” is, dit wil zeggen wanneer hij niet over voldoende financiële middelen beschikt om de kosten van een procedure te betalen. Het koninklijk besluit van 18 december 2003 heeft de armoedecriteria verduidelijkt inzake rechtsbijstand en juridische eerstelijnsbijstand. Wanneer de rechtzoekende de juridische bijstand gedeeltelijk of geheel gratis heeft ontvangen, kan hij zich beroepen op de beslissing van het bureau voor juridische bijstand om de toekenning van de rechtsbijstand toe te kennen.

Om de armoede te beoordelen, houdt men rekening met alle bestaansmiddelen, ongeacht of ze onroerend (behalve de eigen woning), roerend of divers (kapitaal, enz.) zijn.

Over het algemeen kan een persoon die alleen woont als arm beschouwd worden en volledig gratis rechtsbijstand genieten wanneer zijn bestaansmiddelen lager zijn dan 1026 euro netto per maand en zal hij gedeeltelijk gratis rechtsbijstand genieten wanneer zijn bestaansmiddelen tussen 1026 en 1037 euro netto per maand liggen. De grens van 1026 euro wordt verhoogd tot 1317 euro wanneer de aanvrager samenwoont of alleenstaande is met een of meer personen ten laste. De drempels van de gedeeltelijk gratis rechtsbijstand worden ook verhoogd voor deze categorieën van personen wanneer de bestaansmiddelen tussen 1317 en 1607 euro netto per maand liggen. Bovendien wordt een bedrag per persoon ten laste, dat overeenkomt met 15 % van het leefloon, namelijk 188,22 euro, afgetrokken van het inkomen (wat er vaak voor zorgt dat personen die zich net boven de drempel bevinden toch rechtsbijstand kunnen genieten). Wanneer de aanvrager echter samenwoont⁹ met een persoon die over een eigen inkomen beschikt, wordt hiermee rekening gehouden bij de totaliteit van de inkomens van het gezin. Kinderbijslag gestort voor kinderen die ten laste zijn van de aanvrager of van een samenwonende wordt echter niet in aanmerking genomen om het gezinsinkomen te bepalen. Tot slot kan nog worden afgeweken van voornoemde grenzen wanneer de aanvrager het hoofd moet bieden aan uitzonderlijke schulden uit het verleden die zijn bestaansmiddelen aanzienlijk verminderen.

Er moet worden opgemerkt dat volgens artikel 699 van het Gerechtelijk Wetboek, hij die door bewust onjuiste verklaringen of door andere bedrieglijke middelen rechtsbijstand verkrijgt of tracht te

⁹ Compendium 2019: Samenwonen is het feit dat twee of meer personen samenwonen onder hetzelfde dak en de huishoudelijke aangelegenheden gemeenschappelijk regelen.

Om vast te stellen dat de huishoudelijke aangelegenheid gemeenschappelijk geregeld worden - moeten de personen - maar dat volstaat niet - uit het feit dat zij leven onder hetzelfde dak een economisch en sociaal voordeel behalen. Bovendien moet, om vast te stellen dat de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk samen worden geregeld – maar het volstaat niet – dat de mensen uit dit leven onder hetzelfde dak een economisch of financieel voordeel halen. Tenzij er sprake is van een echt samenleven, worden de bestaansmiddelen van de vermelde persoon met een referentieadres op het attest van gezinssamenstelling niet in aanmerking genomen of, wanneer hij zelf de aanvrager is, wordt er geen rekening gehouden met de andere personen vermeld op het attest van gezinssamenstelling.

verkrijgen zonder recht erop te hebben, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van 100 fr. tot 5 000 fr., of met een van die straffen alleen.

e) Zicht op de take-up en van de non-take-up?

De cijfers werden niet bezorgd door de respondent.

In casu is het onmogelijk te weten hoeveel personen geen rechtsbijstand ontvangen, hoewel zij er gebruik van zou kunnen maken.

f) Automatisering

i. Stand van zaken van de automatisering

Momenteel is er geen automatisering van de rechten.

De hervorming van 2016 heeft drie categorieën van personen gedefinieerd die juridische bijstand en rechtsbijstand genieten:

1. Een aanvrager van juridische bijstand (of rechtsbijstand) kan gratis bijstand ontvangen van een advocaat en rechtsbijstand genieten wanneer hij niet over voldoende bestaansmiddelen beschikt.
2. Bij bepaalde categorieën van zeer kwetsbare personen is er een vermoeden van onvoldoende bestaansmiddelen, waardoor zij makkelijker toegang hebben tot juridische bijstand en rechtsbijstand.
3. Bij minderjarigen is er een onweerlegbaar vermoeden van onvoldoende bestaansmiddelen.

De stukken die gevraagd worden door het bureau voor juridische bijstand aan de categorie van personen met een vermoeden zijn praktisch dezelfde als de stukken die gevraagd worden voor deze personen vóór de hervorming: namelijk de beslissing die ervoor zorgt dat zijn aanspraak kunnen maken op hun “statuut” (bijv. Beslissing van het OCMW over het leefloon) en het ingevulde en ondertekende aanvraagformulier voor juridische bijstand.

In de veronderstelling dat er aanwijzingen zijn die laten veronderstellen dat de situatie van de persoon is gewijzigd (bijvoorbeeld in verband met het ogenblik van de toekenning van het LL- controleert het bureau voor juridische bijstand of de persoon nog altijd aan de voorwaarden voldoet) of hij andere “bestaansmiddelen” ontvangt, heeft het bureau voor juridische bijstand (of rechtsbijstand), sinds de

hervorming, de mogelijkheid om andere bewijsstukken te vragen om het vermoeden te weerleggen. Het compendium (praktische gids die de bureaus voor juridische bijstand en de advocaten die de juridische bijstand toepassen, gebruiken) verduidelijkt dat, aangezien het om een vermoeden gaat, de categorieën van personen die deze bijstand ontvangen zich niet in dezelfde situatie bevinden als de andere personen die niet over voldoende middelen beschikken (categorie I), maar waarvoor een dergelijk vermoeden niet geldt. Er wordt immers dadelijk al een groter aantal bewijsstukken gevraagd (compendium 2018) aan deze personen (categorie I) om hun situatie te controleren.

Wat de rechtsbijstand betreft, moeten de bureaus voor juridische bijstand een aanvraag ontvangen van de betrokkene. Sinds de hervorming is het bureau voor rechtsbijstand echter gebonden door de beslissing tot toekenning van de juridische bijstand, toegekend door het bureau voor juridische bijstand, zelfs al behoudt het zijn beoordeling over de gegrondheid van de aanvraag. Een jaar na de beslissing van het bureau voor juridische bijstand kan het bureau voor rechtsbijstand of de rechter die de rechtsbijstand verleent nagaan of de voorwaarden van ontoereikende bestaansmiddelen nog steeds gelden voor de toekenning van de rechtsbijstand.

Er is een categorie waarvoor de toekenning van juridische bijstand gedeeltelijk geautomatiseerd kan worden (hoewel er nog steeds een vraag moet worden ingediend), het gaat om die van de minderjarigen waarvoor een onweerlegbaar vermoeden geldt van ontoereikende bestaansmiddelen.

ii. Moeilijkheden

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

iii. Projecten op korte en middellange termijn

De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht niet vermeld.

2) Uitkeringen en tegemoetkomingen (in gevangenis)

Wettelijke basis

De FOD Justitie heeft een tabel bezorgd met relevante informatie over de sociale zekerheid van gedetineerden.

Verantwoordelijke entiteit

De FOD Justitie heeft een tabel bezorgd met relevante informatie over de sociale zekerheid van gedetineerden. Er zijn meerdere entiteiten verantwoordelijk.

Omschrijving

De FOD Justitie heeft een tabel bezorgd met relevante informatie over de sociale zekerheid van gedetineerden.

Voorwaarden

De FOD Justitie heeft een tabel bezorgd met relevante informatie over de sociale zekerheid van gedetineerden.

Zicht op take-up en non-take-up?

Deze rubriek is ongegrond.

Automatische toekenning

i. Stand van zaken

Onderstaand een overzicht (niet)-uitbetaling van uitkeringen en tegemoetkomingen tijdens detentie en strafuitvoeringsmodaliteiten. Voor elke uitkering wordt weergegeven welke concrete stappen er vandaag ondernomen moeten worden bij aanvang, tijdens en na de detentie. Het is de verantwoordelijkheid van de gedetineerde om zich in orde te houden met de sociale zekerheid. Hij kan hierbij beroep doen op anderen: familie, advocaat, JWW of PSD. De PSD heeft de opdracht om de gedetineerde volledig en correct te informeren.

Overzicht (niet)-uitbetaling van uitkeringen en tegemoetkomingen tijdens detentie en strafuitvoeringsmodaliteiten (09/09/2019)

*onderstaande op voorwaarde dat aan de regelgeving van SZ-tak voldaan is

	Uitbetaling tijdens detentie?*	UV*	PV*	BD*	ET*	VI/VLV/IOP/plaatsing*
A. Werkloosheidsuitkering	geen	geen	geen	geen	wel	wel
B. Werkloosheidsuitkering met bedrijfstoeslag	geen	geen	geen	geen	wel	wel
C. Uitkering van het Fonds voor arbeidsongevallen & beroepsziekte	wel					
D. Leefloon OCMW	geen	geen	geen	geen	geen Leefvergoeding Afdeling Welzijn en Samenleving geïnterneerden: wel	wel
E. Rustpensioen	<u>Indien alleenstaande:</u> - Behoud van pensioen tijdens de eerste 12 maanden van de detentie - Na 12 maanden opschorting van uitbetaling <u>Indien partner (gezinspensioen)</u> - Tijdens de eerste 12 maanden ontvangt de gedetineerde de 1/2 van het pensioen, de andere helft is bestemd voor de partner buiten - Na 12 maanden ontvangt enkel de partner nog de 1/2				wel	wel
F. Ziekte-uitkeringen	<u>Tijdens voorhechtenis:</u> wel <u>na veroordeling:</u> geen geïnterneerden: wel en dit tijdens volledige detentie <u>indien alleenstaande:</u> 1/2 <u>indien gezinslast:</u> volledig				wel	wel
G. Geneeskundige verzorging	geen	geen	wel	geen	wel	wel
H. Uitkeringen aan personen met een handicap	geen	geen	geen	geen	wel	wel
I. Moederschapsuitkering	wel					

J. Gezinsbijslag	wel
------------------	-----

A. Werkloosheidsuitkering / B. werkloosheidsuitkering met bedrijfstoelag

AANVANG DETENTIE	
Gedetineerde is werkloos en ontvangt wacht - of werkloosheidsuitkering	Detentieattest opsturen naar de uitbetalingsinstelling Indien gedetineerde stempelt, de controlekaart getekend door de gedetineerde mee opsturen
Gedetineerde is werkloos en ontvangt geen werkloosheidsuitkering	Detentieattest opsturen naar uitbetalingsinstelling
	<u>Detentieschade beperken voor gezinsleden van de gedetineerde:</u> - Indien de gedetineerde voor de detentie samenwoonde met ander gezinslid, moet nagekeken worden (via uitbetalingsinstelling of werkloosheidsbureau) of dit gezinslid rechten kan doen gelden in de werkloosheidsverzekering. - Indien gezin zonder inkomen valt en 'vrije' gezinslid geen recht heeft op werkloosheidsuitkering, dient nagegaan te worden op welk inkomen het 'vrij' gezinslid aanspraak kan maken (bv. OCMW).
TIJDENS DETENTIE	
	<u>Bij voorbereiding reclassering:</u> Gedetineerde schrijft zich in via VDAB consulent in de gevangenis of biedt zich aan bij de VDAB met als gevolg dat de wachttijd die vereist is om in aanmerking te komen voor bepaalde opleidingen, al loopt tijdens de detentie.
NA DETENTIE	
	<u>Gedetineerde was werkloos bij aanvang detentie:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk uitkeringsaanvraag indienen bij een uitbetalingsinstelling samen met detentieattest • Zich binnen de 8 kalenderdagen aanbieden bij de dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (VDAB, FOREM, BGDA) met een detentieattest <u>Gedetineerde werd ontslagen tijdens detentie:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Onmiddellijk uitkeringsaanvraag indienen bij een uitbetalingsinstelling met C4 en detentieattest Zich binnen de 8 kalenderdagen aanbieden bij de dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (VDAB, FOREM, BGDA) met een detentieattest

C. Uitkering van het Fonds voor arbeidsongevallen & beroepsziekte

AANVANG DETENTIE	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreken met de gedetineerde aan wie en waar de uitkering uitbetaald moet worden - Verzekeringsmaatschappij of Fonds hiervan verwittigen
-------------------------	--

TIJDENS DETENTIE	<ul style="list-style-type: none"> - Dossier opvolgen wanneer een erkenningsprocedure voor vaststelling van tijdelijke of blijvende arbeidsongeschiktheid lopende is - Wanneer gedetineerde wordt opgeroepen voor medische controle: <ul style="list-style-type: none"> ▪ U# UV regelen ▪ Tijdig antwoorden dat opgeroepene gedetineerd is (dmv een detentieattest) en dat een medisch onderzoek in de gevangenis mogelijk is ▪ Bij medisch onderzoek in de gevangenis: dokterskabinet reserveren
NA DETENTIE	<ul style="list-style-type: none"> - Adreswijziging doorgeven aan de verzekeringsmaatschappij / Fonds voor Arbeidsongevallen - Schikkingen treffen met FOD Justitie, DG EPI om uitbetaling van de administratieve vergoedingregeling verder te zetten.

C. Leefloon OCMW

Maatschappelijke integratie

AANVANG DETENTIE	<p><u>Detentieschade beperken voor de gedetineerde:</u></p> <p>Bij detentie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detentieattest opsturen naar het OCMW (om terugvordering van onterecht uitbetaald leefloon te vermijden) • Wanneer iemand in preventieve hechtenis zit, gevolgd door vrijspraak of buitenvervolginstelling heeft hij wel een recht op een vergoeding of op het leefloon dat hij gemist heeft <p>Bij vrijheidsberoving onder de vorm van ET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detentieattest opsturen naar het OCMW • Vergoeding 'onderhoud gedetineerde onder ET' (Leefvergoeding Afdeling Welzijn en Samenleving) aanvragen (wordt automatisch, zonder voorafgaandelijk sociaal onderzoek toegekend door het VCET bij personen met een leefloon)
	<p><u>Detentieschade beperken voor gezinsleden van de gedetineerde:</u></p> <p>OCMW verwittigen van de detentie, zodanig dat de overblijvende partner de juiste categorie leefloon toegekend krijgt.</p>
TIJDENS DETENTIE	<p><u>Wanneer de datum van BD en-VI nadert:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een aanvraag leefloon kan vooraf niet gedaan worden. De feitelijke toestand wordt bekeken op moment dat de man effectief in de gemeente woont. Een principieel akkoord kan gevraagd worden. • Een detentieattest op voorhand opsturen heeft geen zin, aangezien het dossier maar geopend of heropend wordt bij vrijstelling. • Het is wel handig om vooraf contact op te nemen met het OCMW van de gemeente waar de man zal verblijven, en eventueel al een afspraak vast te leggen zodat de gedetineerde bij zijn vrijlating al minstens weet wanneer en bij wie hij terecht kan en wat hij moet meenemen. <p><u>Wanneer de datum van ET nadert:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek van het persoonlijke inkomen (via een PSD -onderzoek of externe enquête door VCET) om de vergoeding 'onderhoud gedetineerde onder ET' (Leefvergoeding Afdeling Welzijn en Samenleving) aan te vragen aan de directie van het VCET

NA DETENTIE	<ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijke integratie (tewerkstelling of leefloon) aanvragen op het OCMW en detentieattest binnenbrengen <p>Verdere procedure:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Binnen dertig dagen na aanvraag: sociaal onderzoek door OCMW-maatschappelijk werker en beslissing van het OCMW-raad - Binnen de acht dagen na beslissing, kennisgeving aan betrokkene (schriftelijk en gemotiveerd) - Beroep mogelijk bij de Arbeidsrechtbank (adres en termijn moeten vermeld zijn op beslissing)
--------------------	---

Maatschappelijke dienstverlening

AANVANG DETENTIE	Maatschappelijke dienstverlening kan in de aanvangsfase worden aangevraagd door de betrokkene. Het OCMW van de gemeente waar hij het laatst was ingeschreven is bevoegd.
TIJDENS DETENTIE	Maatschappelijke dienstverlening kan tijdens de hele duur van de detentie worden aangevraagd door de betrokkene. Het OCMW van de gemeente waar hij het laatst was ingeschreven is bevoegd.
NA DETENTIE	<p>Maatschappelijke dienstverlening kan na de detentie worden aangevraagd door de betrokkene. Het OCMW van de gemeente waar hij het laatst was ingeschreven is bevoegd.</p> <p>Hij die niet over een woongelegenheden beschikt en slechts een vervangingsinkomen heeft, kan éénmaal in zijn leven een installatiepremie krijgen van het OCMW. Deze staat gelijk met 1/12 van het jaarbedrag van het leefloon. Het wordt door de Federale overheid integraal terugbetaald aan het OCMW.</p>

E. Rustpensioen

	VOOR DETENTIE		
	Als gedetineerde normaal een pensioenuitkering geniet	Als gedetineerde boven op zijn pensioen een inkomensgarantie voor ouderen geniet	Als gedetineerde tijdens detentie de pensioengerechtigde leeftijd bereikt
AANVANG DETENTIE	<p>Zowel bij personen met alleenstaanden-pensioen als met gezinspensioen:</p> <p>De pensioenkas een attest van detentie opsturen om de hechtenis aan te kondigen.</p> <p>De uitbetalingswijze op punt stellen: eventueel wijziging van banknummer doorgeven of adres indien normaal</p>	Attest van detentie op sturen naar de pensioenkas	-

	de betaling per assignatie gebeurt.		
TIJDENS DETENTIE	Geen. Na 12 maanden ononderbroken hechtenis vervalt het recht op alleenstaanden-pensioen of de helft van het gezinspensioen voor de gedetineerde.	Geen, wel naar een invrijheidstelling toe de documenten hiertoe aanvragen en reeds invullen (OCMW diensten kunnen hierbij helpen)	Pensioenaanvraag indienen bij gemeentebestuur van de hoofdverblijfplaats. Uitbetaling van rustpensioen wordt geschorst, tenzij betrokkene rechthebbende wordt in de eerste twaalf maanden van zijn detentie. Hij zal dan het rustpensioen ontvangen tot het eerste detentiejaar voorbij is. De detentieperiode wordt niet gelijkgesteld met een periode van inactiviteit gelijkgesteld met de uitoefening van een beroepsactiviteit
NA DETENTIE	Afsluitend hechtenis detentieattest toesturen met eventueel nieuw banknummer.	Afsluitend hechtenis detentieattest toesturen met eventueel nieuw banknummer.	Afsluitend hechtenis detentieattest toesturen met eventueel nieuw banknummer.

Uitzondering: Ambtenaren die een criminele straf hebben opgelopen verliezen hun rechten op het ambtenarenpensioen. Hij verwerft echter vaak minder voordelige pensioenrechten in de pensioenverzekering voor werknemers.

F. Ziekte-uitkeringen

AANVANG DETENTIE	
Gedetineerde ontvangt een ziekte-uitkering	1/ Detentieattest opsturen naar ziekenfonds / Hulpkas – Dienst uitkering 2/ Detentieattest opsturen naar ziekenfonds / Hulpkas - Dienst medische controle <u>Tijdens voorhechtenis</u> blijft men als beklagde de ziekte-uitkering ontvangen <u>Na veroordeling</u> wordt de toekenning van de ziekte-uitkering stopgezet
TIJDENS DETENTIE en-BD	

<p>Zolang de arbeidsongeschiktheid voortduurt</p>	<p>1) Gevolg geven aan de oproepen van de medische controle: Brieven beantwoorden door o.a. een detentieattest op te sturen Medisch onderzoek organiseren via UP of door de adviserende geneesheer uit te nodigen om naar de gevangenis te komen</p> <p>2) Wanneer de ziekte-uitkering van een gedetineerde geschorst wordt, onderzoeken of beroep aantekenen opportuun is.</p> <p>3) Wanneer een gedetineerde tijdens zijn arbeidsongeschiktheid een activiteit wenst uit te oefenen dient hiertoe voorafgaandelijk toelating gevraagd te worden aan de adviserend geneesheer van het ziekenfonds.</p>
<p>NA DETENTIE</p>	
<p>Voor gedetineerden die tijdens de detentie hun ziekte-uitkering behouden hebben (beklaagden)</p>	<p>Ziekenfonds of Hulpkas op de hoogte stellen door het attest einde van detentie over te maken (zodanig dat de halvering van de ziekte-uitkering wordt ongedaan gemaakt)</p>
<p>Voor gedetineerden die tijdens detentie AO arbeidsongeschikt werden</p>	<p>Bij voorbereiding van invrijheidstelling zich in orde stellen bij ziekenfonds of Hulpkas</p> <p>Bij vrijlating een ziekteaangifte doen</p>

G. Geneeskundige verzorging

AANVANG DETENTIE	<p><u>Detentieschade beperken voor gedetineerde:</u> Het ziekenfonds op de hoogte brengen van de detentie door een detentieattest op te sturen naar de mutualiteit of Hulpkas.</p> <p><u>Belang:</u> Het ziekenfonds moet op hoogte worden gebracht van aanvang detentieperiode vermits men voor <u>volledige</u> duur ervan reglementair wordt geacht voldoende te hebben bijgedragen en men dus verzekerd blijft. Slechts wanneer in de twee jaar voorafgaand aan de detentie onvoldoende werd bijgedragen tot ziekteverzekering (is niet gelijk aan lidmaatschapsgeld), vervalt de inschrijving en moet men zich herinschrijven.</p> <p><u>Detentieschade beperken voor gezinsleden van de gedetineerde:</u> Wanneer de partner en gezinsleden van de gedetineerde persoon ten laste zijn voor geneeskundige verzorging, dan:</p> <ul style="list-style-type: none">- worden ze verwezen naar hun mutualiteit/ Hulpkas- mutualiteit of Hulpkas zoekt naar de meest aangewezen oplossing, rekening houdend met de specifieke familiale situatie <p><u>Mogelijkheden:</u> <i>Partner / familielid wordt zelf gezinshoofd:</i> Op grond van de inschrijving in het Rijksregister van de natuurlijke personen bestaat de mogelijkheid om rechthebbend op geneeskundige verzorging te worden.</p> <ul style="list-style-type: none">- Er moeten wettelijk vastgestelde bijdragen betaald worden en deze zijn afhankelijk van het inkomen.- Er moet lidgeld betaald indien men aansluit bij de mutualiteit.- Er is geen wachttijd. <p><i>Partner en gezinsleden blijven personen ten laste van de gedetineerde:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Wanneer de gedetineerde bij aanvang van detentie <i>erkend arbeidsongeschikt</i> is, blijft hij en de personen ten zijner laste verzekerd voor geneeskundige verzorging, zolang de arbeidsongeschiktheid voortduurt. (Alleen kan de gedetineerde geen terugbetaling van geneeskundige kosten bekomen omdat hij gratis geneeskundige verzorging heeft tijdens de detentie)- Wanneer de gedetineerde ervoor kiest om rechthebbende te blijven en bijdrage te betalen in het kader van <i>het stelsel van voortgezette verzekering</i> inzake geneeskundige verzorging. <p>Dit kan de weg zijn om bij alleenstaande mannen met kinderen de kinderen in regel te houden voor geneeskundige verzorging.</p>
-----------------------------	--

**TIJDENS
DETENTIE**

<p><u>Bij voorbereiding reclassering:</u> Onderzoek aanvragen bij de mutualiteit / Hulpkas van gedetineerde om zicht te krijgen op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat er moet gebeuren om gedetineerde weer rechthebbend op geneeskundige verzorging te maken? - Hoe zit het met het lidmaatschap van een ziekenfonds? Het behoud van het lidmaatschap bij een ziekenfonds is afhankelijk van het beleid van het ziekenfonds (statuten). Verlies van lidmaatschap heeft geen gevolgen op het recht op geneeskundige verzorging zelf, maar kan ertoe leiden dat de persoon zich bij een ander ziekenfonds of Hulpkas zal moeten aansluiten teneinde tussenkomst te bekomen. - Welke mutualiteit? Indien gedetineerde niet meer weet bij welke mutualiteit hij ingeschreven was, dan kan dit opgezocht worden aan de hand van het rijksregisternummer of de naam en geboortedatum <ul style="list-style-type: none"> - bij de landsbond waarbij het ziekenfonds aangesloten is - bij het Nationaal Intermutualistisch College - Coördinatie (mits toestemming van de gedetineerde). Deze kunnen opzoeken bij welke landsbond de persoon aangesloten was. - Herinschrijving: <ul style="list-style-type: none"> - kan bij elk ziekenfonds of Hulpkas - is slechts vereist wanneer voor de periode van 2 jaar voorafgaand aan detentie onvoldoende werd bijgedragen - moet gebeuren binnen de 6 maand na afloop detentie anders wordt een wachttijd van 6 maand opgelegd voor geneeskundige verzorging
<p>Bij UV, HV en BD: De rekeningen voor geneeskundige verzorging die een voorafgaand akkoord van DGZG hebben of achteraf erkend worden door DGZG als noodzakelijke medische urgentie worden ingediend bij de boekhouding van de DGZG.</p>
<p>Bij elk PV: Gedetineerde aanzetten om telkens zijn detentieattest in te dienen op zijn mutualiteit /Hulpkas</p>

	<p>Wanneer de datum van invrijheidstelling via ET, VLV en VI dichtbij is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorgen voor een statuut waardoor het recht op geneeskundige verzorging zich opent: werk, werkloosheid, mindervaliditeit, domicilie in België of rustpensioen voor de pensioengerechtigde gedetineerde. - Gedetineerde overtuigen van het belang om bij de start van zijn ET, VLV of VI zijn detentieattest in te dienen op zijn mutualiteit /Hulpkas. Het recht op terugbetaling van geneeskundige verzorging opent zich immers in het kwartaal dat het detentieattest wordt afgeleverd. <p>Bij herinschrijving: gedetineerde aansporen zich binnen 6 maand na afloop detentie opnieuw in te schrijven, zo niet wordt wachttijd van 6 maand opgelegd voor geneeskundige verzorging</p>
--	---

H. Uitkeringen aan personen met een handicap

AANVANG DETENTIE	<p>Tijdens de detentie heeft de gedetineerde geen recht op inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT), integratietegemoetkoming (IT) en tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB). Het is zijn verantwoordelijkheid om de FOD Sociale Zekerheid in kennis te stellen van zijn aanhouding. De PSD kan bij het onthaal de gedetineerde daarop wijzen. De efficiëntste manier is de gedetineerde uit te nodigen om het formulier op te sturen ter kennisgeving aan de Federale Overheidsdienst 'Sociale Zekerheid' samen met een detentieattest.</p> <p>Het ontbreken van het dossiernummer kan worden verholpen door het vermelden van het rijksregisternummer.</p>
TIJDENS DETENTIE	<p>In principe moet er tijdens de detentie niets ondernomen worden eens de dienst in kennis is gesteld van de aanhouding van de gedetineerde.</p> <p>Indien de gedetineerde geen wettige verblijfplaats meer heeft, moet eerst een inschrijving van de gedetineerde bij de gemeente van het grondgebied van de gevangenis gerealiseerd worden. Van zodra dit geregeld is, kan de aanvraag gebeuren via de contactpersoon van FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap bevoegd voor de gemeente waar de gevangenis is gelegen.</p>
NA DETENTIE	<p>Om terug aanspraak te maken op de uitkering volstaat het dat de gedetineerde een opsluitingsattest met einddatum opstuurt naar de FOD Sociale Zekerheid. Dit kan aan de gedetineerde worden verteld, maar is ook een aandachtspunt om door te geven aan de instantie die voor de begeleiding zal instaan na de invrijheidstelling van de gedetineerde.</p>

I. Moederschapsuitkering

BIJ AANVANG DETENTIE	Geen, tenzij de uitbetaling van de moederschapsuitkering op de rekening van de gevangenis gewenst is
TIJDENS DETENTIE	Geen
NA DETENTIE	Geen

J. Gezinsbijslag

AANVANG DETENTIE	<ul style="list-style-type: none">• Detentieattest opsturen naar de instelling die kinderbijslag betaalt zodat de dossierbeheerder op de hoogte is van de situatie en eventueel het recht op kinderbijslag voor de gedetineerde (als rechthebbende) kan onderzoeken• Afstand van voorrang: de voorrangsgerechtigde rechthebbende kan zijn voorrangrecht afstaan aan een andere potentiële rechthebbende, als dit in het belang van het kind is (b.v. afstand van voorrang aan een rechthebbende die aanspraak kan maken op de sociale toeslag voor werklozen, gepensioneerden of invaliden)
TIJDENS DETENTIE	<ul style="list-style-type: none">• Geen• Bij geboorte van een kind tijdens detentie wordt geboortecertificaat opgestuurd naar kinderbijslagkas van de rechthebbende.• Om het recht op kinderbijslag met gedetineerde als rechthebbende op te volgen, vraagt de kinderbijslaginstelling jaarlijks een attest van detentie op bij de FOD Justitie, Directie Detentiebeheer (DDB)
NA DETENTIE	<ul style="list-style-type: none">• Geen• Via de jaarlijkse controle door het opvragen van het attest van detentie weet de kinderbijslaginstelling dat er een einde is gekomen aan de detentie.

i. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Deze rubriek is zonder voorwerp.

ii. Moeilijkheden

Een link tussen de Kruispuntbank sociale zekerheid en SIDIS-Suite is wenselijk m.o.o. de automatisering van rechten inzake schorsing en opstart van de uitbetaling van uitkeringen en tegemoetkomingen tijdens detentie en strafuitvoeringsmodaliteiten. De link tussen SIDIS-suite en de Kruispuntbank sociale zekerheid is technisch geen probleem en kan geactiveerd worden zodra de wettelijke basis uitgeklaard is.

De stand van zaken op juridisch vlak is dat de wettelijke basis in een ICT-wet is opgenomen. In uitvoering van die wet zal een KB worden uitgewerkt dat de toegang/leesrechten vastlegt van de in art. 7 opgesomde externe partners, waaronder de instellingen van sociale zekerheid. De door de wet voorziene (uiterste) datum van inwerkingtreding is 01/01/2020.

De flux die met dit KB zal worden geregeld, en die technisch reeds op punt staat, is erop gericht om aan de partners van de sociale zekerheid de gegevens te verstrekken die zij nodig hebben om hun bestaande reglementering correct toe te passen. Het gaat voornamelijk om de gegevens (vb. opsluiting / vrijlating) die nodig zijn om schorsingsbepalingen toe te passen.

3. MOBILITEIT

1) Verminderingskaart voor grote gezinnen

a) Wettelijke basis

Bijlage 12 van het beheerscontract tussen de Staat en de NMBS waarvan de maatregelen werden verlengd door het koninklijk besluit van 21 december 2013 tot vaststelling van de voorlopige regels die als beheerscontract van Infrabel en de NMBS gelden, laatst gewijzigd door het koninklijk besluit van 19 juli 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 2013 tot vaststelling van de voorlopige regels die als beheerscontract van Infrabel en de NMBS gelden.

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Mobiliteit – NMBS

c) Beschrijving

Personen die over een kaart voor grote gezinnen beschikken, kunnen spoorwegvervoerbewijzen ontvangen met korting.

d) Voorwaarden

Dit recht op korting maakt integraal deel uit van de bepalingen voorzien in het kader van het beheerscontract ondertekend tussen de Staat en de NMBS. Deze kaart wordt niet automatisch toegekend: er moet eerst een attest van gezinssamenstelling worden bezorgd. (N.B.: Ouders die geen kinderen meer ten laste hebben, moeten geen attest meer vragen aan de gemeente)

e) Zicht op take-up en van de non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Deze kaart wordt niet automatisch toegekend: er moet eerst een attest van gezinssamenstelling worden bezorgd.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Momenteel is er niets voorzien om dit recht te automatiseren. De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht dus niet vermeld.

iii. Moeilijkheden (beschikbare vereiste gegevens, andere, ...)

De precieze regels zijn vrij complex, omwille van de verschillende gezinssamenstellingen die mogelijk zijn. Er zijn verschillen naar gelang het gaat om natuurlijke kinderen, adoptiekinderen of kinderen uit nieuw samengestelde gezinnen.

2) Verminderingskaart ‘verhoogde tegemoetkoming’ - OMNIO-statuut

a) Wettelijke basis

Bijlage 12 van het beheerscontract tussen de Staat en de NMBS waarvan de maatregelen werden verlengd door het koninklijk besluit van 21 december 2013 tot vaststelling van de voorlopige regels die als beheerscontract van Infrabel en de NMBS gelden, laatst gewijzigd door het koninklijk besluit van 19 juli 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 2013 tot vaststelling van de voorlopige regels die als beheerscontract van Infrabel en de NMBS gelden.

b) Verantwoordelijke instelling

FOD Mobiliteit - NMBS

c) Beschrijving

In het kader van de bevoegdheden van de FOD Mobiliteit en Vervoer kunnen personen die over een kaart voor grote gezinnen beschikken, spoorwegvervoerbewijzen ontvangen met korting.

d) Voorwaarden

Dit recht op korting maakt integraal deel uit van de bepalingen voorzien in het kader van het beheerscontract ondertekend tussen de Staat en de NMBS.

Deze kaart wordt niet automatisch toegekend. Maar de loketmedewerker stelt de KSZ (Kruispuntbank van de sociale zekerheid) vragen op basis van de identiteitskaart om na te gaan of de cliënt de vermindering al dan niet mag ontvangen. Indien er geen verbinding kan worden gemaakt met de KSZ heeft de loketmedewerker een attest van het ziekenfonds nodig.

e) Zicht op de take-up en van de non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent. Verbinding met de KSZ sinds 18 maart 2013.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

De loketmedewerker stelt de KSZ (Kruispuntbank van de sociale zekerheid) vragen op basis van de identiteitskaart om na te gaan of de cliënt de vermindering al dan niet mag ontvangen. Indien er geen verbinding kan worden gemaakt met de KSZ heeft de loketmedewerker een attest van het ziekenfonds nodig. De ziekenfondsen geven dermate ruchtbaarheid aan dit recht.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Verbinding met de KSZ sinds 18 maart 2013.

iii. Moeilijkheden (beschikbare vereiste gegevens, andere, ...)

Verbinding met de KSZ sinds 18 maart 2013.

4. PENSIOENEN

I) Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)

a) Wettelijke basis

Wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen en Koninklijk besluit van 23 mei 2001

b) Verantwoordelijke entiteit

Federale Pensioendienst (FPD)

c) Omschrijving

IGO is een uitkering die tot doel heeft financiële hulp te bieden aan gepensioneerden van 65 jaar of ouder die niet over voldoende middelen beschikken.

d) Voorwaarden

- 65 jaar zijn;
 - Leeftijd wordt 66 jaar vanaf 01.02.2025
 - Leeftijd wordt 67 jaar vanaf 01.02.2030
- Belg zijn (of gelijkgesteld);
- in België verblijven (of gelijkgesteld);
- de pensioenrechten uitgeput hebben.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Ja voor take up, nee voor non take up. Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

De respondent heeft geen cijfers vermeld over het aantal begunstigden van de IGO.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

JA

Een automatisch onderzoek naar de rechten op inkomensgarantie vindt plaats als de betrokkene:

- een pensioenaanvraag indient ten laste van een Belgische verplichte pensioenregeling (omgekeerd geldt een aanvraag om inkomensgarantie ook als pensioenaanvraag in de Belgische wettelijke pensioenregelingen);
- een pensioen geniet in de regeling voor werknemers of voor zelfstandigen, zelfs indien het vervroegd werd toegekend;
- een tegemoetkoming aan gehandicapten geniet krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkoming aan de gehandicapten;
- het bestaansminimum ontvangt krachtens de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum. Deze wet werd vervangen door de wet van 26.05.2002 betreffende de maatschappelijke integratie, ook bekend als de 'leefloonwet'.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Een IGO-onderzoek start nadat het pensioen werd vastgesteld (polyvalentie) of ingevolge een ambtshalve onderzoek. De FPD onderzoekt het recht op IGO ambtshalve op de leeftijd van 65 jaar. Dit houdt in dat voor personen met een leefloon het IGO-onderzoek in principe meestal ambtshalve wordt opgestart door de FPD.

Er is echter geen auto-IGO onderzoek voor personen waarvoor geen loopbaan werknemer of zelfstandigen gekend is.

OCMW's moeten in toepassing van de bestaande regelgeving de FPD zes maand voor de leeftijd van 65 jaar in kennis stellen van het feit dat betrokkene een uitkering geniet van het OCMW opdat de FPD het ambtshalve onderzoek IGO zou kunnen starten.

Probleem met de huidige situatie

Dit betekent dat als de OCMW's de FPD niet in kennis stellen van personen met een leefloon waarvoor geen loopbaan (andere dan werknemer of zelfstandige) gekend is er geen ambtshalve onderzoek wordt opgestart naar het recht op IGO.

Een elektronische gegevensuitwisseling via de KSZ biedt een oplossing. Voor alle personen die 65 jaar worden en die een uitkering van het OCMW genieten zal in de toekomst een ambtshalve onderzoek van het recht op IGO gestart worden. Dit zal niet langer beperkt zijn tot deze waarvoor het OCMW een onderzoek heeft gevraagd of deze waarvoor er een loopbaan werknemer of zelfstandige gekend is.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...).

Aangezien de toekenningsvoorwaarden voor IGO en leefloon verschillend zijn kan uit cijfers niet afgeleid worden dat alle opgestarte onderzoeken in het kader van voormeld project ook tot een toekenning van het IGO zullen leiden.

g) Andere opmerkingen

In het kader van het voormelde project wees onderzoek uit dat voor één geboortjaar ongeveer 800 personen een leefloon genieten waarvoor er geen loopbaan als werknemer of zelfstandige gekend is.

2) Rustpensioen voor werknemers

a) Wettelijke basis

- Koninklijk besluit n°50 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers van 24.10.1967
- Koninklijk besluit tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers van 21 december 1967

b) Verantwoordelijke entiteit

Federale Pensioendienst

c) Omschrijving

Het rustpensioen als werknemer kan worden toegekend aan iedere persoon die in België of in het buitenland als arbeider of als bediende voor een Belgische werkgever gewerkt heeft in het kader van een arbeidsovereenkomst. Bepaalde periodes waarin er geen beroepsactiviteit werd uitgeoefend, kunnen als gewerkt beschouwd worden. Die gelijkgestelde periodes geven dus ook recht op een pensioen als werknemer. Dat is onder andere het geval voor periodes als werkloze, mindervalide, tijdskrediet, militaire dienstplicht enzovoort.

d) Voorwaarden

Betrokkene moet als werknemer (bediende of arbeider) gewerkt hebben in België;

OF in het buitenland gewerkt hebben voor een in België gevestigde werkgever uit de privésector;

OF recht hebben op een gelijkstelling, waarbij de gelijkgestelde periode als gewerkt beschouwd wordt (bijvoorbeeld werkloosheid, ziekte...)

Opm.: De volgende beroepen worden ook als werknemer beschouwd. Hun pensioen is aan speciale regels onderworpen: mijnwerker; zeevarende; beroepsjournalist; lid van het vliegend personeel van de burgerluchtvaart. Contractuele en tijdelijke ambtenaren worden beschouwd als werknemers voor de toekenning van hun pensioenrechten.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

JA, Personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben en er werknemer geweest zijn, worden vrijgesteld van het indienen van een aanvraag als ze hun pensioen opnemen op de pensioengerechtigde leeftijd, dit is 65 jaar.

NIET AUTOMATISCH, DUS AANVRAAG IN TE DIENEN VOOR:

- personen die hun rustpensioen vervroegd willen opnemen, dit is vóór de leeftijd van 65 jaar;
- personen die hun rustpensioen willen opnemen na de leeftijd van 65 jaar;
- personen die hun rustpensioen willen opnemen op de leeftijd eigen aan een bijzonder stelsel (mijnwerkers, zeevarenden, vliegend personeel van de burgerluchtvaart);
- personen die hun hoofdverblijfplaats in het buitenland hebben.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft geen projecten vermeld op het vlak van automatisering voor dit recht.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

3) Overlevingspensioen of overgangsuitkering voor werknemers

a) Wettelijke basis

- Koninklijk besluit n°50 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers van 24.10.1967
- Koninklijk besluit tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers van 21 december 1967

b) Verantwoordelijke entiteit

Federale Pensioendienst

c) Omschrijving

Het overlevingspensioen biedt de langstlevende echtgenoot de mogelijkheid een pensioen te verkrijgen, berekend op basis van de beroepsactiviteit als werknemer van zijn overleden echtgenoot.

Vanaf 2015 is de wetgeving rond het overlevingspensioen grondig gewijzigd door de invoering van een overgangsuitkering. Deze nieuwe regeling wordt toegepast wanneer de huwelijkspartner overlijdt na 31 december 2014, en houdt in dat wie niet voldoet aan de leeftijdsvoorwaarden (46 jaar en 6 maand) om een overlevingspensioen te krijgen eventueel recht heeft op een overgangsuitkering gedurende:

- 12 maanden (zonder kinderlast);
- 24 maanden (met kinderlast).

Wie al een overlevingspensioen ontving volgens de vroegere wetgeving blijft dat recht behouden.

Het overlevingspensioen en de overgangsuitkering bieden de langstlevende huwelijkspartner de mogelijkheid een pensioen te verkrijgen op basis van de werknemersloopbaan van zijn overleden huwelijkspartner. Zowel mannen als vrouwen kunnen er aanspraak op maken.

d) Voorwaarden

De langstlevende echtgenoot moet:

- ten minste 47 jaar oud zijn (voorwaarde voor 2019);
- minstens één jaar gehuwd zijn geweest met de werknemer op het ogenblik van overlijden (als er wettelijke samenwoning aan het huwelijk voorafging, mag deze meegeteld worden om aan een jaar te raken).

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

ja / neen

Over het algemeen moet voor het bekomen van een overlevingspensioen een aanvraag worden ingediend. In bepaalde gevallen worden de rechten echter ambtshalve onderzocht en moet er geen aanvraag worden ingediend.

Het recht op een overlevingspensioen wordt ambtshalve onderzocht wanneer:

- de overleden echtgenoot:
 - voor zijn overlijden een rustpensioen als werknemer genoot; ongeacht welk;
 - vroeger daadwerkelijk een rustpensioen heeft genoten;
 - had afgezien van de betaling van zijn rustpensioen;
 - de betaling van zijn rustpensioen niet had bekomen om de andere echtgenoot in de mogelijkheid te stellen het rustpensioen berekend aan het gezinsbedrag te verkrijgen;

op het ogenblik van het overlijden van de echtgenoot:

- nog geen beslissing werd meegedeeld betreffende zijn rechten op het rustpensioen;
- het overlijden plaatsvond tussen de datum van de kennisgeving van de beslissing en de ingangsdatum van het rustpensioen;

de echtgenoten op het ogenblik van het overlijden van de echtgenoot gescheiden leefden:

- de langstlevende echtgenoot een aanvraag had ingediend om een deel van het rustpensioen van de andere echtgenoot te verkrijgen;
- het recht op een pensioen als feitelijk gescheiden echtgenoot ambtshalve werd onderzocht;
- de langstlevende echtgenoot een deel van het pensioen van de overleden echtgenoot ontving.

De aanvraag voor een overgangsuitkering moet binnen de 12 maanden na het overlijden worden ingediend maar wordt ook automatisch toegekend wanneer de overleden huwelijkspartner:

- al gepensioneerd was;
- zijn pensioen al had aangevraagd.

Wanneer de aanvraag niet binnen de 12 maanden na het overlijden is gedaan, krijgt men enkel nog de resterende periode na de aanvraag tot 24 maanden (bij kinderlast). De periode waarbinnen het recht kan worden opgenomen kan dus niet verschuiven.

Na verloop van deze periode kan de overlevende huwelijkspartner die dan werkloos is onmiddellijk een werkloosheidsvergoeding krijgen zonder wachttijd.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft geen projecten vermeld op het vlak van automatisering voor dit recht.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

iv. Andere opmerkingen

De cumulatie van een overlevingspensioen als werknemer met andere pensioenen is toegelaten, maar deze cumulatie beïnvloedt het betaalbaar bedrag van het overlevingspensioen.

De cumulatie van een overlevingspensioen met sociale uitkeringen is toegelaten gedurende 12 (al dan niet opeenvolgende) maanden, maar het overlevingspensioen kan dan wel worden verminderd. Na 12 maanden moet de betrokkene kiezen tussen zijn overlevingspensioen en de uitkeringen.

De overgangsuitkering wordt daarentegen niet verminderd wegens de cumulatie met:

- een rustpensioen;
- een beroepsinkomen;
- sociale uitkering.

4) Rustpensioen voor ambtenaren

a) Wettelijke basis

- Algemene wet van 21 juli 1844
- De wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen

b) Verantwoordelijke entiteit

Federale Pensioendienst

c) Omschrijving

Het rustpensioen als ambtenaar kan worden toegekend aan iedere persoon die vastbenoemd is of daarmee gelijkgesteld wordt, en met een bezoldiging ten laste van de Staatskas.

d) Voorwaarden

Een loopbaan als ambtenaar of daarmee gelijkgestelde hebben in België;

OF recht hebben op een gelijkstelling, waarbij de gelijkgestelde periode als gewerkt beschouwd wordt (bijvoorbeeld loopbaanonderbreking, militaire dienst ...)

Opm.: Contractuele en tijdelijke ambtenaren worden beschouwd als werknemers voor de toekenning van hun pensioenrechten. Er zijn voor veel beroepscategorieën speciale regelingen voorzien.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Niet automatisch. Er moet over het algemeen een aanvraag ingediend worden, maar er bestaat ook een principe van polyvalentie.

Indien tijdens het ambtshalve onderzoek van het recht op een rust- of overlevingspensioen in het werknemersstelsel vastgesteld wordt dat er een tewerkstelling is die recht kan geven op een pensioen

van dezelfde aard in één van de pensioenregelingen van het ambtenarenstelsel, heeft dit tot gevolg dat het recht op dat pensioen ambtshalve onderzocht wordt.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft geen projecten vermeld op het vlak van automatisering voor dit recht.

iii. Moelijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

5) Pensioenen voor zelfstandigen: rustpensioen, overlevingspensioen, overgangsuitkering, pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot, onvoorwaardelijk pensioen (= rente)

a) Wettelijke basis

- Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;
- Wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen;
- Koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen;
- Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

b) Verantwoordelijke entiteit

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ), Directie Pensioenen.

c) Omschrijving

Na het beëindigen van de beroepsloopbaan heeft de zelfstandige recht op een rustpensioen. Het overlevingspensioen wordt na het beëindigen van de beroepsloopbaan toegekend op grond van de beroepsactiviteit van de overleden echtgeno(o)t(e) als zelfstandige. Het pensioen van uit de echt gescheiden echtgeno(o)t(e) wordt na de echtscheiding en mits het bereiken van de pensioenleeftijd of het verkrijgen van een vervroegd rustpensioen toegekend op grond van de beroepsactiviteit van de ex-echtgeno(o)t(e) als zelfstandige.

Verdeling van het aantal gepensioneerden

Volgens het geslacht en de aard van het pensioen - evolutie van 1.01.2015 tot 1.01.2018

GEHUWD, RUSTPENSIOEN BEDRAG "GEZIN"			
Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1.01.2015	102.602	410	103.012
1.01.2016	99.945	421	100.366
1.01.2017	98.308	484	98.792
1.01.2018	96.051	532	96.583

GEHUWD, RUSTPENSIOEN BEDRAG "ALLENSTAANDE"			
Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1.01.2015	78.960	64.947	143.907
1.01.2016	83.304	66.279	149.583
1.01.2017	88.240	68.740	156.980
1.01.2018	93.631	70.973	164.604

ONGEHUWD, RUSTPENSIOEN BEDRAG "ALLENSTAANDE"			
Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1.01.2015	69.071	52.279	121.350
1.01.2016	72.603	55.008	127.611
1.01.2017	75.092	57.373	132.465
1.01.2018	78.526	60.258	138.784

RUST- EN OVERLEVINGSPENSIOEN			
Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1.01.2015	5.594	97.937	103.531
1.01.2016	5.649	97.320	102.969
1.01.2017	5.623	97.356	102.979
1.01.2018	5.787	97.101	102.888

OVERLEVINGSPENSIOEN			
Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1.01.2015	358	54.238	54.596

1.01.2016	361	52.030	52.391
1.01.2017	408	50.010	50.418
1.01.2018	419	47.906	48.325
TOTAAL			
Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
1.01.2015	256.585	269.811	526.396
1.01.2016	261.862	271.058	532.920
1.01.2017	267.671	273.963	541.634
1.01.2018	274.414	276.770	551.184

Bron: Jaarverslag 2018 van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

d) Voorwaarden

Voorwaarden voor het verkrijgen van een rustpensioen als zelfstandige:

- de pensioenleeftijd bereikt hebben;
- een aanvraag indienen (behalve bij automatisch onderzoek);
- een beroepsloopbaan als zelfstandige of als helper bewijzen.

Voorwaarden voor het verkrijgen van een overlevingspensioen als zelfstandige:

- de pensioenleeftijd bereikt hebben (andere leeftijd dan bij rustpensioen);
- een bepaalde periode gehuwd geweest zijn;
- niet uitgesloten zijn van de erfenis van de overleden persoon;
- een aanvraag indienen (behalve bij automatisch onderzoek);
- een beroepsloopbaan als zelfstandige of als helper in hoofde van de overleden echtgeno(o)t(e) bewijzen.

Voorwaarden voor het verkrijgen van een pensioen van uit de echt gescheiden echtgeno(o)t(e):

- de pensioenleeftijd bereikt hebben;
- een aanvraag indienen (behalve bij automatisch onderzoek);
- een beroepsloopbaan als zelfstandige of als helper in hoofde van de ex-echtgeno(o)t(e) bewijzen tijdens de huwelijksperiode;
- niet van het ouderlijk gezag vervallen zijn verklaard;
- niet veroordeeld zijn om de ex-echtgeno(o)t(e) naar het leven gestaan te hebben;
- geen aanspraak kunnen maken op een overlevingspensioen uit een vorig huwelijk;

- niet opnieuw gehuwd zijn, zelfs wanneer dit nieuw huwelijk ontbonden werd. Er kan wel een pensioen van uit de echt gescheiden echtgeno(o)t(e) verkregen worden wanneer uit hoofde van dat nieuw ontbonden huwelijk er geen aanspraak kan gemaakt worden op een overlevingspensioen.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Het RSVZ heeft geen gegevens over het aantal personen die pensioenrechten als zelfstandige opgebouwd hebben in België, maar die ze niet verkrijgen omdat ze geen pensioenaanvraag hebben ingediend of omdat ze niet over een domicilie-adres beschikken.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

In de pensioenregeling voor zelfstandigen werden reeds een aantal maatregelen genomen om pensioenrechten automatisch toe te kennen.

Binnen de pensioenregeling voor zelfstandigen gelden een aantal bepalingen die het mogelijk maken om een overlevingspensioen of een pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot te onderzoeken naar aanleiding van het automatisch onderzoek van de rechten op een rustpensioen.

Dergelijke uitbreiding werd ook voorzien naar de pensioenregeling voor werknemers en de pensioenregeling voor de ambtenaren op voorwaarde dat de gepensioneerde, wiens pensioenrechten in onderzoek zijn, melding maakt van de uitoefening, in eigen hoofde of in hoofde van zijn overleden of gewezen echtgenoot, van een beroepsbezigheid als zelfstandige.

Verder bestaat al sinds menige jaren de automatische toekenning op de pensioenleeftijd van de rechten op een rustpensioen. De toekomstig gepensioneerde moet daarvoor dus geen aanvraag meer indienen. Momenteel gaat het enkel om gepensioneerden die 15 maanden voor de ingangsdatum van hun rustpensioen in België gedomicilieerd zijn en die terug te vinden zijn in de database van de zelfstandigen.

Tenslotte verkrijgt de langstlevende echtgenoot wiens overleden echtgenoot gerechtigd was op een rustpensioen als zelfstandige, automatisch een overlevingspensioen of een overgangsuitkering.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Wat in de toekomst nog zou mogelijk zijn:

- ambtshalve onderzoek van het pensioen van uit de echt gescheiden echtgenoot na de pensioenleeftijd of na de toekenning van een eigen vervroegd rustpensioen;
- ambtshalve toekenning van een overgangsuitkering ongeacht of de overleden echtgenoot wel of niet een rustpensioen genoot.

Wat niet mogelijk is:

- ambtshalve onderzoek van een specifiek overlevingspensioen;
- ambtshalve onderzoek van het rustpensioen op de pensioenleeftijd voor personen die in het buitenland wonen.

Op korte termijn zijn er geen nieuwe projecten voor het automatisch toekennen van bepaalde pensioenrechten voorzien.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

Het RSVZ moet over bepaalde gegevens kunnen beschikken, nl. identiteit, burgerlijke staat (en historiek ervan), hoedanigheid als zelfstandige tijdens de beroepsloopbaan, correct domicilie-adres.

Een aantal factoren maken het automatisch toekennen van de pensioenrechten onmogelijk.

Het gebrek aan domicilie-adres in België maakt de automatische toekenning onmogelijk voor personen die in het rijksregister "van ambtswege zijn afgevoerd". Het gaat dan over personen die naar het buitenland verhuisd zijn en over mensen die dakloos zijn.

Een ander element dat de automatische toekenning bemoeilijkt is de vereiste om de geldende wetgeving in de pensioenregeling voor zelfstandigen in aan te passen nadat een overeenkomst daarover bereikt werd met de andere pensioeninstelling (Federale pensioendienst).

5. TELECOMMUNICATIE

1) Sociaal tarief telecom

a) Juridische basis

- Principe: artikel 74 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie
- Begunstigden en databank STTS: artikel 22 van bijlage aan de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie
- Verminderingen: art. 38 van bijlage aan de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

b) Verantwoordelijke entiteit

Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT)

c) Beschrijving

Het BIPT moet een reeks doelstellingen concreet maken die rechtstreeks voortvloeien uit het Belgisch en Europees reglementair kader. Op het vlak van elektronische communicatie heeft het BIPT, bijvoorbeeld, als missie om de concurrentie te bevorderen, bij te dragen aan de ontwikkeling van de interne markt en toe te zien op de belangen van de gebruikers.

d) Voorwaarden

Om van het sociaal tarief telecom te kunnen genieten, moet je je bevinden in één van de situaties, beschreven in onderstaande tabel:

Opgelet: Er kan slechts een begunstigde van het sociaal tarief zijn per gezin.	
Situatie 1	Een leefloon ontvangen krachtens de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.
Situatie 2	Ouder zijn dan 65 jaar: In dit geval moet eveneens aan twee andere voorwaarden zijn voldaan: 1) Alleen wonen of samenwonen met een of meerdere personen die ouder zijn dan 60 jaar en/of samenwonen met kinderen of kleinkinderen. De kleinkinderen moeten bovendien wezen zijn van vader of moeder of aan de grootouders zijn toegekend via een gerechtelijke beslissing.

	2) over een belastbaar inkomen beschikken voor het ganse gezin dat niet hoger is dan het plafond vastgelegd door het RIZIV om de verhoogde tegemoetkoming gezondheidszorg te kunnen ontvangen.
Situatie 3	Een handicap hebben van minstens 66 %; (Een invaliditeitsgraad van meer dan 66 % bezitten of een vermindering van zelfredzaamheid hebben van minstens 9 punten erkend door de FOD Sociale Zekerheid of invalide verklaard zijn voor meer dan 66 % door het ziekenfonds) In dit geval moet eveneens aan drie andere voorwaarden zijn voldaan: 1) Ouder zijn dan 18 jaar EN 2) alleen wonen of samenwonen met maximaal twee personen of samenwonen met de ouders in de 1 ^{ste} of 2 ^{de} graad (ouders, kinderen, grootouders, kleinkinderen, broers, zussen, schoonouders, schoonkinderen) EN 3) over een belastbaar inkomen beschikken voor het ganse gezin dat niet hoger is dan het plafond vastgelegd door het RIZIV om de verhoogde tegemoetkoming gezondheidszorg te kunnen ontvangen.
Situatie 4	Een minimaal gehoorverlies hebben van 70 dB voor het beste oor of samenleven met een kind of kleinkind met een gehoorverlies van 70dB voor het beste oor.
Situatie 5	Een laryngectomie hebben ondergaan of samenleven met een kind of kleinkind dat een laryngectomie heeft ondergaan.
Situatie 6	Blinde oorlogsmilitair zijn.

De aanvraag tot sociaal tarief moet aan de operatoren gericht worden.

e) Zicht op de take-up en van de non-take-up?

236.762 begunstigden in 2017.

232.157 begunstigden op 30/06/2018.

De cijfers over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken van de automatisering

De wet betreffende de elektronische communicatie van 13 juni 2005 voorziet erin dat het sociaal tarief op aanvraag kan worden toegekend. Deze aanvraag moet door de klant worden ingediend bij zijn telecomoperator. De voorwaarden hebben hoofdzakelijk betrekking op de leeftijd, de beperking en het inkomen. In de huidige wetgeving is er geen sprake van een automatische opening van het recht op het

sociaal tarief zonder voorafgaande aanvraag van de betrokkene. Overeenkomstig wat artikel 22, §2 van de bijlage bij de wet voorziet, beheert het BIPT (Belgisch Instituut voor post- en telecommunicatiediensten) een centrale databank waarin alle aanvragers van een sociaal tarief zijn opgenomen. De klant dient een aanvraag tot sociaal tarief in bij zijn operator die (ten minste mondeling) de voorwaarden moet uitleggen waaraan moet worden voldaan. De operator geeft vervolgens in de toepassing STTS (een databank) de naam, de voornaam en de geboortedatum in van de betrokkene. Het BIPT ontvangt de aanvraag via de toepassing STTS en raadpleegt de beschikbare databanken bij de Kruispuntbank van de sociale zekerheid om te bepalen of de aanvrager (of een gezinslid) reeds een sociaal tarief ontvangt. Indien dit zo is, wordt negatief geantwoord op de aanvraag. Indien dit niet het geval is, kijkt men welke informatie beschikbaar is via de Kruispuntbank. Vanaf dan kan het BIPT enkel bepalen of iemand recht heeft op het sociaal tarief, of indien hij/zij er 'misschien' recht op heeft. In het tweede geval wordt een persoonlijke brief gestuurd naar de persoon om hem te vragen om extra informatie te bezorgen.

Zijn dossier zal manueel door onze diensten worden behandeld. Dit vertegenwoordigt ongeveer 60 % van de vragen die worden ingediend in de toepassing. Ongeveer 40 % van de aanvragen kan automatisch worden behandeld: ofwel die van de personen die reeds een sociaal tarief ontvangen en die dus een negatief antwoord zullen ontvangen; ofwel een aantal aanvragen waarvoor de beschikbare informatie bij de Kruispuntbank voldoende is. Voor deze personen is het antwoord dus automatisch positief.

[Link met de Kruispuntbank van de sociale zekerheid:](#)

Het BIPT heeft van de betrokken sectorale comités de toelating gekregen om de volgende authentieke bronnen te raadplegen:

- Het rijksregister: om de voorwaarden te controleren in verband met de leeftijd en de gezinssamenstelling.
- De FOD Financiën: om de voorwaarden te controleren in verband met het gezinsinkomen.
- De DGPH en bepaalde socialezekerheidsinstellingen die attesten van invaliditeit of arbeidsongeschiktheid afleveren: om de voorwaarden te controleren in verband met de beperking.
- De POD Maatschappelijke Integratie: om de voorwaarden te controleren in verband met het leefloon.

De toegang tot deze authentieke bronnen gebeurt via Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

ii. Moeilijkheden (beschikbare vereiste gegevens, andere, ...)

De moeilijkheden hebben vooral betrekking op de definitie van de concepten en/of categorieën. Dit maakt de zaken zeer complex. Deze complexiteit vindt zijn oorsprong in de teksten die de wettelijke basis vormen. Meer uniformiteit in de gebruikte concepten en categorieën zou de procedure kunnen verlichten. Bovendien is het moeilijk om de gegevens precies te bepalen op basis van de inkomens. Het criterium dat momenteel gebruikt wordt is het belastbaar inkomen, zoals dit voorkomt op het aanslagbiljet.

iii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De sociale tarieven inzake elektronische communicatie worden momenteel toegekend op vraag van de potentiële begunstigde. Die moet zijn aanvraag indienen bij de operator van zijn keuze. De controle van de toekenningsvoorwaarde die volgt op deze aanvraag, en die wordt uitgevoerd door het BIPT, is gedeeltelijk geautomatiseerd. De webtoepassing die werd ontwikkeld door het BIPT geeft immers toegang tot de betrokken authentieke bronnen die beschikbaar zijn bij de KSZ. Een papieren procedure blijft echter noodzakelijk om de toekenningsvoorwaarden te controleren waarvoor de informatie (nog) niet kan worden geraadpleegd. De automatische toekenning van de sociale tarieven inzake elektronische communicatie zal enkel mogelijk zijn via een wijziging van de reglementering. Het BIPT is een brainstorming in die zin gestart. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de KSZ, zodat de statuten op termijn beschikbaar zullen zijn in de “buffer-databank - GSS”.

De politieke wil om de sociale tarieven inzake telecom te hervormen is er wel degelijk, hoewel het momenteel blijft bij een project dat er studie ligt en waarin de te kiezen richtingen nog niet zijn vastgelegd. Aangezien er nog steeds een grote onwetendheid en onderbenutting bestaat omtrent het sociaal tarief, dringt zich een procedure op waarin het recht automatisch wordt toegekend en dit zonder voorafgaandelijke aanvraag van de mogelijke begunstigde (proactief).

6. GEZONDHEID

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

1) Verhoogde tegemoetkoming (RIZIV-HZIV)

a) Juridische basis

- 15 januari 2014. Koninklijk besluit betreffende de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering bedoeld in artikel 37, §19, van de wet betreffende verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

b) Verantwoordelijke entiteit

RIZIV

Het RIZIV is een openbare socialezekerheidsinstelling. Het RIZIV organiseert, beheert en controleert de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Het RIZIV stelt de regels op voor de terugbetaling van de gezondheidsprestaties en bepaalt er de tarieven van. Het RIZIV legt eveneens de voorwaarden vast om verschillende uitkeringen te kunnen ontvangen (ziekte, ongeval, moederschap, vaderschap, adoptie). Het RIZIV bepaalt eveneens de regels van verschillende maatregelen die tot doel hebben de financiële toegankelijkheid te waarborgen van de gezondheidszorg: de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering, de maximumfactuur, het statuut van de persoon met een chronische ziekte, de forfaitaire tussenkomst voor chronisch zieke en het incontinentieforfait.

Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering - HZIV

De HZIV (Hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering) maakt deel uit van een systeem op 2 niveaus: enerzijds het RIZIV, wat een beheersinstelling is van de sector, anderzijds de HZIV en de privéziekenfondsen, die instellingen zijn die rechtstreeks in contact staan met de verzekerden die gezondheidszorg verstrekken (verzekeringsinstellingen).

De eerste stap die moet worden gezet alvorens je eventueel automatisch een recht kan genieten is de inschrijving bij een ziekenfonds. In België is het verplicht om een ziekteverzekering te hebben en de keuze van het ziekenfonds is vrij. De HZIV is een openbare socialezekerheidsinstelling. Zij neemt alle prestaties van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen op zich, net

zoals de privéziekenfondsen, maar in het kader van een openbaar statuut. De ziekte- en invaliditeitsverzekering dekt twee grote groepen van verschillende risico's (de gezondheidszorg en de uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid). De HZIV komt tussen in de kosten voor gezondheidszorg en in de uitkeringsvergoedingen voor het verlies van inkomen (ouderschap, ziekte of invaliditeit). Het openbaar statuut van de HZIV houdt in dat zij iedereen ontvangt die een beroep doet op haar diensten, ongeacht het medisch, economisch, cultureel of filosofisch profiel van de verzekerde. Zij moet het principe van de gratis inschrijving toepassen, evenals het systeem van de verplicht verzekering.

In tegenstelling tot de verzekeringsinstellingen (V.I.) is de aansluiting van de HZIV gratis. De HZIV biedt echter geen hospitalisatieverzekering aan, in tegenstelling tot de verzekeringsinstellingen. De HZIV heeft een openbaar statuut, terwijl de andere ziekenhuizen onder het privédomein vallen.

Het doelpubliek van de HZIV is armer dan dat van de privéziekenfondsen, waarschijnlijk omdat de inschrijving er gratis is. Meer dan een derde van de leden van de HZIV geniet de verhoogde tegemoetkoming (tweejaarlijks verslag 2017, p. 4). Dit gegeven bepaalt grotendeels het specifieke profiel van de verzekerden bij de HZIV, namelijk sociaal benadeelde personen.

c) Beschrijving

De verhoogde tegemoetkoming van de verzekering zorgt ervoor dat de begunstigden minder betalen voor hun raadplegingen, geneesmiddelen, hospitalisatiekosten, enz. Zij hebben er in bepaalde gevallen automatisch recht op. In andere gevallen moeten zij de aanvraag ervoor indienen bij hun ziekenfonds. Dit wordt ook de “voorkeursregeling” genoemd.

d) Voorwaarden

De begunstigden van de IV ontvangen een hogere terugbetaling via hun ziekenfonds.

De IV wordt automatisch toegekend aan de volgende personen:

- De begunstigden van het leefloon - gerechtigden en hun personen ten laste of die zelf persoon ten laste zijn (wet van 22 mei 2002).
- De begunstigden van maatschappelijke hulp die volledig of gedeeltelijk ten laste wordt genomen door de federale Staat en hun personen ten laste of die zelf persoon ten laste zijn (gedurende minstens 3 volledige ononderbroken maanden).
- De begunstigden van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) - gerechtigden en hun personen ten laste of die zelf persoon ten laste zijn (wet van 22 maart 2001).
- De begunstigden van uitkering voor een persoon met een beperking - gerechtigden en hun personen ten laste of die zelf persoon ten laste zijn (wet van 27 februari 1987).

- De kinderen met een beperking die getroffen zijn door een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van minstens 66 % of 4 punten in de eerste pijler, het ziekenfonds zal hen automatisch het recht op het voorkeurstarief toekennen. Deze maatregel treedt in werking met terugwerkende kracht op 1 januari 2008.
- De “NBMV” kinderen (niet-begeleide minderjarige vreemdeling) (art. 32, al. 1, 22°, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 – “GVU-wet”).

De IV wordt ook toegekend na onderzoek naar de inkomens voor de volgende personen:

- Weduwen/weduwnaars- gerechtigden en hun personen ten laste¹⁰.
- Gepensioneerden - gerechtigden en hun personen ten laste.
- Invaliden - gerechtigden en hun personen ten laste.
- Weeskinderen - gerechtigden en hun personen ten laste.
- De begunstigden van verhoogde kinderbijslag en hun personen ten laste of die zelf persoon ten laste zijn.
- De erkende personen met een handicap - gerechtigden en hun personen ten laste.
- De volledig uitkeringsgerechtigde werklozen sinds meer dan 12 maanden en ouder dan 50 jaar - gerechtigden en hun personen ten laste.
- De gerechtigden ingeschreven in het Rijksregister van fysieke personen (vroeger niet-beschermden personen) ouder dan 65 jaar en hun personen ten laste.
- Militairen in tijdelijke ambtsontheffing om gezondheidsredenen, sinds een jaar
- Gezinnen met een bruto-inkomen dat lager is dan 16.965 EUR kan ook de IV genieten.

De verzekerde die van mening is dat hij over een laag inkomen beschikt, kan een aanvraag tot verhoogde tegemoetkoming indienen op basis van een inkomensonderzoek. Het principe is dat het gezin een laag inkomen moet hebben genoten gedurende het kalenderjaar dat voorafgaat aan dat waarin de aanvraag tot ontvangst van de IV werd ingediend (= referentieperiode). Bij wijze van uitzondering is, wanneer een gezinslid in de situatie is dat de stabiliteit van het lage inkomen (min of meer) kan worden verondersteld (we spreken over een “indicator”), de referentieperiode nietig.

¹⁰ Opgelet: Het recht op de verhoogde tegemoetkoming wordt toegekend:

- Aan diegene die het voordeel geniet (“hoofdbegunstigde”);
- Aan zijn partner niet feitelijk gescheiden - niet gescheiden van tafel en bed / samenwonend / wettelijk samenwonend (“afgeleide begunstigde”)
- Aan zijn personen ten laste (“afgeleide begunstigten”);
- Aan de personen ten laste van zijn partner of wettelijk samenwonende (“afgeleide begunstigten”).

De volgende personen beschikken over deze indicator:

- **Gepensioneerde:** het volstaat om aan de voorwaarden te voldoen om te worden ingeschreven in de hoedanigheid van gepensioneerde gerechtigde bedoeld in artikel 32, 1ste lid, 7° tot 12°, van de GvU-wet; de begunstigde van een overlevingspensioen wordt niet bedoeld;

- **Begunstigde van invaliditeitsuitkeringen en de categorieën die ermee worden gelijkgesteld;**

- **Werknemer die arbeidsongeschikt is of werknemer in gecontroleerde werkloosheid** (in de zin van de reglementering verzekering voor geneeskundige verzorging) op voorwaarde dat hij sinds minstens een jaar ononderbroken arbeidsongeschikt is of volledig werkloos is (in de zin van de werkloosheidsreglementering).

De periodes van arbeidsongeschiktheid en van volledige werkloosheid worden dus toegevoegd om te bepalen of de duur van een jaar werd bereikt. Het volstaat dat de verzekerde op het ogenblik van zijn aanvraag arbeidsongeschikt of volledig werkloos is en dat de duur van een jaar wordt bereikt.

- **Gerechtigde met een beperking:** het volstaat om aan de voorwaarden te voldoen om te worden ingeschreven in de hoedanigheid van gerechtigde met een beperking bedoeld in artikel 32, 1ste lid, 13° tot 12°, van de GvU-wet.

- **Weduwe of weduwnaar:** Persoon waarvan de partner is overleden en die geen nieuw huwelijk is aangegaan en evenmin een verklaring van wettelijk samenwonen heeft gedaan. De weduwe/weduwnaar die hertrouwd is en vervolgens is gescheiden, wordt niet beschouwd als weduwe/weduwnaar. De weduwe/weduwnaar die samenwoont (hij/zij ondertekent een verklaring op erewoord in verband met de inkomens die een samenwonende vermelden) kan niet als weduwe/weduwnaar worden beschouwd.

- **Gerechtigde van een eenoudergezin,** dit wil zeggen een gerechtigde die enkel samenwoont met een of meer kinderen **ingeschreven te zijnen laste**, volgens de gegevens van het Rijksregister. Voor de gezinssamenstelling wordt echter ook rekening gehouden met de kinderen ten laste van de gerechtigde die niet met hem zouden samenwonen.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Cijfers over de non take-up

Het is moeilijk om cijfers te hebben over de non take-up. Er zouden gegevens verkregen kunnen worden via de evaluatie van de proactieve flux (zie hieronder). Het RIZIV zou, bijvoorbeeld, kunnen weten hoeveel gezinnen niet geantwoord hebben op de brief in het kader van de verhoogde tegemoetkoming, maar de cijfers zullen nooit realistisch zijn. We zullen nooit te weten komen hoeveel gezinnen geen verklaring hebben teruggestuurd, omdat deze gezinnen niet weten dat zij aan de voorwaarden voldoen. Tegelijk weten we niet wat het aantal gezinnen is dat geen verklaring heeft teruggestuurd, omdat zij niet op de hoogte zijn van hun rechten.

Aantal begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming bij de HZIV

Meer dan twee derde van de leden (VBW + VVW-BV) zijn aangesloten bij de HZIV als gerechtigden.

Hoedanigheid van de leden	VBW	VVW-BV	TOTAAL	%
Gerechtigden	69.818	3.583	73.401	70,59
Personen ten laste	28.369	2.210	30.579	29,41
HZIV 2017 TOTAAL	98.187	5.793	103.980	100

De gerechtigden zijn dus hoofdzakelijk loontrekkenden (35,82 %), gevolgd door ingezetenen in België (17,13 %), gepensioneerden (15,01 %) en werkzoekenden (12,45 %). In vergelijking met vorig jaar is het aantal ingezetenen – vooral personen die OCMW-steun genieten - sterk gestegen met 2.402 leden, hetzij 23,62 %. Sinds 2013 zijn er zelfs 5.561 ingezetenen bijgekomen, ofwel een stijging met niet minder dan 79,31 %. Het aantal uitkeringsgerechtigde werklozen daalt daarentegen reeds verschillende jaren. De uitsluiting van bepaalde langdurig werklozen zou deze evolutie kunnen verklaren. De impact van de economische crisis laat zich in ieder geval zeer sterk voelen bij de leden van de HZIV.

We merken op dat bijna een derde van de leden van de HZIV de verhoogde tegemoetkoming geniet. Het gaat om een voorkeursstelsel dat hogere terugbetalingen toekent in het kader van de gezondheidszorg (raadplegingen, geneesmiddelen, hospitalisatie, enz.). Dit gegeven bepaalt grotendeels het specifieke profiel van de verzekerden bij de HZIV, namelijk dat van de sociaal benadeelde personen.

Hoeveelheid IV?	VBW	VVW-BV	TOTAAL	%
Met IV	30.909	158	31.067	29,88
Zonder IV	67.278	5.635	72.913	70.12
HZIV 2017 TOTAAL	98.187	5.793	103.980	100

f) Automatische toekenning

i. Stand van zaken

Verhoogde tegemoetkoming:

Automatische toekenning voor sommige rechthebbenden (zie hoger): daartoe zijn informatiestromen georganiseerd tussen de verschillende instanties (die de “voordelen” toekennen waarop het recht op de verhoogde tegemoetkoming is gebaseerd, zoals het leefloon) en de verzekeringsinstellingen. In de andere gevallen kan de IV worden aangevraagd bij het ziekenfonds, na onderzoek naar de inkomens. Wanneer het ziekenfonds op de hoogte is van elementen die een laag inkomen kunnen aanduiden (bijv. een ziekte of langdurige werkloosheid), kan het dus contact opnemen met de begunstigde en hem verzoeken om een verklaring in te vullen over zijn inkomens.

Het recht wordt automatisch verlengd, via de systematische controle: elk jaar bezorgen de verzekeringsinstellingen de dienst administratieve controle van het RIZIV (DAC) een bestand met daarin de sociaal verzekerden die de verhoogde tegemoetkoming genieten op 1 januari. Deze dienst vraagt de Federale Overheidsdienst Financiën om hem de belastbare bruto inkomens mee te delen van de personen die in het bestand zijn opgenomen en wanneer hij deze gegevens in zijn bezit heeft, bezorgt hij de (jaarlijkse) inkomens per gezin en het detail per persoon aan de verzekeringsinstellingen die controleren of het recht op de verhoogde tegemoetkoming met een jaar kan verlengd worden of niet. Om het recht op de IV te controleren, worden de inkomens die niet op de fiscale aangifte voorkomen eveneens in aanmerking genomen.

Tussen 2015-2017 werd een proactieve controle uitgevoerd: volgens een procedure gelijk aan die van de systematische controle werd informatie in verband met de inkomens van gezinnen die de verhoogde tegemoetkoming niet genieten, gevraagd aan de FOD Financiën. De informatie die wordt meegedeeld aan de verzekeringsinstellingen was beperkt omwille van het feit dat de inkomens lager zijn dan het plafond van de IV of niet (zonder het detail van de inkomens). Op basis hiervan hebben de ziekenfondsen contact opgenomen met de gezinnen die in aanmerking kwamen om hen te verzoeken om een verklaring in te vullen over hun inkomens. In totaal werd het recht op de IV toegekend aan 7 % van de verzekerden die werden vermeld in de proactieve stroom in 2015; wanneer we het aantal verzekerden

bekijken waarmee contact werd opgenomen naar aanleiding van de proactieve stroom, stijgt dit aantal tot 19,27 %.

ii. Moeilijkheden

- De automatische toekenning van de rechten veronderstelt dat men beschikt over de gegevens die toelaten deze rechten te openen; deze gegevens zijn evenwel altijd beperkt. Bijgevolg dreigt men terug te vallen op steeds dezelfde criteria en de rechten om op steeds dezelfde basis toe te kennen (bijvoorbeeld om “situaties van afhankelijkheid” te definiëren). We moeten de voordelen van een automatische toekenning van de rechten steeds afwegen tegen de gevolgen ervan, dit om na te gaan of die gevolgen aanvaardbaar zijn ten opzichte van het doel dat de maatregel nastreeft en de doelgroep die beoogd wordt door maatregel.
-
- De definitie van gezin is niet dezelfde in het kader van de maximumfactuur en van de verhoogde tegemoetkoming. Voor de maximumfactuur (MAF) wordt het gezin samengesteld op basis van de gegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen. Voor de IV is het gezin samengesteld uit de begunstigde, zijn echtgenote/partner en hun personen ten laste. Een harmonisering van de definitie van “gezin” zou in de zin gaan van een administratieve vereenvoudiging.
- Aangezien de controle gebaseerd is op de inkomens van de rechthebbende, twee jaar voor het lopende jaar, moet de rechthebbende, als er een wijziging in zijn situatie is, bewijzen dat hij niet meer hetzelfde inkomen heeft als twee jaar geleden, wat niet altijd eenvoudig is. Veel potentiële rechthebbenden stuiten op de complexiteit van de administratieve stappen en geven dan ook op. Sommige rechthebbenden weten bijvoorbeeld niet wat een aanslagbiljet is. Een betere samenwerking met de FOD Financiën en het bedrag ontvangen van de inkomens van het lopende jaar zou ervoor zorgen dat deze grote hinderpaal bij de automatische toekenning van de verhoogde tegemoetkoming wordt overwonnen.
- Gebrek aan informatie
 - Uit de vaststellingen van de actoren op het terrein blijkt dat de potentiële rechthebbenden vaak niet voldoende worden geïnformeerd. Een persoon die bijvoorbeeld geen leefloon meer ontvangt, dat hem in staat stelde om de verhoogde tegemoetkoming te ontvangen, weet nog steeds niet of hij de verhoogde tegemoetkoming nog kan genieten op basis van zijn inkomen, wanneer zij lager zijn dan

een bepaald plafond. Men zou dus de reflex moeten hebben om dit recht opnieuw te activeren.

- De ziekenfondsen zouden meer gesensibiliseerd moeten worden om de begunstigden door te verwijzen naar het OCMW, volgens de vaststellingen van de actoren op het terrein. In België bestaat het principe van de vrije keuze van een ziekenfonds. Je moet je uitdrukkelijk akkoord geven (= via de handtekening) om je aan te sluiten bij de HZIV. In België kennen talrijke ingezetenen die principe niet en zij wenden zich tot het OCMW om steun te vragen. Het OCMW kan de ingezetenen aanraden om zich in te schrijven bij de HZIV, maar kan hen *juridisch* niet inschrijven op eigen initiatief. Het probleem is dat vele potentiële rechthebbenden niet op de hoogte zijn van de wetgeving, zich niet inschrijven bij het ziekenfonds en niet weten dat zij een inschrijvingsformulier moeten ondertekenen. Daarom heeft het RIZIV recent aanvaard dat het OCMW de potentiële rechthebbenden inschrijft bij de HZIV in haar plaats. Maar er is altijd terughoudendheid om de wetgeving te wijzigen, wat zou ingaan tegen de vrije keuze van ziekenfonds. *Het RIZIV aanvaardt eveneens dat het OCMW de verklaring op erewoord van inkomen ondertekend voor de verhoogde tegemoetkoming.*
- Sommige personen beschouwen de verzekering geneeskundige verzorging niet als een prioriteit en/of voelen zich niet betrokken. Talrijke personen die de verhoogde tegemoetkoming komen vragen aan de HZIV doen dit om een vermindering te krijgen bij het openbaar vervoer en niet om een verzekering gezondheidszorg te krijgen. Deze personen moeten dus beter geïnformeerd worden. Het personeel wordt opgeleid om deze rechthebbende te sensibiliseren en ze ertoe aan te zetten om hun toestand te regulariseren. De artsen verduidelijken niet altijd of en wanneer zij optreden als geconventioneerde artsen, wat tot problemen leidt en de rechthebbenden onaangename verrassingen bezorgt op hun factuur.

iii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

- Veralgemening van de derde betaler door ervoor te zorgen de zorgverstrekkers de nodige waarborgen behouden in verband met de terugbetaling van hun geleverde prestaties.

- In het kader van de hervorming van de verhoogde tegemoetkoming die momenteel wordt besproken, wordt bekeken of gezinnen met bescheiden inkomens niet automatisch kunnen worden gedetecteerd, zodat de ziekenfondsen die kunnen contacteren om hen uit te nodigen een aanvraag tot verhoogde tegemoetkoming in te dienen.
- Het RIZIV heeft het belang benadrukt van de verhoogde tegemoetkoming, die reeds automatisch wordt toegekend aan bepaalde categorieën van sociaal verzekerden. In verband hiermee is de invoering van een proactieve controle, die als doel heeft de potentiële begunstigen van de verhoogde tegemoetkoming op te sporen, een positief element.
- Het RIZIV voert een studie uit die verschillende sociale voordelen analyseert die worden toegekend op basis van het inkomen met als doel er lessen uit te trekken om de controle van de inkomens in het kader van de verhoogde tegemoetkoming te verfijnen, te vereenvoudigen en te automatiseren wat mogelijk is.
- Er vinden besprekingen plaats over een nieuwe proactieve flux.

2) Maximumfactuur (RIZIV-HZIV)

a) Wettelijke basis

De wettelijke basis werd niet vermeld door de respondent.

b) Verantwoordelijke entiteit

RIZIV

c) Omschrijving

De maximumfactuur is een systeem dat elk gezin waarborgt dat het niet meer moet uitgeven dan een plafond voor bepaalde kosten voor gezondheidszorg. Het juiste bedrag hangt af van het gezinsinkomen. De MAF wordt per jaar berekend.

d) Voorwaarden

De maximumfactuur varieert eveneens in functie van de statuten en inkomens van de rechthebbenden. De MAF is een systeem dat de jaarlijkse uitgaven voor gezondheidszorg van de gezinnen beperkt tot een bepaald plafond (d.w.z. De persoonlijke tussenkomsten - remgeld).

Er zijn vier soorten MAF

- De MAF gebaseerd op inkomen: waarvan het plafond afhangt van het netto-inkomen van het gezin. Dit systeem heeft betrekking op iedereen.
- De sociale MAF: voor de begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming.
- De MAF voor kinderen jonger dan 19 jaar.
- De MAF voor chronisch zieken: Deze MAF daalt met 100 Euro¹¹ het vastgelegde plafond bij de anderen soorten MAF.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

De cijfers over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatische toekenning

¹¹ Dit bedrag wordt elk jaar geïndexeerd.

i. Stand van zaken

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

Maximumfactuur:

Het mechanisme is automatisch voor iedereen voor wie de fiscale administratie de inkomsten kan meedelen; het is pas wanneer de inkomsten niet bekend zijn bij de fiscale administratie dat de verzekerden die moeten meedelen, om zo het grensbedrag van de maximumfactuur te kunnen bepalen dat op hen van toepassing is. De verzekerde moet eveneens actie ondernemen wanneer hij zich in een situatie bevindt waarbij rekening kan worden gehouden met zijn huidige inkomsten, en niet met de recentste gekende fiscale inkomsten. De sociale MAF en de MAF voor kinderen worden eveneens automatisch toegekend, zodra het gezin of het kind het plafond bereikt.

Wanneer een gezinslid individueel voor 468,18 €¹² aan persoonlijke tegemoetkomingen heeft ontvangen tijdens de 2 vorige kalenderjaren of wanneer een gezinslid het “statuut chronische aandoening” heeft (zie hieronder), wordt het plafond verlaagd met 104,04 €¹³. Het ziekenfonds past dit mechanisme eveneens automatisch toe zodra het uitgavenplafond is bereikt.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn-----

- Hoewel de veralgemening van de derde betaler momenteel niet op de agenda staat, gebeurt de invoering van een elektronische facturatie voor de zorgverleners, samen met hun toegang tot de verzekerbaarheidsgegevens van hun patiënten op het ogenblik dat de prestaties worden uitgevoerd, geleidelijk per sector. Verschillende actoren wilden het verbod op derde betaler afschaffen dat nog in bepaalde sectoren bestaat. Uit vaststellingen van de ervaringsdeskundigen over de niet-toepassing van de derde betaler blijkt dat dit een negatieve impact heeft op de take up van de mensen in moeilijkheden.

¹² Bedrag voor 2018

¹³ Bedrag voor 2018

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)...

- De definitie van gezin is niet dezelfde in het kader van de maximumfactuur en van de verhoogde tegemoetkoming. Voor de MAF wordt het gezin samengesteld op basis van de gegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen. Voor de IV is het gezin samengesteld uit de begunstigde, zijn echtgenote/partner en hun personen ten laste. Een harmonisering van de definitie van “gezin” zou in de zin gaan van een administratieve vereenvoudiging.

g) Automatisering

3) Derde betaler

a) Wettelijke basis

KB 18 september 2015

b) Verantwoordelijke entiteit

RIZIV

c) Omschrijving

De derde betaler is het systeem waarbij de verzekeringsinstelling het bedrag van de tegemoetkoming van de verzekering in de kostprijs van de honoraria rechtstreeks doorstort naar de zorgverleners (artsen, tandartsen). Bijgevolg moet de gerechtigde dit bedrag niet meer voorschieten. Hij moet enkel het remgeld betalen.

d) Voorwaarden

De derdebetalersregeling houdt in dat de zorgverleners het attest van verstrekte hulp rechtstreeks naar het ziekenfonds sturen. De patiënt betaalt de zorgverlener enkel zijn persoonlijke tegemoetkoming (remgeld) en het eventuele ereloonsupplement. De derdebetalersregeling is verplicht in ziekenhuizen en wordt algemeen toegepast in de apotheken, evenals bij bepaalde andere prestaties (raadplegingen van de huisarts voor begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming, erelonen voor het globaal medisch dossier, wanneer de patiënt de toepassing van de derdebetalersregeling vraagt, ...). De derdebetalersregeling blijft verboden voor bepaalde prestaties (de raadplegingen en bezoek van artsen, bepaalde tandartsprestaties aan patiënten die ouder zijn dan 18 jaar, ...) maar, er zijn uitzonderingen voorzien ten voordele van bepaalde categorieën van begunstigden (dat is de sociale derdebetalersregeling): de begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming, diegenen met het "statuut chronische aandoening", diegenen die vrijgesteld zijn van de betaling van de bijdrage verschuldigd door de gerechtigde residenten, de gecontroleerde volledig werklozen sinds minstens 6 maanden, de patiënten in palliatieve zorgen en de kinderen die aan de voorwaarden voldoen om verhoogde kinderbijslag te ontvangen.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

Derde betaler:

De derde betaler wordt automatisch toegepast wanneer het verplicht is (bijv. in het ziekenhuis). Sinds 1 oktober 2015 is het ook verplicht voor raadplegingen bij de huisarts van patiënten die de verhoogde tegemoetkoming genieten. Deze verplichting wordt goed nageleefd door de huisartsen en vereenvoudigd door de elektronische facturatie met een tarificatiemodule. Het probleem van de invoering van een dergelijk systeem is dat het enkel efficiënt kan zijn wanneer het informaticakader dit mogelijk maakt.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Hoewel de veralgemening van de derde betaler momenteel niet op de agenda staat, gebeurt de invoering van een elektronische facturatie voor de zorgverleners, samen met hun toegang tot de verzekerbaarheidsgegevens van hun patiënten op het ogenblik dat de prestaties worden uitgevoerd, geleidelijk per sector. Verschillende actoren wilden het verbod op derde betaler afschaffen dat nog in bepaalde sectoren bestaat. Uit vaststellingen van de ervaringsdeskundigen over de niet-toepassing van de derde betaler blijkt dat dit een negatieve impact heeft op de take-up van de mensen in moeilijkheden.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig? andere...)

Het feit dat de derdebetalersregeling nog niet veralgemeend is in alle sectoren kan negatieve gevolgen hebben in verband met de toegang tot de rechten van bepaalde gezinnen die bepaalde zorgen niet genieten, omdat zij het geld niet kunnen voorschieten, zelfs al weten ze dat het nadien wordt teruggestort.

4) Statuut van persoon met een chronische aandoening

a) Wettelijke basis

KB van 2 juni 1998

b) Verantwoordelijke entiteit

c) Omschrijving

De respondent heeft geen beschrijving gegeven van het statuut persoon met een chronische aandoening.

d) Voorwaarden

Het statuut chronische aandoening wordt toegekend wanneer de persoon minstens 300 EUR¹⁴ uitgeeft aan gezondheidszorg per kwartaal gedurende 8 opeenvolgende kwartalen en deze 8 kwartalen 2 kalenderjaren vormen of wanneer hij de forfaitaire tegemoetkoming voor chronisch zieken ontvangt. De uitgaven voor gezondheidszorg bevatten zowel het gedeelte betaald door het ziekenfonds, als de persoonlijke tegemoetkoming (remgeld).

e) Zicht op take-up en non-take-up?

De cijfers over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit statuut.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

Het statuut van persoon met een chronische aandoening:

¹⁴ Dit bedrag wordt elk jaar geïndexeerd.

Wanneer de verzekerde een zeldzame ziekte of weesziekte heeft, bevestigd door een medisch getuigschrift opgesteld door een arts-specialist, zal hij het statuut ontvangen voor 5 jaren die kunnen vernieuwd worden, wanneer hij eveneens voldoet aan het financiële criterium (het criterium een zeldzame ziekte te hebben is dus geen wijze van automatische toekenning, omdat de verzekerde het medisch getuigschrift moet kunnen bezorgen).

Er zijn twee voorwaarden verbonden aan dit statuut chronische aandoening:

- De mogelijkheid om de derdebetalersregeling te genieten bij artsen, tandartsen, logopedisten, maar het is geen verplichting voor de arts, tandarts of logopedist om deze toe te passen.
- Het voordeel van de MAF chronische ziekte: zoals hierboven aangehaald, is het plafond dat werd vastgelegd in het kader van de MAF gedaald met 104,04 €¹⁵ voor de gezinnen waarvan een lid het statuut “chronische aandoening” geniet.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft geen projecten vermeld op het vlak van automatisering voor dit recht.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De respondent heeft geen projecten vermeld op het vlak van automatisering voor dit recht.

¹⁵ Bedrag voor 2018

5) Forfait chronisch zieken

a) Wettelijke basis

KB van 2 juni 1998

b) Verantwoordelijke entiteit

RIZIV

c) Omschrijving

De respondent heeft geen beschrijving gegeven van het forfait chronisch zieken.

d) Voorwaarden

Deze tegemoetkoming wordt toegekend voor een kalenderjaar, wanneer het gedeelte van de gezondheidsprestaties ten laste van de begunstigde 450 EUR per jaar bedraagt tijdens het lopende en het vorige kalenderjaar (dit bedrag is 365 EUR voor de begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming) en wanneer de begunstigde zorg behoeft tijdens dit kalenderjaar.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

De cijfers over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

Forfaitaire toelage voor chronisch zieken:

Deze toelage stoelt op twee criteria die bij de verzekeringsinstellingen bekend zijn (enerzijds een minimum aan persoonlijke aandelen en anderzijds situaties van afhankelijkheid die het ziekenfonds kan detecteren) en kan automatisch worden toegekend aan zij die aan deze voorwaarden voldoen.

Het forfait bedraagt 307,68€, 461,55€ of 615,38€¹⁶, al naargelang de situatie waarin hij zich bevindt.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht niet vermeld.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...) ---

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

¹⁶ Bedragen in 2018

6) Het incontinentieforfait voor afhankelijke personen

a) Wettelijke basis

KB van 2 juni 1998

b) Verantwoordelijke entiteit

RIZIV

c) Omschrijving

De respondent heeft geen beschrijving gegeven van de forfaitaire tegemoetkoming voor de incontinentie zorgbehoeftigen.

d) Voorwaarden

Het incontinentieforfait voor afhankelijke personen wordt toegekend aan een rechthebbende die gedurende ten minste 4 maanden, berekend binnen een periode van 12 maanden vóór de beslissing tot toekenning van de forfaitaire tegemoetkoming, een instemming heeft verkregen voor een verpleegkundige behandeling die aanleiding kan geven tot de betaling van de forfaits B of C genoemd, op voorwaarde dat in het afhankelijkheidsrooster een score 3 of 4 is vermeld voor het criterium "incontinentie".

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Cijfers over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor deze forfaitaire tegemoetkoming.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

Het incontinentieforfait voor afhankelijke personen:

Het incontinentieforfait voor afhankelijke personen wordt eveneens automatisch toegekend wanneer een rechthebbende die niet in een instelling verblijft, gedurende ten minste 4 maanden, berekend binnen een periode van 12 maanden voor de beslissing tot toekenning van de tegemoetkoming een instemming van de adviserend arts verkregen heeft voor een verpleegkundige behandeling die aanleiding kan geven tot de betaling van de forfaits B of C, op voorwaarde dat in het afhankelijkheidsrooster een score 3 of 4 is vermeld voor het criterium “incontinentie”. Wanneer de mutualiteit op de hoogte is van deze verpleegkundige zorgen (omdat ze worden aangerekend door de verpleegkundige) dan zal het forfait automatisch toegekend worden (voor zover de rechthebbende aan alle voorwaarden voor dit forfait voldoet, zoals ook de voorwaarde rond het niet verblijven in een instelling). De sociaal verzekerde die aan de voorwaarden voldoet, maar geen beroep doet op verpleegkundige zorgen moet contact opnemen met zijn ziekenfonds om het forfait aan te vragen.

i. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht niet vermeld.

ii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig? andere...)

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

7) Arbeidsongeschiktheidsuitkering

a) Wettelijke basis

De wettelijke basis werd niet vermeld door de respondent

b) Verantwoordelijke entiteit

RIZIV

c) Omschrijving

Een ziekte, een ongeval of een hospitalisatie kunnen een persoon soms verhinderen om te werken. Het ziekenfonds kent een vervangingsinkomen toe, “arbeidsongeschiktheidsuitkering” genoemd.

d) Voorwaarden

De begunstigen van een uitkering moeten voldoen aan de voorwaarden vastgelegd in verband met de wachttijd: een wachttijd doorlopen van 6 maanden, hun sociale bijdragen betalen voor 2 kwartalen en arbeidsongeschikt erkend zijn.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

De cijfers over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Er wordt al vele jaren rekening gehouden met de kwestie van de automatische toekenning van de rechten, zowel bij de invoering van nieuwe rechten (zoals bijvoorbeeld de forfaitaire toelage voor chronisch zieken die in 1998 werd ingevoerd) als bij de verbetering van bestaande rechten.

Toekenning van een arbeidsongeschiktheidsuitkering’:

De dienst voor uitkeringen van het RIZIV sensibiliseert in het bijzonder de adviserende artsen van de verzekeringsinstellingen voor de sociale en professionele herinschakeling van de sociaal verzekerden die arbeidsongeschikt zijn. Het is de bedoeling om een systematisch terugkeertraject naar het werk in te voeren van zodra de gezondheidstoestand dit toelaat, om de gevolgen in verband met langdurige

afwezigheid te voorkomen. Elke loontrekkende of erkende werkzoekenden die arbeidsongeschikt is en over voldoende “restcapaciteiten” beschikt, mag een herinschakelingstraject starten. “Restcapaciteiten” zijn fysieke en mentale capaciteiten en vaardigheden die het mogelijk maken om terug te keren op de arbeidsmarkt. Het initiatief tot een herinschakelingstraject wordt genomen door de adviserende arts van het ziekenfonds van de persoon of door de persoon zelf. Binnen de 2 maanden die volgen op de verklaring van zijn arbeidsongeschiktheid start de adviserende arts van het ziekenfonds de eerste stap van een eventueel traject op. De sociaal verzekerde kan op elk moment een dergelijk traject aanvragen. Het RIZIV sensibiliseert de adviserende artsen voor het begrip “vroegere toestand”: richtlijnen voor de evaluatie van de arbeidsongeschiktheid, en meer bepaald het reeds bestaande gezondheidsprobleem, zullen gepubliceerd worden op de site van het RIZIV. Deze richtlijnen hebben tot doel om een duidelijke en uniforme medische evaluatie mogelijk te maken van deze situaties. Deze evaluatie zou kunnen plaatsvinden bij de start van de arbeidsongeschiktheid om de reglementering toe te passen van de uitkeringsverzekering of in verband met personen met een beperking. Dit zou het mogelijk maken om momenten van onzekerheid te vermijden of te vermijden dat men op het verkeerde sociale spoor terechtkomt.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht niet vermeld.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

7. TEWERKSTELLING

1) Werkloosheidsuitkering

a) Wettelijke basis

- Koninklijk besluit van 25.11.1991 houdende de werkloosheidsreglementering en ministerieel besluit van 26.11.1991 houdende de toepassingsmodaliteiten van de werkloosheidsreglementering
- Herstellwet van 22.01.1985 houdende sociale bepalingen

b) Verantwoordelijke entiteit

RVA – Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling

De RVA past de stelsels van de werkloosheidsverzekering (volledige werkloosheidsuitkering, tijdelijke werkloosheidsuitkering), loopbaanonderbreking en tijdskrediet toe en neemt deel aan de voorbereiding en aan de evaluatie van de reglementering ter zake.

Maken deel uit van de werkloosheidsuitkering: de inkomensgarantie-uitkering bij deeltijdse arbeid, de jeugdvakantie-uitkering, de seniorvakantie-uitkeringen. De RVA kent deze uitkeringen toe volgens verschillende processen: de werkloosheidsuitkeringen waarvoor de RVA samenwerkt met de betalingsinstellingen (de drie vakbonden en de Hulpkas) en de uitkeringen voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet waarvoor de RVA in rechtstreeks contact staat met de sociaal verzekerde.

c) Beschrijving

De respondent heeft geen beschrijving gegeven van de werkloosheidsuitkering; aangezien alle beschrijvende informatie zich in de rubriek “voorwaarden” bevindt.

d) Voorwaarden

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen uitkeringen voor volledige werkloosheid en uitkeringen voor tijdelijke werkloosheid. De uitkeringen voor volledige werkloosheid worden toegekend aan de sociaal verzekerde die niet gebonden is door een arbeidsovereenkomst. De werkloosheidsuitkeringen zelf worden toegekend aan de sociaal verzekerde die het vereiste aantal dagen gewerkt heeft in een bepaalde periode. Er worden inschakelingsuitkeringen toegekend die lager zijn dan de werkloosheidsuitkeringen, gedurende een beperkte periode aan de jonge werknemer die

bepaalde soorten studies heeft beëindigd, een beroepsinschakelingsstage heeft voltooid en die niet gebonden is door een arbeidscontract.

De tijdelijke werkloosheidsuitkeringen worden toegekend aan de werknemer die nog gebonden is door een arbeidscontract waarvan de uitvoering tijdelijk is en dat ofwel volledig, ofwel gedeeltelijk is geschorst. Bedienden kunnen tijdelijke werkloosheidsuitkeringen ontvangen in geval van schorsing van het arbeidscontract omwille van een gebrek aan werk voor ondernemingen in moeilijkheden.

De werkzoekende moet een uitkeringsaanvraag indienen en voldoen aan de toelaatbaarheids- en toekenningsvoorwaarden om uitkeringen te kunnen ontvangen. Het behoud van het recht op uitkeringen gaat gepaard met taken, bijvoorbeeld voor de volledig uitkeringsgerechtigde werkloze, actief zoeken naar een job.

De toelaatbaarheids- en toekenningsvoorwaarden zijn hoofdzakelijk de volgende:

Toelaatbaarheidsvoorwaarden

a. Werkloosheidsuitkeringen in volledige werkloosheid

- Na een bepaald aantal werkdagen te hebben gepresteerd (of dagen gelijkgesteld met werkdagen) om het recht op werkloosheid te openen (stagevoorwaarden)

OF

- Minstens een dag werkloosheidsuitkering hebben ontvangen gedurende 3 jaar (kan verlengd worden) die voorafgaan aan de aanvraag tot uitkeringen.

b. Inschakelingsuitkeringen in volledige werkloosheid

- Niet meer onderworpen zijn aan de schoolplicht.
- Bepaalde soorten studies hebben beëindigd.
- Alle activiteiten opgelegd door een studieprogramma hebben beëindigd.
- Een inschakelingsstijd hebben uitgevoerd van 310 dagen na het einde van de activiteiten opgelegd door een studieprogramma en vóór de aanvraag tot uitkeringen: tijdens deze stage moet de werkzoekende actief een job hebben gezocht en moet hij twee positieve evaluaties hebben ontvangen voor zijn gedrag bij het zoeken naar werk.
- De leeftijd van 25 jaar niet hebben bereikt op het ogenblik van de uitkeringsaanvraag)

OF

- Minstens een dag inschakelingsuitkering hebben ontvangen gedurende de 3 jaar die voorafgaan aan de aanvraag.

c. Tijdelijke werkloosheidsuitkeringen om economische redenen

- Na een bepaald aantal dagen te hebben gepresteerd (of dagen gelijkgesteld met werkdagen) om het recht op werkloosheid te openen (stagevoorwaarden).
- Aan de voorwaarden voldoen om theoretisch recht te hebben op inschakelingsuitkeringen

OF

- tijdens de 3 jaar die de aanvraag tot uitkeringen voorafgaan, een uitkering volledige werkloosheid, een inschakelingsuitkering of een uitkering als tijdelijke werkloze hebben ontvangen waarvoor werd vastgesteld dat de werkzoekende aan de vereiste stagevoorwaarden voldoet.

d. Tijdelijke werkloosheidsuitkeringen voor een andere reden (slecht weer, technisch incident, overmacht)

Er is geen enkele stagevoorwaarde vereist.

Uitkeringsvoorwaarden

Deze voorwaarden zijn algemeen. In bepaalde situaties kan de werkzoekende worden vrijgesteld van een of meer van zijn voorwaarden.

Volledige werkloosheidsuitkeringen

- 18 jaar oud zijn niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse en halftijdse schoolplicht.
- Geen werk of loon meer hebben
- Niet verantwoordelijk zijn voor het verlies van werk of voor een individueel actieplan
- Ingeschreven zijn als werkzoekende en actief op zoek gaan naar een job
- Beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en elke behoorlijke job aanvaarden
- Bereid zijn om te werken
- zijn hoofdverblijfplaats in België hebben en er effectief verblijven
- Geen studies volgen met volledig leerplan
- Eventueel de wetgeving naleven op de vreemdelingen en op de tewerkstelling der vreemde werknemers
- De verplichtingen naleven in verband met de controlekaart
- De pensioenleeftijd niet hebben bereikt

Tijdelijke werkloosheidsuitkeringen

De tijdelijke werklozen moeten de toekenningsvoorwaarden naleven van de volledige werklozen **met uitzondering** van de volgende verplichtingen: zij moeten niet zijn ingeschreven als werkzoekende, niet actief een job zoeken, niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, niet de pensioenleeftijd niet hebben bereikt. De tijdelijke werkloze die geen enkel pensioen ontvangt, kan immers uitkeringen ontvangen als tijdelijke werkloze na de leeftijd van 65 jaar, behalve de tijdelijke werkloze wegens medische overmacht.

Inschakelingsuitkeringen

Jonge werknemers die inschakelingsuitkeringen ontvangen, moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als de volledig werklozen.

Bovendien is dit recht beperkt in de tijd: de uitkeringen worden toegekend gedurende 36 maanden (die onder bepaalde voorwaarde verlengd kunnen worden). Het startpunt van de duur hangt af van de gezinssituatie van de werkloze. Voor samenwonende werklozen starten de 36 maanden vanaf hun uitkeringsaanvraag. Voor alleenstaande werklozen, werknemers met gezinslast of bevoorrechte samenwonenden (werklozen die samenwonen met een partner die slechts over een vervangingsinkomen beschikt) starten de 36 maanden vanaf de maand die volgt op de 3ste verjaardag.

e) Stand van zaken van de take-up en van de non-take-up?

De afwezigheid of het afzien van stappen om werkloosheidsuitkeringen te ontvangen of het afzien hiervan is niet meetbaar.

Zij komen in geen enkel statistisch gegeven voor.

De redenen van de non-take-up worden meer geïdentificeerd.

Non take-up: werknemers

Weinig werklozen hebben er belang bij om geen uitkeringsaanvraag in te dienen, zo niet de personen die “in het zwart” werken en die niet beschikbaar zijn voor de officiële arbeidsmarkt of personen die echtgenoot of partner zijn van een werkloze die het statuut heeft van “werknemer met gezinslast”.

Andere redenen kunnen de non take-up verklaren: de complexiteit van de reglementering, de verschillende instellingen waarmee contact moet worden opgenomen (risico op verwarring tussen de regionale instellingen en de RVA), de plichten die vereist zijn vanwege personen die werkloosheidsuitkeringen ontvangen (actief zoeken naar jobs, juiste verklaring van de gezinssituatie,

vereisten in verband met de controlekaart), wijziging van gezinssituatie of adres, vertrek naar het buitenland, gezondheidsproblemen.

Zo werd, bijvoorbeeld, vastgesteld dat werkgevers die deeltijdse werknemers aanwerven, systematisch een verklaring van sociale risico's naar de RVA sturen via hun sociaal secretariaten en dat sommige werknemers hun uitbetalingsinstelling niet raadplegen om het statuut te ontvangen van deeltijdse werknemer en van de inkomensgarantie-uitkering.

Een identiek probleem doet zich voor in verband met de tijdelijke werkloosheid: werkgevers dienen automatisch elektronisch de aanvraag in voor alle betrokken werknemers, zonder te weten of de werknemers voldoen aan de criteria die vereist zijn om de tijdelijke werkloosheidsuitkeringen te ontvangen (tijdelijke werklozen om economische redenen moeten beantwoorden aan de stagevoorwaarden om uitkeringen te kunnen ontvangen). De werknemers dienen hun aanvraag voor tijdelijke werkloosheid niet automatisch in.

De OCMW's moeten onderzoeken of een persoon die hulp vraagt al dan niet recht heeft op werkloosheidsuitkeringen. Het gebeurt soms dat de OCMW's hun plicht niet vervullen en een leefloon uitbetalen aan iemand die recht heeft op werkloosheidsuitkeringen.

Non take-up: werkgevers

De non take-up kan eveneens te wijten zijn aan werkgevers die niet altijd op de hoogte zijn van de maatregelen tot vermindering van de sociale bijdragen die zij kunnen genieten voor de aanwerving van bepaalde categorieën van werknemers.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

De aangiften van sociale risico's

Vroeger moesten werkgevers of hun sociaal secretariaten papieren formulieren invullen die de werkloze of de werknemer moesten bezorgen aan hun uitbetalingsinstelling.

Sinds 2003 werden verklaringen van sociale risico's ingevoerd die door de werkgever elektronisch moeten worden ingevuld. Wat de werkloosheid betreft, zijn zij verplicht sinds 2016 voor de vergoeding en sinds 2017 voor de uitkeringsaanvragen. Deze procedures hebben als voordeel dat risico's op onvolledige aangiften vermeden worden (het systeem aanvaardt enkel volledig ingevulde verklaringen) en dat er verklaringen verloren gaan. De elektronische aangiften worden bovendien rechtstreeks door

de werkgever naar de uitbetalingsinstellingen gestuurd, zonder tussenkomst van de werkloze of van de werknemer.

Concreet wil dit zeggen dat de werkzoekende steeds een uitkeringsaanvraag moet indienen en zijn verplichtingen moet nakomen (meer bepaald voor wat de controlekaart betreft). Hij moet echter, behalve een uitzondering voor formulier C4, zijn uitbetalingsinstelling geen formulieren meer bezorgen die werden ingevuld door zijn werkgever in verband met de aanvraag en de betaling van de uitkeringen. Elektronische aangiften van sociale risico's worden ingevoegd in de werkloosheidsreglementering. Zeer duidelijke en complexe instructies bestemd voor de werkgevers (die bijvoorbeeld het begrip loon voor formulier C4 verduidelijken) zijn echter niet toegevoegd.

Aanvraag van werkloosheidsuitkeringen

De aanvraag van werkloosheidsuitkeringen kan in theorie elektronisch worden ingediend door de werkloze sinds 8 februari 2017. Dit systeem is echter nog niet volledig operationeel. Bijgevolg moet de werkloze zich nog steeds aanbieden bij zijn uitbetalingsinstelling om zijn aanvraag in te dienen. Hij moet zich eveneens inschrijven als werkzoekende bij de regionale bemiddelingsdienst, ofwel door zich persoonlijk aan te bieden, ofwel online.

De berekening van het aantal vereiste dagen om recht te hebben op werkloosheidsuitkeringen wordt uitgevoerd door de RVA op basis van de gegevens van de DMFA waarover de RVA beschikt en van het aanvraagformulier. Het aantal dagen mag niet worden berekend door de werkloze.

Het werkloosheidsbewijs moet uiterlijk de laatste werkdag worden afgeleverd door de werkgever. De werkloze heeft er belang bij dat dit formulier zo vroeg mogelijk wordt ingediend, gelet op de berekening van zijn recht op uitkeringen. Nochtans moeten de gegevens over het einde van het contract juist zijn.

De werkgever is bijgevolg verplicht om de volgende gegevens in te vullen via een papieren formulier dat de werknemer moet indienen bij zijn uitbetalingsinstelling:

- De reden van het ontslag: dit motief kan betwistbaar zijn en de sociale partners geven er momenteel de voorkeur aan om hierover niet elektronisch te communiceren;
- De gegevens over de betaalde vergoeding omwille van het einde van de tewerkstelling. Deze gegevens zijn zeer belangrijk voor de werkloosheidssector: zij zorgen ervoor dat kan worden nagegaan of de regels inzake opzeggingstermijn werden nageleefd en of er vergoedingen, eventueel niet cumuleerbaar met de werkloosheidsuitkeringen, werden toegekend aan de werknemer.

De werkgever bezorgt de andere informatie over de uitkeringsaanvraag, ofwel elektronisch, ofwel via een papieren formulier.

Er vinden onderhandelingen plaats, zodat de werkgever alle gegevens over de uitkeringsaanvraag elektronisch kan bezorgen.

De jonge werknemer die inschakelingsuitkeringen wil ontvangen na zijn studies moet een papieren formulier bezorgen dat hij zowel door de laatste school waar hij les heeft gevolgd als door de gewestelijke instelling voor arbeidsbemiddeling moet laten invullen. Vervolgens moet hij zijn aanvraag indienen bij zijn uitbetalingsinstelling en zijn inschrijving als werkzoekende bevestigen, ofwel door zich ter plaatse aan te bieden, ofwel online.

Op de site van de RVA staat een onlinetoepassing die het mogelijk maakt om de einddatum te bepalen van de beroepsinschakelingstijd (of de vroegste einddatum ervan) in functie van de einddatum van de studies en van de inschrijvingsdatum als werkzoekende.

Aanvraag van tijdelijke werkloosheidsuitkeringen

De werknemer die tijdelijke werkloosheidsuitkeringen wil ontvangen, moet geen uitkeringsaanvraag indienen bij de start van elke periode van tijdelijke werkloosheid, maar enkel in bepaalde omstandigheden: nieuwe werkgever, onderbreking van tijdelijke werkloosheid van meer dan 3 jaar, wijziging contractuele arbeidstijd of uitkeringsaanvraag na de 65ste verjaardag. Werknemers die tijdelijke werkloosheid aanvragen om economische redenen moeten een uitkeringsaanvraag indienen wanneer hun toelaatbaarheid niet reeds werd opgesteld bij een vorige uitkeringsaanvraag voor tijdelijke werkloosheid.

De werkgever moet via een aangifte van sociale risico's de verklaring versturen van vastlegging van het recht op tijdelijke werkloosheid of schorsing van de werknemer.

Aangifte van begin van deeltijdse arbeid met behoud van rechten.

De werknemer moet zich steeds persoonlijk melden bij zijn uitbetalingsinstelling om te ontvangen het statuut van deeltijdse werknemer met behoud van rechten en de aanvullende uitkering bij deeltijdse arbeid. Sinds 8 februari 2017 moet de werkgever via een aangifte van sociale risico's de aangifte versturen van vastlegging van de start van de deeltijdse arbeid van de werknemer, met daarin alle gegevens in verband met de deeltijdse arbeid.

Controlekaart

Of deze werkloze werkloosheids- of inschakelingsuitkeringen ontvangt, hij moet steeds in het bezit zijn van een controlekaart, deze invullen en maandelijks bezorgen aan zijn uitbetalingsinstelling.

Sinds 20 september 2014 heeft de volledige werkloze de mogelijkheid om zijn controlekaart elektronisch in te vullen en te versturen. Voor de werkloze die zijn elektronische controlekaart gebruikt, stelt een inschrijving door een werkgever in het personeelsregister, de werkloze vrij van de verplichting om een activiteit te vermelden op zijn controlekaart vóór de aanvang hiervan.

In het kader van deze elektronische toepassing werd recent een smartphone-applicatie aangemaakt. Via deze mobiele applicatie kunnen de werklozen aan de uitbetalingsinstellingen de dagen meedelen waarop zij een werkloosheidsuitkering ontvangen. Op het einde van de maand kan de uitbetalingsinstelling zo de uitkering berekenen op basis van de gegevens die via de applicatie werden verstuurd.

Dit systeem maakt deel uit van een administratieve vereenvoudiging. De geografische afstand tussen de woonplaats van de rechthebbende en zijn uitbetalingsinstelling kan immers soms een moeilijk te overkomen hindernis vormen.

Hervorming

Het bedrag van de volledige werkloosheidsuitkeringen is degressief, in functie van de duur van de werkloosheid, van de duur van de eventuele werkhervatting, van het beroepsverleden en van de gezinssituatie van de werkloze.

De jaren beroepsverleden van de werkloze kunnen in zijn voordeel spelen voor wat het behoud betreft van een hoger uitkeringsbedrag. Dit beroepsverleden wordt automatisch berekend door de uitbetalingsinstellingen, zonder voorafgaande vraag van de werkloze.

De deeltijdse werknemer die een inkomensgarantie-uitkering ontvangt, moet altijd een papieren controlekaart gebruiken. Voor deze werknemer is er een onlinetoepassing die het mogelijk maakt om het maandbedrag te simuleren van de inkomensgarantie-uitkering in functie van meerdere elementen: werkloosheidsuitkeringen, loon van het deeltijds werk, afwezigheden: er wordt uitleg gegeven voor elke rubriek.

De tijdelijk werkloze kan eveneens de elektronische controlekaart gebruiken sinds 1.8.2016: voor zover in het gebruik van deze kaart voorzien is voor alle werknemers van de onderneming of de toepassing

voortkomt uit een gemeenschappelijk akkoord tussen werknemer en werkgever. Deze maatregel is echter nog niet operationeel.

Links met de KSZ

Uitwisselingen met andere sectoren van de sociale zekerheid:

Sinds 1996 gebeurt de uitwisseling met andere sectoren van de sociale zekerheid grotendeels elektronisch, in functie van de valorisering van de verschillende rechten van de sociale zekerheid. Deze uitwisseling is belangrijk om de 'gelijkgestelde dagen' te laten gelden in andere sectoren of om bepaalde voordelen te erkennen die verband houden met het statuut van werkloze (bijv. verhoogde kinderbijslag, MAF (maximumfactuur, ...)).

Opsporen van cumuls

Dankzij de verschillende gegevensstromen kunnen 'cumuls' eenvoudig worden ontdekt (werkloosheidsuitkeringen / loopbaanonderbreking / tijdskrediet, arbeidsprestaties als loontrekkende of zelfstandige, ziekte-uitkeringen). Vroeger werden de controles curatief uitgevoerd (controle na een jaar), vandaag steeds vaker preventief (vóór de uitbetaling van een uitkering). Dit kon worden gerealiseerd dankzij de bestaande databanken en dankzij de grote betrouwbaarheid van de gegevens. Zo wordt een niet-verschuldigde uitbetaling van uitkeringen en een eventuele terugvordering van uitkeringen vermeden.

De RVA en de uitbetalingsinstellingen zijn sneller op de hoogte van het overlijden van een werkloze via de Kruispuntbank van de sociale zekerheid. Vanaf de ontvangst van de informatie gebeurt de sluiting van de rechten van een overleden werkloze automatisch. Deze procedure vermijdt een latere terugvordering van de niet-verschuldigde uitkeringen bij de erfgenamen.

Only once wet

De RVA past de only once wet toe, de unieke verzameling van de gegevens. Deze wet heeft tot doel de administratieve verplichtingen van de burgers en van de rechtspersonen door hen te waarborgen dat de gegevens die reeds beschikbaar zijn in een authentieke bron niet nogmaals zullen moeten worden meegedeeld aan een federale overheidsdienst en heeft tot doel om de papieren en elektronische formulieren gelijk te stellen.

Dit principe werd geïntegreerd in de werkloosheidsreglementering die erin voorziet dat de sociaal verzekerde wordt vrijgesteld van het indienen bij de uitbetalingsinstelling van de gegevens die rechtstreeks worden gevraagd door de uitbetalingsinstelling of door de Dienst bij het Rijksregister der

natuurlijke personen, bij een socialezekerheidsinstelling, bij de Federale Overheidsdienst Financiën of bij een buitenlandse overheid of instelling.

Er worden bijvoorbeeld overeenkomsten gesloten met de FOD Financiën voor de werklozen die een bijkomende activiteit uitoefenen, zodat zij hun aanslagbiljet niet moeten bezorgen om het bedrag te bepalen van de inkomens uit het extra beroep.

Bedragen van de werkloosheids- en inschakelingsuitkeringen

De loonlimieten en de minima van de werkloosheidsuitkeringen worden regelmatig aangepast in het kader van het gebruik van de welvaartsenveloppe.

De reglementering voorziet eveneens dat het bedrag van de inschakelingsuitkering voor de alleenstaande die minstens 21 jaar oud is minstens gelijk is aan het bedrag van het integratie-inkomen.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

- Verwerking van de uitkeringsaanvraag - op tijd een besluit nemen over het recht op werkloosheidsuitkeringen: in het kader van de bestuursovereenkomst tussen de RVA en de voogdijminister heeft de RVA zich ertoe verbonden om de uitkeringsaanvragen correct en op tijd te behandelen: 95 % van de beslissingen over de toekenning van het recht op uitkeringen worden genomen binnen een termijn van 24 dagen na de indiening van het volledige dossier. De uitkeringsaanvragen van werklozen die beschouwd worden als eerste aanvragen, worden eerst behandeld. 90 % van deze aanvragen worden behandeld binnen de:
 - 18 dagen in 2016
 - 16 dagen in 2017
 - 14 dagen in 2018
- Tijdelijke werkloosheid: het gebruik van de elektronische controlekaart operationeel maken.
- Aangiften van sociale risico's: in de toekomst is het de bedoeling om de aangifte van sociale risico's te verbeteren voor wat formulier C4 van uitkeringsaanvragen betreft. Alle andere aangiften van sociale risico's zijn operationeel.
- Werkgroep bewustmaking voor armoede: er werd binnen de RVA een werkgroep opgericht om de medewerkers te sensibiliseren voor armoede, zowel tegenover de cliënten van de RVA als tegenover de collega's. Personen van buiten de RVA die in armoede hebben geleefd, zijn komen getuigen. De leden van de groep hebben een dag doorgebracht in een vereniging.

- Tussen september en december 2018 werden interactieve opleidingen gegeven aan het volledige RVA-personeel, zowel van de centrale administratie, als van de werkloosheidsbureaus over deze problematiek. Via deze opleidingen konden de RVA-medewerkers, in het bijzonder diegenen die rechtstreeks contact hebben met de cliënten (onthaal, call center en eveneens controle en betwisting) zo nodig hun houding verbeteren tegenover personen met een armoederisico. De voorstellen van de medewerkers tijdens de sessies zullen worden meegedeeld aan de verschillende betrokken directies van de RVA.

iii. Moeilijkheden

De moeilijkheden zijn meer bepaald de volgende:

Toegankelijkheid

Actoren

Vijf actoren zijn betrokken bij het recht op werkloosheidsuitkeringen: de sociaal verzekerde, de uitbetalingsinstelling, de RVA en de regionale arbeidsbemiddelingsdienst. De werkgever of de ex-werkgever van de werkloze moeten ook tussenkomen. De sociaal verzekerde moet steeds een aanvraag indienen bij zijn uitbetalingsinstelling en zich inschrijven als werkzoekende. Deze stappen zijn onontbeerlijk om uitkeringen te kunnen ontvangen.

Een werkloze kan niet automatisch weten of hij voldoet aan het vereiste aantal dagen om al dan niet recht te hebben op werkloosheidsuitkeringen. Er werd geen enkele applicatie in die zin ingevoerd. De werknemer heeft geen toegang tot zijn gegevens van de DMFA. De uitbetalingsinstelling heeft toegang tot de gegevens van de DMFA, maar heeft er steeds belang bij op de uitkeringsaanvraag in te dienen.

Gegevens van de DMFA

De gegevens van de DMFA die nodig zijn voor de berekening van het aantal vereiste werkdagen om recht te hebben op werkloosheidsuitkeringen zijn trimestrieel en de uitkeringsaanvraag moet behandeld worden binnen de maand die ingaat de dag na de dag waarop het arbeidsbemiddelingsbureau in bezit is van het volledige dossier. De werkgever moet steeds (hij kan dit elektronisch of op papier doen) de gegevens bezorgen in verband met de kwartaalaangiften RSZ die nog niet werden aangegeven of zijn aangegeven, maar nog niet zijn aanvaard.

De werknemer is verplicht om een papieren formulier C4 te bezorgen met de volgende gegevens die worden ingevuld door de werkgever: de gegevens over de manier waarop de tewerkstelling werd

beëindigd en de gegevens over de vergoeding die werd betaald omwille van het einde van de tewerkstelling.

Controle van gegevens door de uitbetalingsinstellingen

Telkens wanneer de uitbetalingsinstellingen een dossier indienen in verband met de volledige werkloosheid met daarin een aangifte van de persoonlijke en gezinssituatie, moeten zij de gegevens controleren in verband met nationaliteit, verblijfplaats en gezinssamenstelling van de uitkeringsaanvrager: de door de aanvrager aangegeven gegevens via een aangifte van persoonlijke en gezinssituatie en de gegevens van het Rijksregister of van de registers van de Kruispuntbank worden vergeleken. Wanneer er een verschil wordt vastgesteld tussen deze gegevens, wordt er contact opgenomen met de aanvrager en die moet ofwel zijn aangifte verbeteren, ofwel een nieuwe aangifte indienen, ofwel zijn aangifte behouden en de redenen waarom hij niet akkoord gaat laten gelden. De aanvrager kan een gevoel van controle ervaren vanwege zijn uitbetalingsinstelling. Deze actie maakt het hem echter mogelijk om zijn persoonlijke gegevens te laten gelden, die overeenkomen met de realiteit en die gunstiger kunnen zijn dan die van het Rijksregister of van de registers van de Kruispuntbank.

Moeilijkheden van uitvoering

Bepaalde uitwisselingen van gegevens veroorzaken soms praktische uitvoeringsmoeilijkheden: bijvoorbeeld de communicatie door de FOD Financiën met de RVA van aanslagbiljetten voor werklozen die één of meer bijkomende activiteiten uitoefenen, de berekening van het beroepsverleden door de uitbetalingsinstellingen, de elektronische controlekaart voor tijdelijk werklozen.

Vergoeding

Eenvormigheid van de begrippen

De begrippen in verband met de gezinssituatie van de werkloze (gezinshoofd, alleenstaande of samenwonende) en de begrippen beroeps- of vervangingsinkomens, de begrippen voltijdse of deeltijdse arbeid zijn niet dezelfde voor de verschillende sectoren van de sociale zekerheid. Bijvoorbeeld een alleenstaande die effectief onderhoudsgeld betaalt, ongeacht het bedrag, wordt voor de werkloosheidsreglementering beschouwd als werknemer met gezinslast. Wat de arbeidsongeschiktheid betreft, wordt een alleenstaande die onderhoudsgeld betaalt voor een minimumbedrag van 111,55 EUR beschouwd als gerechtigde met persoon ten laste voor het minimumbedrag van de vergoeding voor arbeidsongeschiktheid vanaf de 1ste dag tot de 7de maand arbeidsongeschiktheid.

Taken van de uitkeringsgerechtigde

Het behoud van het recht op werkloosheidsuitkeringen gaat gepaard met taken vanwege de uitkeringsgerechtigde. Zijn taken worden opgevolgd en gecontroleerd.

Tijdens de werkloosheid moeten de uitkeringsgerechtigden eveneens hun adreswijzigingen en gezinssituatie aangeven.

Wanneer de uitbetalingsinstellingen, tijdens de werkloosheid, via een informatiestroom vanwege het Rijksregister of de registers van de Kruispuntbank, worden ingelicht over een wijziging van de gegevens inzake nationaliteit, verblijfplaats of gezinssamenstelling van de uitkeringsgerechtigde tijdens de maand waarvoor hij uitkeringen heeft aangevraagd als volledig werkloze, moeten zij ambtshalve nagaan in welke mate deze gewijzigde gegevens overeenstemmen met de gegevens meegedeeld door de uitkeringsgerechtigde. Wanneer er een verschil wordt vastgesteld tussen deze gegevens, wordt er contact opgenomen met de uitkeringsgerechtigde en die moet ofwel zijn aangifte verbeteren, ofwel een nieuwe aangifte indienen, ofwel zijn aangifte behouden en de redenen waarom hij niet akkoord gaat laten gelden. De uitkeringsgerechtigde kan een gevoel van controle ervaren vanwege zijn uitbetalingsinstelling. Deze praktijk maakt het hem echter mogelijk om zijn persoonlijke gegevens te laten gelden, die overeenkomen met de realiteit en die gunstiger kunnen zijn dan die van het Rijksregister of van de registers van de Kruispuntbank.

=> De elektronische invoering van documenten vergemakkelijkt gedeeltelijk de stappen die de werklozen moeten uitvoeren (minder verplaatsingen, bijvoorbeeld) en er werd een vereenvoudiging doorgevoerd. De informatisering stelt de sociaal verzekerden echter niet vrij van persoonlijke stappen, zij is eveneens weinig toegankelijk voor lager geschoolde personen die niet over een internettoegang of over hulp beschikken om de documenten online in te vullen. De informatisering leidt niet tot een automatisering van de rechten.

De sociaal verzekerden hebben er eveneens belang bij om zich persoonlijk aan te bieden bij hun uitbetalingsinstelling, aangezien de gegevens die elektronisch worden meegedeeld niet altijd correct zijn. Het menselijke aspect en het persoonlijk contact van de werklozen, hoofdzakelijk met hun uitbetalingsinstelling, maar ook met de RVA, mag niet vergeten worden.

De sensibiliseringsacties die de RVA uitvoert bij zijn personeel spelen een grote rol voor het behouden en verbeteren van dit contact.

2) Uitkering voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet

a) Wettelijke basis

Koninklijk besluit van 25.11.1991 houdende de werkloosheidsreglementering en ministerieel besluit van 26.11.1991 houdende de toepassingsmodaliteiten van de werkloosheidsreglementering
Herstelwet van 22.1.1985 houdende sociale bepalingen

b) Verantwoordelijke entiteit

RVA – Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling

c) Beschrijving

De respondent heeft geen beschrijving gegeven van de uitkering voor loopbaanonderbreking en tijdskrediet; aangezien alle beschrijvende informatie zich in de rubriek “voorwaarden” bevindt.

d) Voorwaarden

a. Tijdskrediet

Tijdskrediet kadert in de reglementering van de loopbaanonderbreking. Dit stelsel is enkel van toepassing op de loontrekkenden uit de privésector.

Sinds 01.04.2017 is tijdskrediet enkel nog mogelijk wanneer de werknemer zijn aanvraag kan rechtvaardigen door middel van één van de redenen vermeld in de reglementering. Deze motieven zijn de volgende: “Zorgen voor zijn kind(eren) jonger dan 8 jaar”, “zorgen voor een zwaar ziek gezins- of familielid”, “palliatieve zorgen verlenen”, “zorgen voor een ernstig ziek minderjarig kind”, “zorgen voor zijn gehandicapte kind(eren) jonger dan 21 jaar” en “een erkende opleiding volgen”.

Om het recht op voltijds tijdskrediet, de halftijdse of 1/5 vermindering van de loopbaan te genieten, moet de werknemer met zijn werkgever verbonden zijn in het kader van een arbeidsovereenkomst gedurende 24 maanden die aan de schriftelijke kennisgeving voorafgaan. Deze voorwaarde moet niet worden nageleefd wanneer de werknemer zijn tijdskrediet voltijds opneemt of bij de halftijdse of 1/5 loopbaanvermindering onmiddellijk na een ouderschapsverlof en wanneer hij zijn rechten op ouderschapsverlof heeft uitgeput met recht op een uitkering (sinds 1 juni 2012 bedraagt het recht

op ouderschapsverlof 4 maanden. Er is echter enkel recht op de uitkering voor de vierde maand ouderschapsverlof voor kinderen geboren na 8 maart 2012) voor alle begunstigde kinderen.

Om het recht op voltijds tijdskrediet te hebben in de vorm van een halftijdse vermindering van de arbeidsprestaties moet de werknemer minstens $\frac{3}{4}$ tijd zijn tewerkgesteld in de onderneming in de 12 maanden die de schriftelijke kennisgeving voorafgaan.

Voor een tijdskrediet in de vorm van een $\frac{1}{5}$ tijdse vermindering moet de werknemer gewoonlijk in een arbeidstelsel zijn tewerkgesteld verdeeld over minstens 5 dagen per week en voltijds zijn tewerkgesteld in de 12 maanden die de schriftelijke kennisgeving voorafgaan. Het tijdskrediet in de vorm van $\frac{1}{5}$ tijd wordt uitgeoefend aan een dag of twee halve dagen per week.

Voor werknemers die gewoonlijk tewerkgesteld zijn in ploegen of via cycli in een arbeidstelsel verdeeld over 5 dagen of meer zal het bevoegd paritair comité of de onderneming via collectieve arbeidsovereenkomst de organisatieregels en -modaliteiten bepalen van het recht op een loopbaanvermindering met een dag per week of vergelijkbaar.

Een ander systeem van vermindering van $\frac{1}{5}$ tijd bij equivalent over een periode van maximaal 12 maanden kan eveneens ingevoerd worden voor alle werknemers die tewerkgesteld zijn in een stelsel van vijf dagen of meer via een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten op het niveau van de sector of van de onderneming, of wanneer er geen vakbondsafvaardiging is, via het arbeidsreglement. Wanneer er een afwijkend systeem werd ingevoerd door het arbeidsreglement, is het schriftelijk akkoord van de werknemer nodig om het systeem toe te passen.

Trouwens, werknemers die minstens 55 jaar zijn, mogen eveneens tijdskrediet opnemen in het stelsel van eindloopbaan. Dit tijdskrediet zorgt ervoor dat zij hun prestaties deeltijds of met een vijfde kunnen verminderen tot aan hun pensioen. Om, in dit kader, het recht te kunnen genieten, moet de werknemer minstens 25 jaar een beroepsverleden hebben als loontrekkende (alle werkgevers inbegrepen) en 24 maanden anciënniteit hebben bij de werkgever waar het tijdskrediet wordt aangevraagd. Bovendien moet de werknemer, tijdens de 24 maanden die voorafgaan een de schriftelijke kennisgeving die werd bezorgd aan de werkgever, ten minste $\frac{3}{4}$ tijd tewerkgesteld zijn in geval van halftijdse vermindering of voltijds in geval van vermindering met een vijfde. De modaliteiten van vermindering van prestaties zijn identiek aan diegene die hierboven werden besproken in het kader van het tijdskrediet met reden.

b. Loopbaanonderbreking - openbare sector

In de openbare sector, dit wil zeggen in de administraties en diensten die eronder vallen, maar ook in het onderwijs, de rechterlijke macht en de autonome overheidsbedrijven kunnen de werknemers die hun prestaties willen opschorten of verminderen een beroep doen op het “gewone” stelsel van loopbaanonderbreking.

Dit stelsel is van toepassing op statutaire en contractuele ambtenaren. De toegangsvoorwaarden worden bepaald door de overheid waaronder deze ambtenaren vallen. Bijgevolg kunnen deze voorwaarden verschillen naar gelang de medewerker afhangt van de federale Staat, een gefedereerde autoriteit (Gewest of Gemeenschap), een gemeentelijke of provinciale overheid, enz. Bovendien kunnen deze overheden, indien zij dit wensen, voorzien in verschillende voorwaarden voor de statutaire en contractuele medewerkers. Bepaalde functies of graden kunnen eveneens worden uitgesloten van het recht.

In de federale administraties en de diensten die ervan afhangen, kunnen de statutaire medewerkers, bijvoorbeeld het recht op loopbaanonderbreking genieten vanaf het ogenblik dat zij benoemd zijn, terwijl de contractuele medewerkers minstens 12 maanden anciënniteit moeten hebben bij de werkgever.

De vormen van gedeeltelijke onderbreking kunnen eveneens verschillen volgens de bepalingen die van toepassing zijn in de overheid waaronder de medewerker valt.

De statutaire ambtenaren van de Staat kunnen, bijvoorbeeld, enkel een gedeeltelijke onderbreking hebben in de vorm van een halftijdse vermindering van prestaties, terwijl de statutaire en contractuele medewerkers van de gemeentelijke, provinciale administraties en van de diensten die ervan afhangen, een gedeeltelijke onderbreking kunnen kringen in de vorm van een halftijdse vermindering van prestaties, maar ook van een derde tijd, van een vierde tijd of van een vijfde tijd.

c. Thematische verloven

Thematische verloven zijn specifieke vormen van loopbaanonderbreking, die toegankelijk zijn in alle sectoren (privé en openbaar). De in dit kader voorziene onderbrekingen kunnen worden opgenomen **bovenop** diegene waarin voorzien is het kader van het tijdskrediet in de privésector en van het “gewone” stelsel van loopbaanonderbreking in de privésector. De reglementering voorziet in 3 thematische verloven:

d. Ouderschapsverlof

Het gaat hier om een recht waarin voorzien wordt om voor zijn kinderen te zorgen van jonger dan 12 jaar. Deze leeftijdsgrens wordt op 21 jaar gebracht voor kinderen met een handicap die minstens gelijk is aan 66 % of ofwel een aandoening heeft van minstens 4 punten in pijler I van de medisch-sociale schaal in de zin van de reglementering van de kinderbijslagen.

Het ouderschapsverlof kan worden verkregen gedurende maximaal 4 maanden in de vorm van een volledige onderbreking. Bij voltijdse tewerkstelling kan dit verlof eventueel worden genomen in de vorm van een deeltijdse onderbreking gedurende maximaal 8 maanden of in de vorm van een onderbreking met een vijfde gedurende maximaal 20 maanden.

In de privésector, de gemeentelijke en provinciale administraties en de diensten die ervan afhangen, hangt het recht op ouderschapsverlof af van de voorwaarde dat men minstens 12 maanden anciënniteit moeten hebben bij de werkgever. Deze 12 maanden kunnen worden aangetoond tijdens de 15 maanden die voorafgaan aan de aanvraag, die werd bezorgd aan de werkgever. Bij de andere werkgevers is er geen anciënniteitsvoorwaarde.

e. Verlof voor medische bijstand

Het gaat hier om een recht waarin voorzien wordt om voor een familielid te zorgen tot de tweede graad of een gezinslid dat met een ernstige ziekte. De ernst van de ziekte moet worden bepaald door de behandelende arts van de patiënt die medische bijstand nodig heeft. Onder ziekte moet verstaan worden elk gezondheidsprobleem dat hulp, zorg of bijstand van de werknemer vereist om te helpen bij het herstel van de patiënt.

In de privésector, de gemeentelijke en provinciale administraties en de diensten die ervan afhangen, moet de medische bijstand toegekend door de werknemer noodzakelijk zijn, bovenop - naast - de bijstand verstrekt door de beroepsgeneeskundigen.

Het verlof voor medische bijstand kan verkregen worden voor een periode van minstens een maand tot maximaal 3 maanden, per aanvraag. Deze periode kan vernieuwd worden, al dan niet opeenvolgend, tot 12 maanden volledige onderbreking of 24 maanden halftijdse of 1/5 onderbreking.

Dit thematisch verlof vereist geen anciënniteitsvoorwaarde bij de werkgever. Bij aanvraag tot gedeeltelijke onderbreking is er een voorwaarde van minstens 3/4 tewerkstelling voor werknemers die hun prestaties halftijds willen verminderen en een voltijdse tewerkstelling voor diegenen die een vermindering van een vijfde wensen.

f. Verlof voor palliatieve zorgen

Het gaat om een recht om aan de zijde te staan van iemand die lijdt aan een ongeneeslijke ziekte en terminaal is. De behandelende arts van de patiënt die terminaal is moet bewijzen dat palliatieve zorgen noodzakelijk zijn.

Dit verlof kan worden genomen in de vorm van een volledige, halftijdse of een vijfde onderbreking gedurende een periode van een maand, die vernieuwbaar is, twee maal een maand. Ofwel een totaal van maximaal 3 maanden.

Dit thematisch verlof vereist geen anciënniteitsvoorwaarde bij de werkgever. Bij aanvraag tot gedeeltelijke onderbreking is er een voorwaarde van minstens 3/4 tewerkstelling voor werknemers die hun prestaties halftijds willen verminderen en een voltijdse tewerkstelling voor diegenen die een vermindering van een vijfde wensen.

e) Zicht op de take-up en van de non-take-up?

Cijfers en uitleg over de situatie van de take-up en van de non-take-up werden niet vermeld door de respondent voor dit recht.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Uitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking en tijdskrediet:

Voor deze materies vindt er rechtstreeks contact plaats tussen de RVA, de werkgever en de werknemer.

In tegenstelling tot de werkloosheid, waar men moet passeren via een uitbetalingsinstelling (vakbond of HVW), worden de onderbrekingsuitkeringen echter rechtstreeks uitbetaald door de RVA. Er is dus geen tussenpersoon.

Na het akkoord van de werkgever, over het verkrijgen van het recht op de volledige of gedeeltelijke onderbreking van de prestaties in het kader van het tijdskrediet (in de privésector), van het “gewone” stelsel van loopbaanonderbreking (in de openbare sector) of van een thematisch verlof (in alle sectoren), moet een uitkeringsaanvraag worden ingediend bij de RVA.

De uitkeringsaanvraag moet worden ingediend bij de RVA via een papieren formulier, dat moet worden bezorgd aan het bureau dat bevoegd is voor de woonplaats van de werknemer. Deze aanvraag moet door de werknemer en door zijn werkgever worden ingevuld.

Naast de “papieren” procedure heeft de RVA een elektronische aanvraag ontwikkeld kan online, via internet, kan worden ingediend. Deze procedure vereist echter dat de werkgever en de werknemer hun E-box activeren, aangezien de RVA via dit kanaal zal communiceren met de twee partijen. Concreet moet de werkgever, via de toepassing die toegankelijk is via de portaalsite van de sociale zekerheid, eerst zijn gedeelte van de aanvraag online invullen en dit doorsturen naar de RVA. Het gedeelte van de werkgever zal een ‘ticketnummer’ krijgen. Vervolgens ontvangt de werknemer een melding in zijn E-box om hem in te lichten dat hij zijn gedeelte moet invullen dat hetzelfde ‘ticketnummer’ heeft dan het gedeelte van de werkgever. Hij moet dan zijn gedeelte online invullen en die via internet naar de RVA sturen of het pdf-document downloaden, dat werd aangemaakt door de toepassing, dit invullen en per post versturen naar het bureau van de RVA waar zijn woonplaats onder valt.

De RVA heeft trouwens ook een toepassing ontwikkeld, “break at work” genoemd, waarbij de werknemer online het onderbrekingssaldo kan raadplegen dat hij nog kan gebruiken. Concreet geeft de toepassing, nadat de werknemer zich geïdentificeerd heeft, hem een resultaat dat zich baseert op de gegevens in verband met de eventuele onderbrekingsperiodes die hij in het verleden heeft genomen en de maximale duur van onderbreking voorzien door de reglementering die van toepassing is. Dankzij deze toepassing weet de werknemer, zelfs vóór hij een aanvraag heeft ingediend, dat hij nog een onderbreking kan nemen bij zijn werkgever evenals onderbrekingsuitkeringen van de RVA.

Tijdens de onderbrekingsperiode kruist de RVA, tenslotte, zijn gegevens met de andere socialezekerheidsinstellingen, om te vermijden dat er onterecht uitkeringen zouden worden uitbetaald. Zo wordt de uitbetaling stopgezet, wanneer de RVA vaststelt dat één van de toekenningsvoorwaarden van de onderbreking niet meer wordt nageleefd. Dit voorkomt dat er een niet-verschuldigd bedrag wordt betaald aan de werknemer en dat hij dit moet terugbetalen aan de RVA.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Er loopt eveneens een project om automatisch, via het Rijksregister, situaties op te sporen die recht geven op een hoger bedrag (bijv. Alleenstaande met kinderen ten laste). Momenteel moet de sociaal verzekerde zelf de elementen aangeven van zijn situatie die een impact zouden kunnen hebben op het bedrag.

iii. Moeilijkheden

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

8. SOCIALE ZEKERHEID ZELFSTANDIGE ONDERNEMERS

1) Automatische vrijstelling betaling sociale bijdragen na bevalling voor zelfstandigen

a) Wettelijke basis

- Art. 15, § 2bis, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, ingevoegd door de wet van 15 juli 2016 houdende diverse bepalingen inzake het sociaal statuut van de zelfstandigen
- Art. 50, § 5, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, ingevoegd door het koninklijk besluit van 1 september 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen en tot invoering van een vrijstelling van bijdragen in geval van moederschap

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Sociale Zekerheid, DG Zelfstandigen.

c) Omschrijving

De bevallen vrouwelijke zelfstandige, helpster en meewerkende echtgenote, inclusief de zelfstandigen in bijberoep die sociale bijdragen wettelijk verschuldigd zijn zoals een zelfstandige in hoofdberoep, genieten vanaf 1 januari 2017 een automatische vrijstelling van betaling van sociale bijdragen met behoud van rechten voor het kwartaal dat volgt op het kwartaal van de bevalling. Op het vlak van de uitkeringen van het sociaal statuut der zelfstandigen, wordt de vrijgestelde bijdrage als betaald beschouwd (= gelijkstelling). In 2017 ging het om bijna 5.000 vrouwelijke zelfstandigen.

d) Voorwaarden

Er is slechts één voorwaarde om de vrijstelling te kunnen genieten. De vrouwelijke zelfstandige moet, naar aanleiding van de geboorte van haar kind of kinderen, de voorwaarden vervullen om de moederschapsverzekering in het stelsel van de zelfstandigen te genieten (overeenkomstig het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten).

e) Zicht op take-up en non-take-up?

De non-take-up is verwaarloosbaar aangezien de vrouwelijke zelfstandige geen enkele aanvraag moet indienen om de vrijstelling/gelijkstelling te verkrijgen. In het kader van hun informatie- en begeleidingsplicht, worden de sociale verzekeringsfondsen geacht hun vrouwelijke aangeslotenen op voldoende manier te informeren over het bestaan van deze maatregel en dit zowel proactief (via een algemene inlichtingenbrief) als reactief (wanneer zij door betrokkene op de hoogte worden gebracht van een zwangerschap of (nakende) bevalling).

f) Automatisering

i. Stand van zaken

De vrijstelling van bijdragen en de gelijkstelling is een sociaal recht dat volledig automatisch toegekend wordt door het sociaal verzekeringsfonds.

Van zodra het sociaal verzekeringsfonds op de hoogte wordt gebracht van een bevalling, dient zij zo snel mogelijk na te gaan of de betrokken vrouwelijke zelfstandige de moederschapsverzekering geniet binnen het sociaal statuut en dient zij automatisch de vrijstelling toe te kennen.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Neen. De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht niet vermeld.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De sociale verzekeringsfondsen hebben toegang tot de flux met de gegevens van de moederschapsverzekering. Aangezien deze soms laat verstuurd wordt door de verzekeringsinstellingen (zie in dat verband ook de fiche over de semiautomatische toekenning van de moederschapschulp); hebben wij de sociale verzekeringsfondsen toelating gegeven om de vrijstelling/gelijkstelling toe te kennen op basis van een (papieren) attest van de verzekeringsinstelling.

2) Semi-automatische toekenning van de moederschapschulp voor zelfstandigen

a) Wettelijke basis

- art. 18bis, § 1, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen
- het koninklijk besluit van 17 januari 2006 tot invoering van een stelsel van uitkeringen voor moederschapschulp ten gunste van vrouwelijke zelfstandigen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques
- het koninklijk besluit van 11 augustus 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 17 januari 2006 tot invoering van een stelsel van uitkeringen voor moederschapschulp ten gunste van vrouwelijke zelfstandigen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques+

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Sociale Zekerheid, DG Zelfstandigen

c) Omschrijving

De bevallen vrouwelijke zelfstandige, helpster en meewerkende echtgenote, inclusief de zelfstandigen in bijberoep die sociale bijdragen wettelijk verschuldigd zijn zoals een zelfstandige in hoofdberoep, ontvangt semiautomatisch de moederschapschulp onder de vorm van 105 dienstencheques.

Evolutie 2015-2018 van het aantal attesten van begunstigen van moederschapshulp

Kwartalen	Aantal attesten van moederschapshulp
JAAR 2015	4.089
JAAR 2016	4.451
JAAR 2017	4.938
JAAR 2018	5.357

Bron: Dienst Informatiebeheer van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

d) Voorwaarden

Er zijn vier algemene voorwaarden in hoofde van de vrouwelijke zelfstandige:

1. bevallen zijn van één of meerdere kinderen;
2. de band met de moederschapsverzekering;
3. minstens halftijds een beroepsactiviteit hernemen als zelfstandige, werknemer, ambtenaar of leerkracht en;
4. onderworpen blijven aan het sociaal statuut der zelfstandigen tot aan de toekenning van de moederschapshulp, tenzij er op het ogenblik van de toekenning een herneming is van een niet-zelfstandige activiteit zoals bedoeld onder 3.

Er is één voorwaarde in hoofde van het kind: het kind moet ingeschreven zijn in het Belgisch rijksregister der natuurlijke personen in het gezin van de moeder na de geboorte tot aan de toekenning van de moederschapshulp.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

In het verleden werd in de praktijk vastgesteld dat de moederschapshulp onvoldoende bekend was bij het doelpubliek (de vrouwelijke zelfstandigen), hoewel zij nochtans zelf het initiatief dienden te nemen om deze uitkering aan te vragen. Bovendien viel het (te) vaak voor dat, op het ogenblik dat zij effectief kennis kregen van de uitkering, de wettelijke aanvraagtermijn (een vervaltermijn) reeds verstreken was, waardoor zij de moederschapshulp niet meer konden genieten.

Een ander probleem dat een snelle(re) toekenning van deze moederschapshulp in de weg stond, was het (lang) wachten op een flux met de gegevens over de moederschapsverzekering om de voorwaarde 'band met de moederschapsverzekering' te controleren.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Aangezien zowel de strikte aanvraagtermijn als de aanvraag zelf als redenen voor een (te) grote non-take-up werden geïdentificeerd, werd vanaf 1 september 2017 zowel de strikte aanvraagtermijn als de aanvraag geschrapt. Het sociaal verzekeringsfonds neemt contact op met elke potentieel begunstigde van de moederschapshulp, van zodra het sociaal verzekeringsfonds - op om het even welke manier - op de hoogte wordt gebracht van een (nakende) geboorte en het kind is ingeschreven in het gezin van de vrouwelijke zelfstandige.

Om het euvel van het wachten op de flux moederschapsverzekering te verhelpen, werden de toekenningsvoorwaarden vanaf 1 september 2017 zodanig herschreven dat het sociaal verzekeringsfonds zelf (en dus volledig autonoom) de verzekerbaarheidsvereisten in het kader van de arbeidsongeschiktheids-, invaliditeits-, en moederschapsverzekering konden controleren. Het bewijs van deze verzekerbaarheidsvereisten wordt immers geleverd aan de hand van de Z.I.V.-bijdragebons die aantonen of de bijdrageplicht binnen het sociaal statuut al dan niet vervuld is. Het sociaal verzekeringsfonds is de authentieke bron van deze informatie, waardoor het in staat is om zelf deze informatie te controleren zonder de verzekeringsinstelling te moeten consulteren. Bijgevolg kan het sociaal verzekeringsfonds de voorwaarde met betrekking tot de band met de moederschapsverzekering voor de toekenning van de moederschapshulp volledig autonoom controleren.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Niets specifiek. De respondent heeft het bestaan van projecten op het vlak van automatisering voor dit recht niet vermeld.

iii. moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

Territoriaal toepassingsgebied van de dienstencheques

De regionalisering van juli 2014 zorgde ervoor dat toegekende dienstencheques voortaan slechts te gebruiken zijn binnen de territoriale grenzen van één en hetzelfde Gewest. Dit heeft uiteraard gevolgen

indien de begunstigde verhuist naar een ander Gewest. Een omruiling naar dienstencheques van een ander Gewest is immers niet mogelijk.

Temporeel toepassingsgebied

Het feit dat elk Gewest een eigen bevoegdheid heeft op vlak van de reglementering inzake dienstencheques betekent ook dat de regel in verband met de geldigheidsduur van de dienstencheques kan variëren van Gewest tot Gewest. Momenteel wijkt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest af van de voorheen geldende geldigheidsduur van acht maanden door wettelijk een geldigheidsduur van 6 maanden te voorzien voor de Brusselse dienstencheques.

De sociale verzekeringsfondsen kregen de instructie hun aangeslotenen hiervan uitdrukkelijk op de hoogte brengen, zodat de begunstigten van de moederschapshulp in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdig kunnen overgaan tot het omwisselen van de niet-opgebruikte Brusselse dienstencheques.

iv. Andere opmerkingen

SODEXO ervaarde een praktisch probleempje met het gebruik van het correcte gebruikersnummer door de sociale verzekeringsfondsen en stelde eveneens een nieuw model van inschrijvingsformulier op (ingevolge de Zesde Staatshervorming) dat geldt vanaf 1 juli 2018. DGZ instrueerde de sociale verzekeringsfondsen hierover.

3) **Gelijkstelling wegens ziekte voor zelfstandigen**

a) Wettelijke basis

- art. 14, § 1, van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen
- art. 28 en 29 tot en met 30bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen
- art. 15, § 3, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967
- art. 50, § 1, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

b) Verantwoordelijke entiteit

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen, Directie Verplichtingen

c) Omschrijving

De kwartalen waarin zelfstandigen wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid niet actief zijn, openen pensioenrechten zonder de betaling van de sociale bijdrage. De zelfstandige moet die gelijkstelling wegens ziekte aanvragen bij het RSVZ of zijn socialeverzekeringsfonds. Het RSVZ beslist of de voorwaarden vervuld zijn.

In 2018 werden er 4.904 gelijkstellingen wegens ziekte toegestaan

d) Voorwaarden

De gelijkstelling wegens ziekte wordt onder de volgende voorwaarden toegekend:

- de arbeidsongeschiktheid werd erkend in het kader van de arbeidsongeschiktheidsverzekering van de zelfstandigen;
- de zelfstandige mag in die periode geen beroepsactiviteit uitoefenen;
- de beroepsactiviteit van de betrokken zelfstandige mag ook niet in zijn naam door een derde worden verdergezet;
- de zelfstandige moet voor het kwartaal dat voorafgaat aan het kwartaal waarin de gelijkstelling wegens ziekte aanvangt de hoedanigheid van zelfstandige bewijzen. Dat betekent dat hij voor dat kwartaal sociale bijdragen heeft betaald die pensioenrechten openen. Het kan ook gaan om een gelijkgesteld kwartaal in het kader van de pensioenregeling of om een kwartaal waarvoor de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen een vrijstelling heeft toegekend;
- de zelfstandige mag deze gelijkstelling niet kunnen bekomen in een ander stelsel.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Door de voorwaarde van het staken van elke beroepsactiviteit, ook door een derde in naam van betrokkenen, is het niet mogelijk een zicht te hebben op de non-take-up.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

De aanvraag die betrokkene bij zijn SVF doet, is vergezeld van een stopzettingsverklaring en desgevallend bewijs van stopzetting. Het gevraagde bewijs is afhankelijk van de aard van de activiteit. De activiteit mag niet verdergezet worden door derden in zijn naam of voor zijn rekening.

Voor de controle van de erkenning van de arbeidsongeschiktheid maakt het RSVZ gebruik van een elektronische gegevensstroom.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

In samenwerking met de Vereniging van Sociale verzekeringsfondsen is er een werkgroep met de SVF opgestart.

Op korte termijn worden de SVF geresponsabiliseerd om de zelfstandige te begeleiden bij de stoffering van de aanvraag, zodat deze onmiddellijk in staat van beslissing is bij het RSVZ.

Op lange termijn onderzoekt deze werkgroep hoe de zieke zelfstandige die niet stopzet, proactief geïnformeerd kan worden over de mogelijkheid tot gelijkstelling.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig? andere...)

Door de voorwaarde van het staken van elke beroepsactiviteit, ook door een derde in naam van betrokkenen, is het niet mogelijk om de potentiële gerechtigden proactief te identificeren.

4) Uitkering ten gunste van zelfstandigen die tijdelijk hun beroepsactiviteit onderbreken om zorgen te geven aan een persoon

a) Wettelijke basis

- art. 18bis, § 3, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen;
- het koninklijk besluit van 27 september 2015 houdende toekenning van een uitkering ten voordele van de zelfstandige die zijn beroepsactiviteit tijdelijk onderbreekt om zorgen te geven aan een persoon;
- art. 50, § 2, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, vervangen bij het koninklijk besluit van 29 september 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen en tot invoering van een vrijstelling van bijdragen in geval van zorgen gegeven aan een persoon;
- art. 37bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, vervangen bij het koninklijk besluit van 27 september 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen en tot invoering van een gelijkstelling met een periode van bezigheid in geval van zorgen gegeven aan een persoon.

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Sociale Zekerheid, DG Zelfstandigen.

c) Omschrijving

De zelfstandige, helper en meewerkende echtgenoot, inclusief de zelfstandigen in bijberoep en de zelfstandigen die de pensioenleeftijd hebben bereikt die sociale bijdragen verschuldigd zijn zoals een zelfstandige in hoofdberoep, kunnen sinds 1 oktober 2015 een volledige of gedeeltelijke maandelijkse uitkering mantelzorg genieten wanneer ze hun zelfstandige activiteit geheel of gedeeltelijk tijdelijk onderbreken om een naaste te verzorgen. Deze zelfstandigen kunnen eveneens, in bepaalde gevallen, een automatische vrijstelling van betaling van sociale bijdragen genieten wanneer ze drie opeenvolgende maanden de volledige uitkering mantelzorg ontvangen. Op het vlak van de uitkeringen van het sociaal statuut der zelfstandigen, wordt de vrijgestelde bijdrage als betaald beschouwd (= gelijkstelling). Er kan meerdere malen tijdens de loopbaan een aanvraag worden ingediend zonder dat er in het totaal meer dan twaalf maanden uitkering of meer dan vier kwartalen vrijstelling/gelijkstelling mag worden toegekend.

Evolutie 2015-2018 van het aantal mantelzorgers

Aard van de zorg	31/12/2015			31/12/2016			31/12/2017			31/12/2018		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Palliatieve zorgen naaste	0	0	0	0	1	1	1	2	3	0	4	4
De ernstige ziekte van een naaste	1	2	3	17	22	39	11	19	30	22	26	48
Een gehandicapt kind	0	2	2	6	5	11	3	4	7	0	2	2
TOTAAL	1	4	5	23	28	51	15	25	40	22	32	54

Bron: Dienst Informatiebeheer van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

d) Voorwaarden

Er zijn 5 algemene voorwaarden:

1. Verzekeringplichtig zijn tijdens de twee kwartalen die voorafgaan aan het kwartaal van het begin van de onderbreking van de activiteit en tijdens alle kwartalen waarop de onderbreking betrekking heeft,
2. In orde zijn met de betaling van de sociale bijdragen voor de twee kwartalen die het kwartaal van het begin van de onderbreking voorafgaan,
3. De zelfstandige moet tijdelijk de zelfstandige activiteit onderbreken. De zelfstandige kan de zelfstandige activiteit ofwel gedeeltelijk onderbreken (wanneer hij het volume van zijn activiteit vermindert), ofwel volledig (wanneer hij zijn zelfstandige activiteit in het geheel onderbreekt),

4. De zelfstandige moet een aanvraag indienen bij zijn sociaal verzekeringsfonds (in principe voorafgaandelijk aan de onderbreking),
5. De uitkering mantelzorg kan worden toegekend indien de zelfstandige voorziet in het effectief, doorlopend en regelmatig geven van zorgen in de volgende situaties: de ernstige ziekte van een naaste, het verlenen van palliatieve zorgen aan een naaste en het zorgen voor het gehandicapt kind van de zelfstandige.

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Neen, dit is, gelet op de veelheid aan situaties die onder deze uitkering kunnen vallen, absoluut niet mogelijk.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Wat de uitkering mantelzorg betreft, moet de zelfstandige een aanvraag indienen bij zijn sociaal verzekeringsfonds (in principe voorafgaandelijk aan de onderbreking). Zoals hiervoor opgemerkt, vallen heel veel situaties onder de mantelzorg. Bovendien is de onderbreking van de zelfstandige activiteit om zorgen te verlenen aan een naaste een individuele keuze van elke zelfstandige. De overheid kan en mag zich niet in de plaats stellen van deze individuele keuze.

Wat de vrijstelling van bijdragen en de gelijkstelling betreft, dit wordt automatisch door het sociaal verzekeringsfonds toegekend van zodra de voorwaarden (m.n. drie opeenvolgende maanden de uitkering mantelzorg bij volledige onderbreking) vervuld zijn. Hiervoor dient de aanvrager niets extra te doen.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

De respondent heeft niet het bestaan vermeld van projecten inzake automatisering voor dit recht.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De respondent heeft geen moeilijkheden vermeld.

5) Recht om een aanvraag in te dienen voor vrijstelling van bijdragen als zelfstandig ondernemer

a) Wettelijke basis

Voor 1 januari 2019:

- artikelen 17 en 22 van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen
- Artikelen 80 - 93 van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

Sinds 1 januari 2019:

- artikelen 17 en 21ter van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen
- Artikelen 50ter/1 50ter/7 van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

b) Verantwoordelijke entiteit

Voor 1 januari 2019: FOD Sociale Zekerheid – Commissie van de vrijstellingen van bijdragen

Sinds 1 januari 2019: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen – Dienst Vrijstelling van Bijdragen

c) Beschrijving

Zelfstandige werknemers, met uitzondering van zelfstandigen in bijberoep en zelfstandige studenten die geen verminderde bijdragen verschuldigd zijn, kunnen een aanvraag indienen tot vrijstelling van de bijdragen die zij verschuldigd zijn bij hun sociale verzekeringsfondsen. Over deze aanvragen wordt een uitspraak gedaan door een administratieve commissie, de Commissie vrijstelling van bijdragen, opgericht bij de FOD Sociale Zekerheid. Deze Commissie heeft een discretionaire bevoegdheid om te beoordelen of aan de voorwaarden (zie onder V) wordt voldaan. De kwartalen met een vrijstelling van bijdragen worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen. De zelfstandige die een vrijstelling van bijdragen ontvangt, behoudt zijn rechten op uitkeringen, met uitzondering van de pensioenrechten (de vrijgestelde kwartalen worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen). Vóór 1 januari 2019 werd over deze aanvragen een uitspraak gedaan door een

administratieve commissie, de Commissie vrijstelling van bijdragen, opgericht bij de FOD Sociale Zekerheid. Deze Commissie had een discretionaire bevoegdheid om te beoordelen of aan de voorwaarden (zie onder d) werd voldaan.

Sinds 1 januari 2019 onderzoekt het RIZIV deze vrijstellingsaanvragen (zie onder f), ii).

Aantal aanvragen geregistreerd door de Commissie (opsplitsing per taal)

	Duits	Frans	Nederlands	Totaal	Aanvragen Zonder volledig dossier (benadering)	Totaal
	Aantal	Aantal	Aantal		[inclusief]	
2013	92	7.977	23.944	32.013		32.013
2014	66	17.071	6.367	23.504	3.546	27.050
2015	46	9.096	4.164	13.306	3.273	16.579
2016	18	8.035	3.126	11.179	3.304	14.483
2017	29	10.132	3.489	11.380	2.270	13.650
2018	16	5.747	1.993	7.756	2.262	10.018

Bron: DG Zelfstandigen - FOD Sociale Zekerheid

Aantal beslissingen uitgebracht door de Commissie in 2014, 2015, 2016, 2017 en 2018

Soort beslissing CVB	2014	2015	2016	2017	2018
Aanvraag zonder voorwerp / onontvankelijk / geannuleerd	3265	1583	857	759	552
Beslissing tot vrijstelling	8501	7014	5474	4485	4282
Beslissing tot gedeeltelijke vrijstelling	10792	8872	6505	4851	4236
Beslissing tot weigering	3827	3179	2600	2244	1958
Aanvraag zonder volledig dossier (vanaf 01.03.2014)	3546	3273	3.304	2270	2262
Totaal aantal beslissingen	29.931	23.921	18.740	14609	13290

Bron: DG Zelfstandigen - FOD Sociale Zekerheid

Opsplitsing beslissingen volgens taal en geslacht

Soort beslissing CVB	Jaar	D	F	N	Totaal
	Beslissing tot vrijstelling	2017	20	3489	976
2018		8	3088	1186	4282
Beslissing tot gedeeltelijke vrijstelling	2017	6	3541	1304	4851
	2018	9	2814	1413	4236
Beslissing tot weigering	2017	4	1718	522	2244
	2018	4	1423	531	1958

Bron: DG Zelfstandigen - FOD Sociale Zekerheid

Beslissing CVB (natuurlijke personen)	M	V	X
2017	6132	2600	8
2018	5242	2277	7

Bron: DG Zelfstandigen - FOD Sociale Zekerheid

d) Voorwaarden

Een formulier invullen met inlichtingen en bewijzen dat men zich in een staat van behoefte bevindt of in een toestand die deze staat benadert.

e) Zicht op de take-up en van de non-take-up?

De toekenning van een vrijstelling hangt samen met de analyse van de individuele situatie van de aanvrager. Vóór de hervorming van 2019 werd 1/3 van de meer dan 10.000 vrijstellingsaanvragen die per jaar werden ingediend, volledig geweigerd.

Daarenboven is de niet-toegang en/of het niet beroep doen op het recht om een aanvraag in te dienen - of 'non take-up' - een realiteit waarvan de omvang niet kan gemeten worden.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Vóór 1 januari 2019, vanaf het ogenblik dat de aanvrager had bewezen dat hij het leefloon had ontvangen, kon hij bijna automatisch een vrijstelling verkrijgen (het OCMW gebruikt hetzelfde criterium van staat van behoefte).

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Sinds 1 januari 2019 onderzoekt het RIZIV deze aanvragen. Het criterium van staat van behoefte werd vervangen door het feit dat men zich tijdelijk in een moeilijke financiële of economische situatie bevindt waardoor de betrokkene niet in staat is om zijn bijdragen te betalen. De bewijslast ligt bij de zelfstandige. Er worden enkele vermoedens (zich in een moeilijke financiële of economische situatie bevinden) ingevoerd: wanneer hij een leefloon ontvangt, wanneer hij de IGO geniet, wanneer de schulden zijn kwijtgescholden naar aanleiding van een faillissement, wanneer hij de homologatie ontvangt van een plan voor collectieve schuldenregeling, wanneer hij opschorting krijgt in het kader van een procedure van gerechtelijke herstructurering, wanneer hij het slachtoffer is van een natuurramp, van een brand, van een vernieling of van een allergie. In deze gevallen wordt de bewijslast omgekeerd. De zelfstandige kan echter geen enkel subjectief recht doen gelden om de vrijstelling van bijdragen te ontvangen. Het RIZIV heeft de discretionaire macht om te beoordelen of de zelfstandige zich tijdelijk in een moeilijke economische of financiële situatie bevindt omwille van de omstandigheden.

De respondent heeft geen ander project vermeld dan wat hierboven beschreven wordt.

iii. Moeilijkheden (beschikbare vereiste gegevens, andere, ...)

Alle gegevens in verband met de vermoedens zijn niet rechtstreeks toegankelijk bij het RIZIV, maar de betrokkene kan ze vermelden in het in te vullen inlichtingenformulier.

6) Het overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen

a) Wettelijke basis

- de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen
- het koninklijk besluit van 8 januari 2017 tot uitvoering van de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Sociale Zekerheid, DG Zelfstandigen.

c) Omschrijving

Het huidige overbruggingsrecht bestaat sinds 1 januari 2017. Dit recht vervangt de vroegere "sociale verzekering in geval van faillissement".

De zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten, met uitzondering van de zelfstandigen in bijberoep en zij die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben, die:

- failliet verklaard worden (pijler 1);
- zich in een collectieve schuldenregeling bevinden (pijler 2);
- gedwongen worden door omstandigheden onafhankelijk van hun wil elke zelfstandige activiteit tijdelijk of definitief te onderbreken ingevolge natuurramp, brand, beschadiging, allergie of een beslissing van een derde economische actor of een gebeurtenis die economische impact heeft (pijler 3);
- zich in economische moeilijkheden bevinden en elke zelfstandige activiteit definitief stopzetten (pijler 4);

kunnen een financiële uitkering gedurende maximum twaalf maanden en het behoud van bepaalde sociale rechten (verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen) gedurende

maximaal vier kwartalen genieten. De maximale duurtijd tijdens de hele loopbaan wordt verdubbeld voor zelfstandigen met een lange loopbaan.

Aantal toekenningen inzake overbruggingsrecht in 2017 en 2018

Jaar	Pijlers	Aantal toekenningen
2017	Gewone faillissement (1e pijler)	232
	Collectieve schuldenregeling (2e pijler)	0
	Gedwongen onderbreking (3e pijler)	10
	Economische moeilijkheden (4e pijler)	80
	Totaal	322
2018	Gewone faillissement (1e pijler)	199
	Collectieve schuldenregeling (2e pijler)	0
	Gedwongen onderbreking (3e pijler)	21
	Economische moeilijkheden (4e pijler)	70
	Totaal	290

Bron: Dienst Informatiebeheer van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

d) Voorwaarden

Er zijn zes algemene voorwaarden die gelden voor alle pijlers:

1. Verzekeringplichtig zijn gedurende de vier kwartalen onmiddellijk voorafgaand aan het kwartaal volgend op het feit,
2. Tijdens de periode bedoeld onder 1. Bijdragen verschuldigd zijn (als zelfstandige in hoofdberoep, helper of meewerkende echtgenoot),
3. Gedurende minstens vier kwartalen de in 2. bedoelde bijdragen effectief betaald hebben tijdens een referentieperiode van zestien kwartalen,
4. Afwezigheid van beroepsactiviteit,
5. Afwezigheid van een potentieel recht op een vervangingsinkomen uit de sociale zekerheid (type arbeidsongeschiktheids-, invaliditeits- en moederschapsuitkeringen en werkloosheidsuitkeringen) en
6. Beschikken over een hoofdverblijfplaats in België.

Daarnaast gelden er specifieke voorwaarden voor de vierde pijler. Wettelijk zijn hier drie situaties voorzien (leefloon, bijdragevrijstelling of laag inkomen). De maximale toekenningsperiode is afhankelijk

van het aantal kwartalen waarvoor er pensioenrechten werden opgebouwd (met een minimum van 8 kwartalen).

e) Zicht op take-up en non-take-up?

Neen. Het aantal te vervullen wettelijk cumulatieve voorwaarden zorgt er voor dat er onmogelijk simulaties of ramingen kunnen gebeuren m.b.t. het aantal potentiële gerechten. Heel veel is ook afhankelijk van de persoonlijke situatie van de aanvrager en van zijn professioneel verleden en heden.

f) Automatisering

i. Stand van zaken

Dit is, gelet op het aantal te vervullen wettelijk cumulatieve voorwaarden (het subsidiaire karakter van het overbruggingsrecht) en de afhankelijkheid van de persoonlijke situatie van de aanvrager en van zijn professioneel verleden en heden, in de huidige stand van zaken geen optie.

ii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

Neen.

iii. Moeilijkheden (benodigde gegevens aanwezig?, andere, ...)

De aanvrager dient zelf voor de nodige attesten te zorgen, bijvoorbeeld in verband met een potentieel recht op werkloosheid of het ontvangen van een leefloon. De sociale-verzekeringfondsen moeten zelf de nodige databanken raadplegen m.b.t. andere voorwaarden (zoals het aantal pensioenvormende kwartalen, de afwezigheid van een Z.I.V.-uitkering of een beroepsactiviteit, ...).

BESLUIT

De automatisering van de rechten vormt één van de mogelijke oplossingen om de non-take-up van de rechten te verminderen.

In de strikte zijn bestaat het begrip automatisering van de rechten uit de automatische opening van een recht, dit wil zeggen het feit dat een overheidsdienst ambtshalve onderzoekt of een persoon al dan niet een recht kan genieten, zonder dat deze persoon een specifiek verzoek moet doen bij deze instelling. In werkelijkheid is deze puurste vorm, waarbij een overheidsdienst ambtshalve onderzoekt of een persoon al dan niet een recht kan genieten, zeldzaam. “De automatische toekenning van rechten” wordt dus een begrip dat wordt gebruikt om vier verschillende gradaties van automatisering aan te duiden waartussen wel degelijk een onderscheid moet worden gemaakt.¹⁷

Wij herhalen hier deze vier gradaties en voegen er telkens een initiatief aan toe dat in deze nota ter sprake komt.

De automatische opening van een recht:

De overheid onderzoekt ambtshalve, zonder voorafgaand verzoek, of de burger al dan niet van een specifiek recht kan genieten en kent dit toe als aan de voorwaarden is voldaan. Dit is de meest enge definitie.

De voorbeelden voor deze categorie zijn niet talrijk. We vermelden echter het sociaal tarief gas en elektriciteit dat een voorbeeld vormt van de meest vergaande vorm van de automatische toekenning van een sociaal recht. Het tarief wordt automatisch toegekend aan bepaalde categorieën van klanten op basis van hun statuut.

Het BIPT zou zich graag inspireren op de manier waarop dit sociaal tarief elektriciteit wordt toegekend om het sociaal tarief telecommunicatie toe te kennen. Dit is echter niet mogelijk, omdat er teveel wettelijke en technische hinderpalen zijn.

De identificatie als potentiële rechthebbende:

De overheidsdienst identificeert een persoon als mogelijk rechthebbende. Hij informeert de betrokkene en vraagt hem of haar de informatie te verstrekken die nodig is om het dossier te openen en de rechten toe te kennen. In dit geval speelt de overheid zelf een proactieve rol door het identificeren van potentiële begunstigden om hun rechten toe te kennen.

¹⁷ Zie: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2013). Automatisering van de rechten met betrekking tot de bevoegdheden van de federale Staat. Nota op vraag van de Begeleidingscommissie, 1 maart 2013, <http://www.armoedebestrijding.be/publications/automatiseringrechten.pdf>

Bij de federale pensioendienst wordt het recht op de IGO automatisch onderzocht onder bepaalde voorwaarden op basis van de leeftijd en het inkomen.

Andere instellingen hebben een project gelanceerd of zijn van plan dit te doen voor de opsporing van potentiële rechthebbenden. Wij denken aan de HZIV die tussen 2015 en 2017 een lijst van gezinnen heeft ontvangen die mogelijk de verhoogde tussenkomst kunnen genieten en deze instelling heeft hen een brief geschreven om hen op de hoogte te brengen van hun rechten. De resultaten worden momenteel geanalyseerd door het RIZIV. De RVA heeft eveneens de wil getoond om een project te lanceren van automatische opsporing van de verzekerden die recht zouden hebben op een hoger bedrag tijdskrediet - loopbaanonderbreking.

- **Automatische bijwerking:**

Zodra een persoon bij de bevoegde overheidsdienst bekend is, worden wijzigingen in de situatie automatisch onderzocht en kunnen deze aanleiding geven tot wijzigingen in (de toekenning van) het recht.

In veel gevallen wordt het recht niet automatisch toegekend, maar eens de vraag is gesteld om het te verkrijgen, gebeurt de actualisering wel automatisch.

Dit is zo bij het RIZIV waar het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch vernieuwd wordt op basis van het statuut.

- **Administratieve vereenvoudiging:**

Dit is een vereenvoudiging van de aanvraagprocedures, waardoor de burgers geen informatie hoeven te verstrekken die reeds beschikbaar is voor de overheid. In dit verband is het belangrijk om de "Only Once"-wet te vermelden, die op 1 januari 2016 in werking is getreden. Deze wet bepaalt dat moet vermeden worden dat burgers en bedrijven verschillende keren dezelfde informatie moeten verstrekken en 'postbode' moeten spelen tussen verschillende publieke diensten. Strikt genomen is gaat het niet om "automatisering". Toch zijn dergelijke initiatieven belangrijk omdat ze de toegang tot een recht aanzienlijk vergemakkelijken.

Verschillende administraties nemen diverse initiatieven op het vlak van administratieve vereenvoudiging. De FOD Financiën en de invoering van zijn toepassing MyMinFin kan als voorbeeld worden aangehaald. De invoering van de buffer-databank van de KSZ kan ook aangehaald worden als een tool die de administratieve stappen vergemakkelijkt. Zij zorgt er immers voor dat makkelijker een verband gelegd wordt met de informatie waarover de overheid beschikt. De buffer-databank is dus een steutelinstrument inzake automatisering van de rechten.

In hun bijdragen vermelden de administraties verschillende moeilijkheden.

Er zijn veel instellingen die de moeilijkheid benadrukken om de verschillende definities voor eenzelfde concept te harmoniseren ; de definitie van gezin is bijvoorbeeld niet dezelfde in het kader van de maximumfactuur en van de verhoogde tegemoetkoming. Meer eenvormigheid in de gebruikte concepten en categorieën zou de procedure in veel administraties vergemakkelijken. Het is eveneens moeilijk om zich te baseren op het inkomensbegrip om bepaalde rechten toe te kennen. Het criterium dat momenteel regelmatig wordt gebruikt om een bepaald recht toe te kennen, is het belastbaar inkomen - zoals die voorkomt op het aanslagbiljet maar niet het inkomen dat de rechthebbende momenteel ontvangt - wat vaak tot moeilijkheden in de toekenning van rechten leidt.

Deze moeilijkheid om de statuten en concepten te harmoniseren vindt zijn oorsprong in de wetgeving. De meeste administraties hebben de wettelijke en technische complexiteit vermeld als een belangrijke hinderpaal bij de invoering van projecten in verband met automatisering van de rechten.

Opvallend is ook dat de administraties geen of weinig informatie konden aanleveren over het aantal personen of gezinnen die geen toegang hadden tot de rechten waarop zij aanspraak kunnen maken.

Deze inventaris van de sociale rechten en de afgeleide sociale rechten die onder de federale bevoegdheid vallen, kan de beleidsvoerders en administraties – maar ook andere actoren in de strijd tegen armoede (verenigingen, instellingen, onderzoekers, ...) - helpen om verder te werken op de piste van de automatisering van de rechten, als instrument om de non-take-up van rechten te bestrijden, onder andere door zich te laten inspireren door de interessante praktijken die in deze nota worden beschreven.

Bijlage - voor extra informatie - POD MI en FOD Financiën

In het kader van de uitvoering van deze nota hebben de POD MI en het steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting eveneens de administraties ontmoet die bijdragen tot de administratieve vereenvoudiging, zonder dat zij rechtstreeks bijdragen aan de toekenning van rechten. Het gaat om de FOD Financiën en de POD MI.

FINANCIËN

Wij hebben het hier niet over rechten, maar wel over elektronische toepassingen die werden ingevoerd door de FOD Financiën om burger te helpen bij het administratieve beheer van documenten en van mogelijkheden (mogelijkheid om een aanzuiveringsplan op te stellen en mogelijkheid om een voorschot te ontvangen van de dienst voor alimentatievorderingen van de FOD FINANCIËN).

a) Juridische basis

Aangezien we het hier niet hebben over de toekenning van sociale rechten die valt onder de bevoegdheid van de FOD Financiën, maar over de mogelijkheden die worden aangeboden door de FOD Financiën en over de administratieve vereenvoudiging die deze instelling doorvoert, is er geen juridische basis die kan vermeld worden.

b) Verantwoordelijke entiteit

FOD Financiën

c) Beschrijving

Wij hebben het hier niet over de manier waarop een afgeleid sociaal recht wordt toegekend door de FOD Financiën en over de voorwaarden waaronder dit recht wordt toegekend. Deze rubriek is dus ongegrond.

d) Voorwaarden

Wij hebben het hier niet over de manier waarop een afgeleid sociaal recht wordt toegekend door de FOD Financiën en over de voorwaarden waaronder dit recht wordt toegekend. Deze rubriek is dus ongegrond.

e) Situatie van de take-up en van de non take-up

Deze rubriek doet niet ter zake.

f) Automatisering

i. Stand van zaken van de automatisering

Belastingaangifte

Mymifin is de toepassing die betrekking heeft op de grootste evolutie van de FOD Financiën op het vlak van administratieve vereenvoudiging: My Minfin is een toepassing van de FOD Financiën die een bepaald aantal persoonsgegevens, formulieren en elektronische diensten overneemt, zoals Tax-on-web (elektronische belastingaangifte) om elke burger te helpen zijn fiscaal dossier te beheren. My Minfin maakt het mogelijk om de belastingaangifte van natuurlijke personen in te vullen en te versturen, de status van de aangifte te volgen, de voorkeuren te bepalen voor de volgende aangifte (formaat en e-communication), formulieren te downloaden, referentiedocumenten sinds 2015 op te lijsten en te raadplegen, persoonlijke gegevens te raadplegen en te beheren, de fiscale kalender te raadplegen, de contactgegevens te raadplegen van uw controle- en ontvangstkantoor, ... De burger zal er, bijvoorbeeld, zijn aanslagbiljet kunnen downloaden. De FOD Financiën stelt online aanvraagformulieren ter beschikking (aanvraag tot vermindering van de roerende voorheffing voor kinderen ten laste, een persoon met een beperking of een bescheiden woning).

De burger heeft de mogelijkheid om via Mymifin afbetalingsplannen aan te vragen. Het plan wordt automatisch toegekend. Wanneer het binnen de 4 maanden wordt aangevraagd en betaald, moet er geen enkel bewijs of verantwoording nodig. Dit systeem werd pas ingevoerd, de resultaten werden nog niet geëvalueerd.

De rechten zijn reeds geautomatiseerd via de automatische berekening van de belastingen. Er wordt "automatisch" rekening gehouden met deze rechten in het kader van de automatische berekening van de belastingen (Tax on-web). De FOD Financiën stelt verschillende e-services ter beschikking (Tax-on-web, Taxcalc, Calc-Energy-Plus, ...).

De FOD Financiën stelt eveneens hulp ter beschikking in de buurt om de belastingaangifte in te vullen en ook een dienst voor telefonische bijstand (contact center).

De voorschotten gestort door de dienst voor alimentatievorderingen

De voorschotten worden niet automatisch toegekend. Er zou een systeem moeten worden bedacht volgens hetwelk: wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan om het voordeel te krijgen van een bepaald sociaal recht, dan wordt verondersteld dat eveneens aan de voorwaarden van de DAVO werd voldaan en wordt het voordeel van de voorschotten toegekend.

i. Link met de Kruispuntbank?

De FOD Financiën heeft banden met de kruispuntbank van de sociale zekerheid (KSZ), wat de opzoekingen vereenvoudigt. De akkoorden die werden ondertekend met de KSZ hebben ervoor gezorgd dat in sommige gevallen voorschotten werden toegekend.

Dankzij de kruispuntbank van de sociale zekerheid (KSZ) ontvangt de FOD Financiën sociale informatie.

ii. Ondervonden moeilijkheden

De FOD Financiën heeft enorm veel informatie nodig, wat inhoudt dat er zeer veel banden moeten zijn met verschillende instellingen. Dit vormt een probleem op het vlak van definitie en combinatie. De statuten hebben immers niet dezelfde definitie in de verschillende instellingen. Om te kunnen automatiseren, moeten eerst bepaalde problemen worden opgelost, zoals dat van het wettelijk stelsel (bijvoorbeeld bij het begrip kinderen ten laste, ontbreekt er een eenvormige definitie). Het begrip inkomens verschilt naargelang de sector. Er zou moeten gewerkt worden aan de uniformering van dit begrip inkomen. De gegevens in de aangifte en op het aanslagbiljet dateren van twee jaar geleden. De RSZ beschikt over de meest actuele informatie.

Wat de uniformering van het begrip inkomen betreft, heeft het Kabinet tot dusver de administratie nog niet de taak gegeven om wetgevende initiatieven hieromtrent te nemen.

Een moeilijkheid die ook voorkomt is die van de informatica: belangrijke informatie koppelen vereist informaticaprestaties, wat niet steeds eenvoudig is, omdat elke instelling haar eigen informaticataal en haar eigen interface heeft.

De andere moeilijkheden in het kader van de automatisering zijn:

- de budgettaire verplichtingen;
- hervormen betekent een concreet budget en een business case voorstellen;
- het in overeenstemming brengen op reglementair en technisch niveau;
- de gebruikers aanpassen aan de nieuwe geautomatiseerde procedures;
- de problemen van de bescherming van de privacy.

iii. Projecten op korte, middellange of lange termijn

- Nudging: enkel voor de inning en voor de invoering van de aangifte en niet om de personen in armoede ertoe aan te zetten om afbetalingsmogelijkheden of steun te vragen.
- Er zou moeten worden nagedacht over de definitie van solvabiliteit.

POD MI

De rechten en de steun die de OCMW-cliënten kunnen genieten.

a) Wettelijke basis

- de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie
- de wet van 2 april 1965 betreffende het recht op maatschappelijke hulp.

b) Verantwoordelijke entiteit

POD Maatschappelijke Integratie

c) Beschrijving

De POD MI verdedigt het recht op maatschappelijke integratie, door een menswaardig leven trachten te waarborgen aan personen die tussen de mazen van het sociale zekerheidsnet vallen en die in armoede leven. De POD MI bereidt een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie voor, voert het uit, evalueert het en volgt het op, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op duurzame wijze gegarandeerd worden. De POD MI vervult dit, meer bepaald via het voorkomen van armoede en uitsluiting in al hun dimensies, via maatschappelijke integratie door voorrang te geven aan diensten voor maatschappelijke hulp en omkadering via opleiding en duurzaam werk, via een permanente dialoog en

een partnerschap dat vergelijkbaar is met alle beleidsniveaus, evenals met de representatieve verenigingen van de doelgroepen.

d) Automatisering

Aangezien de POD MI ertoe gebracht wordt de rechten van de OCMW-cliënten te doen naleven, voert hij verschillende soorten beleid en projecten uit, meer bepaald voor een betere toegang tot de rechten. De materie inzake de strijd tegen de non take-up is dus zeer belangrijk voor deze programmatorische federale overheidsdienst.

Vanuit deze invalshoek heeft de POD, in 2008, een nota opgesteld met daar in de inventaris van de afgeleide sociale rechten voor het statuut van de persoon die financiële steun ontvangt vanwege het OCMW. Vóór men het had over automatisering was er immers sprake van om de verschillende rechten te identificeren die er bestaan, nadien enkel nog kijken in welke mate automatisering mogelijk was.

De POD MI is de beheerder van het secundaire netwerk van de KSZ (fiche hierboven) en onderhoudt dus nauwe banden met deze dienst. De POD is momenteel ook één van de authentieke bronnen die de buffer-databank van de KSZ voedt.

i. Stand van zaken

Via de POD Maatschappelijke Integratie wordt een gedeelte van de steun verleend door de OCMW's in het kader van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en de wet van 2 april 1965 betreffende het recht op maatschappelijke hulp ten laste genomen door de Staat. De transactie waarvan sprake gebeurt in meerdere stappen die gaan van het aanmaken van een nieuw dossier door de maatschappelijk werker tot het versturen van de beslissing van het OCMW aan de POD Maatschappelijke Integratie. Er is dus een uitwisseling van informatie tussen de POD MI en de KSZ. De POD is één van de authentieke bronnen die de buffer-databank van de KSZ voedt.

De POD blijft het netwerk van de KSZ ter beschikking stellen en zelfs naast de elektronische multifunctionele aangiften die het mogelijk maken om te bewijzen dat een bepaald persoon financieel geholpen wordt voor een bepaalde periode door een OCMW. Dit attest maakt het mogelijk om de rechten te openen waarop personen die van het OCMW komen recht hebben. Onder deze rechten vinden we de opening terug voor het RVV-statuut, het sociaal tarief gas/elektriciteit, ... Deze lijst van rechten is toegenomen, meer bepaald sinds de invoering van de buffer-databank van de KS (zie hieronder) en zal blijven toenemen in de toekomst, dat is tenminste de bedoeling.

De POD stelt zijn partners diverse tools ter beschikking die het mogelijk maken om sociale rechten eenvoudiger toe te kennen en de POD neemt actief deel aan de administratieve vereenvoudiging in verband met de toepassing van de rechten aan de OCMW's. Met de bedoeling de OCMW's te helpen bij heel deze operatie, d.w.z. het aanmaken van een nieuw dossier, het beheer van de bestaande dossiers, het versturen van het attest van aanvraag tot tenlasteneming (formulier B) naar de POD Maatschappelijke Integratie, heeft de POD een toepassing ontwikkeld.

De POD stelt haar partners ook de tool ter beschikking, Mediprima genoemd: MediPrima is een geïnformatiseerde systeem dat het mogelijk maakt om de medische steun toegekend door de OCMW's elektronisch te beheren. Dit systeem dekt de volledige cyclus van de beslissingen tot tenlasteneming van de medische kosten, van de toekenning van de steun aan de persoon en de registratie ervan in een databank door het OCMW tot de geautomatiseerde terugbetaling van de zorgverstrekkers door de HZIV. De elektronische beslissingen, die geregistreerd worden in MediPrima, zijn toegankelijk voor iedereen die ze, in het kader van de medische hulp, moeten raadplegen. Dit maakt het de verstrekkers mogelijk om hun tussenkomsten ten behoeve van een begunstigde van medische hulp aan de juiste schuldenaars en voor de correcte bedragen te factureren en om in een zeer korte termijn te worden terugbetaald.

De POD werkt jaarlijks aan de verbetering van de tools die ter beschikking worden gesteld van de partners. De POD is dus zeer actief op het vlak van administratieve vereenvoudiging in verband met de toegang tot de rechten.

Doordat de POD deze administratieve en wetgevende moeilijkheden vaststelt, zal hij zich betrokken zijn bij projecten die leiden naar een harmonisering van de wetgeving en naar een administratieve vereenvoudiging.

ii. Projecten op lange, middellange en korte termijn

Algemeen:

Voor de komende jaren is één van de sleutel doelstellingen van de POD de strijd tegen de non take-up. De POD MI die steeds bijzondere aandacht heeft gehad voor de toegang tot de rechten, blijft deze doelstelling behouden en hecht er nog meer belang aan. De POD MI zal deelnemen aan verschillende projecten die toegespitst zijn op de automatisering van de rechten.

Zo zal de POD, in samenwerking met de FOD Sociale Zekerheid, bijvoorbeeld betrokken zijn bij het project BELMOD. Het doel van het BELMOD-project is tweeledig. Ten eerste, op technisch vlak,

beoogt het project een modernisering van het huidige microsimulatiemodel van de FOD Sociale Zekerheid, MIMOSIS. Ten tweede, op inhoudelijk vlak, zal het nieuwe simulatiemodel ingezet worden om de mogelijkheden van een vereenvoudiging en harmonisering van een aantal middelentoetsen in de Belgische sociale wetgeving te onderzoeken. Dergelijke aanpassing van de middelentoetsen wordt gezien als een belangrijke maatregel in de strijd tegen het niet-gebruik van sociale uitkeringen. Een simpele en geharmoniseerde middelentoets maakt het voor de hulpvrager eenvoudiger de sociale voordelen waarop hij/zij recht heeft correct in te schatten. Bovendien faciliteert het een verdere automatisering van de toekenning van sociale rechten.

Aangezien de POD vaststelt hoeveel fondsen er worden toegekend aan de OCMW's met, voor elk van hen, specifieke toekenningsvoorwaarden, de administratieve last die eruit voortvloeit, de nood aan transparantie tegenover het doelpubliek, zijn elementen die het werk van de OCMW's zeer complex maken, wil hij werken aan een harmonisering van de toekenningsvoorwaarden van de verschillende soorten steun die gesubsidieerd wordt door de Staat en aan de vereenvoudiging van de wetgevingen. De wetgevingen harmoniseren en vereenvoudigen is immers een belangrijke stap naar een betere automatisering van de rechten. De POD blijft de tools verbeteren die ter beschikking worden gesteld van zijn partners.

De POD MI is één van de authentieke bronnen van de KSZ en dankzij de informatie die wordt bezorgd, zal de informatie die naar de KSZ wordt gestuurd op korte termijn ervoor zorgen dat er nog meer rechten worden geopend:

- Sociale tarieven telefonie
- Tweedelijns juridische hulp
- Vermindering van de gemeentebelastingen
- De toegang tot restaurants of parken aan verminderde prijzen
- ...

Om trachten te antwoorden op de moeilijkheden inzake interpretatie van de wet, werkt de POD aan de verbetering van een interessante tool: Primabook. Primabook is de nieuwe elektronische onlinegids van de POD MI geworden: een gebruiksvriendelijke documentaire ruimte die toegankelijk is via internet waar de POD MI geleidelijk alle nuttige informatie centraliseert over het recht op maatschappelijke integratie en over de terugbetaling van de uitkeringen die de OCMW's aan hun cliënten storten.

Het is eveneens de bedoeling van de POD om de administratieve vereenvoudiging te optimaliseren van de verwerking van de facturen van medische kosten, om het project Mediprima uit te breiden door er systematisch nieuwe groepen van zorgverleners aan toe te voegen.

Tot slot werkt de POD MI mee aan het opstellen van een stand van zaken van de automatisering van de rechten, in samenwerking met het Steunpunt tot bestrijding van armoede, in deze nota. Dit kan zeker dienen als uitgangspunt voor andere projecten.

i. Ondervonden moeilijkheden

De ondervonden moeilijkheden voor de (al dan niet automatische) opening van afgeleide sociale rechten zijn van technisch of wetgevend niveau. Om ons multifunctioneel attest te kunnen raadplegen of versturen, moet de instelling die de aanvraag doet immers over de technische middelen beschikken om het te ontvangen of te raadplegen.

Op wetgevend niveau zijn soms bepaalde harmoniseringen nodig om een eenvoudiger en efficiënter systeem van opening van rechten te verkrijgen. Aangezien de rechten afkomstig zijn van de verschillende beleidsniveaus, vereist dit bovendien eveneens bepaalde wetgevende aanpassingen.